

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETİN BAŞKA BİR BİÇİMİ:
SİBER ŞİDDET

TEZİ YAZAN
Nurcihan TEMUR ŞİMŞEKCAN

- 1. Danışman: Prof. Dr. Şükrü UĞUZ (Çağ Üniversitesi)**
2. Danışman: Prof. Dr. Gülşah SEYDAOĞLU (Çukurova Üniversitesi)
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Murat KOÇ (Çağ Üniversitesi)
Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. İbrahim İNAN (Çağ Üniversitesi)
Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Soner ÇAKMAK (Çukurova Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / OCAK 2018

ONAY

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

201510021 numaralı öğrencimiz olan Nurcihan TEMUR ŞİMŞEKCAN tarafından hazırlanan “TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETİN BAŞKA BİR BİÇİMİ: SİBER ŞİDDET” başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından oy birliği ile Psikoloji Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

.....
 Üniv. İçi – 1. Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Prof. Dr. Şükrü UĞUZ

.....
 Üniv. Dışı- 2. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gülşah SEYDAOĞLU
 (Çukurova Üniversitesi)

.....
 Üniv. İçi- Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. İbrahim İNAN

.....
 Üniv. Dışı- Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Soner ÇAKMAK
 (Çukurova Üniversitesi)

.....
 Üniv. İçi- 2. Yedek Jüri Üyesi: Doç. Dr. Murat KOÇ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

24 / 01 / 2018

Doç. Dr. Murat KOÇ
 Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

*“Ah bir güvercin gibi kanatlarım olsaydı,
Uçar ve huzurlu olurdu.
Çünkü şiddeti ve kavgaları gördüm.
Bu dünyada çok acı çektim.
Dünya gebe ve haksızlık doğuruyor.”*

Füruğ Ferruhzad

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24 / 01 / 2018

Nurcihan TEMUR ŞİMŞEKCAN

TEŞEKKÜR

Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddet ile ilgili bu çalışmanın oluşma sürecinde pek çok kişinin desteği ve katkısı bulunmuştur.

Öncelikle, tezin bütün aşamalarında desteğini esirgemeyen, tezin yapılabilirlik sınırlarında kalmamı sağlayan, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım tez danışmanlarım ve hocalarım Prof. Dr. Şükrü Uğuz’a ve Prof. Dr. Gülşah Seydaoğlu’na teşekkür ederim. Hümanist yaklaşımlarını her dönemde hissedğim iki değerli hocadan danışmanlık aldığım için kendimi şanslı hissetmekteyim.

Araştırmamın farklı kısımlarında yardımlarını esirgemeyen Dr. Arzu Şahin’e, Uzman Psikolojik Danışman Halime Doğan’a, İstatistikçi Aslı Boz’a ve Dr. Ersun Çıplak’a çok teşekkür ederim.

Tezimi aşama aşama okuyarak bana geri dönüşlerde bulunan Dilbilimci Kadem Doğan’a ve Dr. Canan Dunal’a, Avukat Özlem Kara’ya, sınıf arkadaşlarım Arzu GEZ’e, Fatma ÜSTÜN’e ve Ece ÜVEY’e araştırmamın başından sonuna kadar bana destek olan kadın hareketi içerisinde beraber yol yürüdüğüm bütün aktivist arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Son teşekkürüm ise beraber büyüdüğüm sevgilim Tufan Şimşekcan’a....

24 / 01 / 2018

Nurcihan TEMUR ŞİMŞEKCAN

ÖZET

TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI ŞİDDETİN BAŞKA BİR BİÇİMİ: SİBER ŞİDDET

Nurcihan TEMUR ŞİMŞEKCAN

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Ana Bilim Dalı

1. Danışman: Prof. Dr. Şükrü UĞUZ

2. Danışman: Prof. Dr. Gülşah SEYDAOĞLU

Ocak 2018, 111 sayfa

Bu araştırmanın amacı, kadınların maruz kaldıkları siber şiddet sıklığını, türlerini saptamak ve bunu etkileyen faktörleri incelemektir.

Çalışma kapsamda, elektronik ortamda çevrimiçi / online olarak hazırlanan anket, Facebook üzerinden reklam verilerek 18.000 kadına gönderilmiş, 555 katılımcı tarafından doldurulmuş, 550 anket analize alınmıştır. Araştırma kapsamındaki ankete dayalı veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen “Kadına Yönelik Siber Şiddet Anketi” ile toplanmıştır. Kullanılan anket, konuyla ilgili literatür taraması ve yapılan önceki araştırmalardan sorular derlenerek hazırlanmıştır. Araştırma modeli olarak, kesitsel tanımlayıcı bir çalışma yürütülmüştür.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; siber şiddete maruz kalan kadınların oranı %59,8 olarak belirlenmiştir. Kadınların en fazla maruz kaldıkları siber şiddet örnekleri istenmeyen mesajlara maruz kalma, cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi ve profilinin takip edilmesidir. Katılımcıların yaş grupları, ilişki durumları ve internet kullanma sıklıkları ile maruz kaldıkları siber şiddet örnekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. 18-30 yaş aralığında, ilişkisi olan ve günlük ortalama internet kullanım sıklığı 6 saatten fazla olan katılımcıların bir siber şiddet örneğine maruz kalma oranları diğer gruplardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Siber şiddete maruz kalan katılımcıların en çok verdikleri tepkiler ‘olayın unutmaya çalışma’ ve ‘öfke’ olduğu ortaya çıkmıştır. Konu ile ilgili ne yaptıkları incelendiğinde, kadınların çoğunlukla saldırı içerikli mesajları sildikleri, sosyal ağ hesaplarını gizledikleri / sınırladıkları, takip eden kişiyi engelledikleri ve

sosyal medya / e-posta adreslerini değiştirdikleri belirlenmiştir. Yaşadıkları sorunlar karşısında herhangi bir yerden / kişiden yardım talep etmeyen kadınların, bu davranışlarının nedenlerini ‘kendi başlarına idare etmeleri’ ve ‘yeterince ciddi bir olay olmadığını dūřünmeleri’ çıktıları elde edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Siber şiddet, siber taciz, siber takip, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, kadına yönelik şiddet

ABSTRACT**ANOTHER FORM OF GENDER BASED VIOLENCE: CYBER VIOLENCE****Nurcihan TEMUR ŞİMŞEKCAN****Master Thesis, Department of Psychology****1st Advisor: Prof. Dr. Şükrü UĞUZ****2nd Advisor: Prof. Dr. Gülşah SEYDAOĞLU****January 2018, 111 pages**

The aim of this research is to determine the frequency and types of the cyber violence that women are exposed to, and the factors that affect it.

In the scope of the study, the online questionnaires were sent to 18.000 females via Facebook advertisements and filled by 555 participants and 550 questionnaires were analyzed. Data based on the questionnaires were collected by the researcher through "Women Based Violence Questionnaire". This questionnaire was prepared by collecting questions from previous researches and searching the related literature. As a research model, a cross-sectional descriptive study was conducted.

According to the findings obtained from the research; the proportion of women exposed to cyber violence was determined as 59.8 %. The most common examples of violence against women are exposure to unwanted messages, sexually transmitted messages / media, and their profile. Participants were found to have a statistically significant relationship between the age groups, marital status, frequency of internet use, and the samples of the cyber violence they were exposed to. Participants at the ages between 18-30 and who has a relationship and had a daily average internet use more than 6 hours were found to have higher exposure to a sample of violent cases of cyber than the other groups. The reactions of the participants who were exposed to the cyber-violence appeared to be 'forgetting the event' and 'anger'. When they examined what they were doing, it was determined that women mostly deleted the attacking messages, hid social network accounts, blocked followers, and changed social media / e-mail addresses. Women who do not ask for help from anywhere incase the problems they are experiencing have been identified as 'managing their causes' and 'thinking they are not serious enough'.

Keywords: Cyber violence, cyber abuse, stalking, gender based violence, violence against women

ÖNSÖZ

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın sonucu olarak tanımlanmaktadır. Cinsiyete dayalı şiddet, kadınlar ve erkekler arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

İnternete erişimin artması ile birlikte mobil bilgi ve sosyal medyanın yaygın kullanımı toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin yeni bir biçimi olan siber şiddeti karşımıza çıkarmaktadır. Sosyal medyada, internet ağlarını kullanmada aktif olan kadınlar, cinsiyetlerine, güvenliklerine doğrudan saldıran tehdit veya yorumlar ile karşılaşmaktadır. Siber şiddetin hayatımıza girmesi ile eskiden kişiye özel olan olaylar şimdi dijital dünyadaki milyarlarca insana anında ulaşabilmektedir.

Kaynağını cinsiyet eşitsizliğinden alan toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddetin ortadan kaldırılması, eşitlik odaklı politikaları ve çok taraflı bir yaklaşımı gerektirir. Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddetin önlenmesi ve şiddete maruz kalan kadının gerekli hizmeti alabilmesi için adalet hizmeti, sağlık hizmeti, kolluk kuvvetleri ile sosyal hizmet veren kurumların ve sivil toplum örgütlerinin ortak çabaları ve işbirliği çok önemlidir. Şiddetsiz bir hayat ümidiyle....

24 / 01 / 2018

Nurcihan TEMUR ŞİMŞEKCAN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No:
KAPAK.....	i
ONAY.....	ii
İTHAF.....	iii
ETİK BEYANI.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	viii
ÖNSÖZ.....	x
İÇİNDEKİLER.....	xi
KISALTMALAR.....	xiv
TABLolar LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
EKLER LİSTESİ.....	xviii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Arka Planı.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Problemi.....	3
1.3.1. Araştırmanın Alt Problemleri.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Araştırmanın Hipotezleri.....	4
1.6. Araştırmanın Sayıtları.....	6
1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	6
1.8. Tanımlar.....	7

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	9
2.1. Kuramsal Açıklamalar.....	9

2.1.1. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet	9
2.1.1.1. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Nedenleri ve Biçimleri.....	10
2.1.1.2. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri	13
2.1.2. İlgili Kuramlar	15
2.1.2.1. Sosyal Öğrenme Kuramı.....	15
2.1.2.2. Feminist Kuram	16
2.1.3. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Siber Şiddet.....	18
2.2. İlgili Araştırmalar.....	25
2.2.1. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Siber Şiddet Araştırmaları.....	25
2.2.1.1. Dünya Araştırmaları ve Verileri	25
2.2.1.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar.....	34

BÖLÜM III

3. YÖNTEM	40
3.1. Araştırmanın Amacı	40
3.2. Araştırmanın Modeli	40
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	40
3.4. Araştırmanın Yapılışı (Prosedür)	40
3.5. Veri Toplama Araçları	41
3.5.1. Demografik Bilgiler	41
3.5.2. Kadına Yönelik Siber Şiddet ile İlgili Bilgiler	42
3.6. Verilerin Analizi.....	42

BÖLÜM IV

4. BULGULAR.....	43
4.1. Demografik Özelliklerine İlişkin Veriler	43
4.2. İnternet Kullanına İlişkin Veriler	44
4.3. Şiddete Maruz Kalma Oranları ile İlgili Veriler	44
4.3.1. Yaş, Eğitim Düzeyi, İlişki Durumu ve İnternet Kullanım Sıklığı İle Siber Şiddete Maruz Kalma Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler.....	45
4.4. Siber Şiddet Türleri ile İlgili Veriler.....	46
4.4.1. Demografik Özellikler ve İnternet Kullanım Sıklığı İle Siber Şiddet	

Türleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler	48
4.4.1.1. Yaş Aralığı ile Siber Şiddet Türleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler	48
4.4.1.2. Eğitim Düzeyi İle Siber Şiddet Türleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler	52
4.4.1.3. İlişki Durumu ile Siber Şiddet Türleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler	56
4.4.1.4. İnternet Kullanım Sıklığı ile Siber Şiddet Türleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler	59
4.5. Siber Şiddete Maruz Kalan Kadınların Tepkileri.....	63

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM	67
5.1. Kadınların Siber Şiddete Maruz Kalma Oranları ve Siber Şiddet Türleri	67
5.2. Kadınların Yaş Aralıkları ile Maruz Kaldıkları Siber Şiddet Arasındaki İlişki..	68
5.3. Kadınların Eğitim Düzeyleri ile Maruz Kaldıkları Siber Şiddet Arasındaki İlişki	69
5.4. Kadınların İlişki Durumları ile Maruz Kaldıkları Siber Şiddet Arasındaki İlişki	70
5.5. İnternet Kullanım Sıkları ile Maruz Kaldıkları Siber Şiddet Arasındaki İlişki ..	70
5.6. Siber Şiddete Maruz Kalan Kadınların Tepkileri.....	71
5.6.1. Siber Şiddete Maruz Kalındığında Karşılaşılan Güçlükler	71
5.6.2. Siber Şiddet Sorunu ile Başetme Yöntemleri	73
5.6.3. Herhangi Bir Yerden / Kişiden Yardım Talep Etmeme Nedenleri.....	74

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER	76
6.1. Sonuç.....	76
6.2. Öneriler	78
7. KAYNAKÇA	80
8. EKLER	85
9. ÖZGEÇMİŞ	93

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
CEDAW	: Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi
EIGE	: Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü
GPS	: Küresel Konumlama Sistemi
HÜNE	: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
IGF	: İnternet Yönetişim Forumu
KSGM	: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
LBT	: Lezbiyen, Biseksüel, Trans
MÇKSV	: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
SMS	: Kısa Mesaj
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
n	: Katılımcı Sayısı
χ^2	: Ki-kare Analizi

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 1.	Siber Şiddet Örnekleri Hipotezleri.....	5
Tablo 2.	Kadına Yönelik Şiddetin Devamlılığını Sağlayan Faktörler	12
Tablo 3.	Kadına Yönelik Şiddet Teorileri ve Hedef Gruplar	15
Tablo 4.	Türkiye Geneli Duygusal-Fiziksel-Cinsel-Fiziksel/Cinsel Şiddete Maruz Kalma Oranları	37
Tablo 5.	Katılımcıların Demografik Özellikleri (N'katılımcı Sayısı': 550)	43
Tablo 6.	İnternet Kullanım Sıklığı ve Kendini Güvensiz Hissetmeye İlişkin Veriler (N: 550).....	44
Tablo 7.	Siber Şiddete Maruz Kalmaya İlişkin Değerler (N: 550)	45
Tablo 8.	Yaş, Eğitim Düzeyi, İlişki Durumu Ve İnternet Kullanım Sıklığına Göre Siber Şiddete Maruz Kalmaya İlişkin Veriler (N: 550).....	46
Tablo 9.	Siber Şiddete Maruz Kalma ve Örneklerle İlişkin Değerler (N: 550)	47
Tablo 10.	Siber Şiddete Türlerine İlişkin Değerler (N: 550)	48
Tablo 11.	Siber - Cinsel Tacizin Yaşa Göre Dağılımı	49
Tablo 12.	Siber Tacizin Yaşa Göre Dağılımı.....	50
Tablo 13.	Siber Takibin Yaşa Göre Dağılımı	51
Tablo 14.	İtibar Zedelenmesinin Yaşa Göre Dağılımı	52
Tablo 15.	Siber Saldırının Yaşa Göre Dağılımı	52
Tablo 16.	Siber - Cinsel Tacizin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	53
Tablo 17.	Siber Tacizin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı.....	54
Tablo 18.	Siber Takibin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	54
Tablo 19.	İtibar Zedelenmesinin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı.....	55
Tablo 20.	Siber Saldırının Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı.....	55
Tablo 21.	Siber - Cinsel Tacizin İlişki Durumuna Göre Dağılımı	56
Tablo 22.	Siber Tacizin İlişki Durumuna Göre Dağılımı.....	57
Tablo 23.	Siber Takibin İlişki Durumuna Göre Dağılımı	58
Tablo 24.	İtibar Zedelenmesinin İlişki Durumuna Göre Dağılımı.....	58
Tablo 25.	Siber Saldırının İlişki Durumuna Göre Dağılımı.....	59
Tablo 26.	Siber - Cinsel Tacizin İnternet Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı	60
Tablo 27.	Siber Tacizin İnternet Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı	61
Tablo 28.	Siber Takibin İnternet Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı	61
Tablo 29.	İtibar Zedelenmesinin İnternet Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı	62
Tablo 30.	Siber Saldırının İnternet Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı	63

Tablo 31. Siber Şiddete Maruz Kalan Kadınların Tepkilerine İlişkin Değerler (n: 329)	64
Tablo 32. Sorunla Başa Çıkma Yöntemlerine İlişkin Değerler (n: 329).....	65
Tablo 33. Yardım Talep Edilmemesinin Nedenlerine İlişkin Değerler (n: 110)	66

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No:

Şekil 1. Güç ve Kontrol Çarkı.....	13
Şekil 2. Mağdurların Yaş Aralığına Göre Siber Takip Son 12 Ay Prevalansı	26
Şekil 3. AB Üyesi Ülkelerde 15 Yaş İtibari ile Siber Taciz Oranı	27
Şekil 4. Küresel ve Bölgesel Avrupa Oranları	34
Şekil 5. Israrlı Takip Biçimi ve Yaygınlığı	35
Şekil 6. Şiddet Sonucu Kurum / Kuruluşlara Başvurma	38
Şekil 7. Facebook Reklam Erişim Grafiği.....	41

EKLER LİSTESİ**Sayfa No:**

EK-1. Kadına Yönelik Siber Şiddet Anketi.....	85
EK-2 Tez Etik Kurulu İzni.....	91
EK-3 Anket Katılımcısı Onay Sayfası.....	92

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Arka Planı

Hem uluslararası hem de ulusal mevzuatta toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin yalnızca fiziksel olmadığı, cinsel, psikolojik veya ekonomik şekilde de meydana gelebileceği belirtilmektedir. Bu çerçevede, kadına yönelik şiddet, literatürde genellikle fiziksel şiddet, ekonomik şiddet, cinsel şiddet ve psikolojik / duygusal şiddet olarak gruplandırılmaktadır (KSGM, 2016). Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ise genel bir kavram olarak kadına yönelik şiddeti, ev içi şiddeti, eş / partner şiddetini ve siber şiddeti kapsamaktadır.

İnternete erişimin artması ile birlikte mobil bilgi ve sosyal medyanın yaygın kullanımı toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin yeni bir biçimi olan siber şiddeti karşımıza çıkarmaktadır. Hayatımızı birçok yönden kolaylaştıran internet uygulamalarında, kişilerarası istismar, taciz, şiddet sorunları örtük bir biçimde karşımıza çıkmaktadır.

Intel (2013), “Kadın ve İnternet Raporu”na göre, 1995 yılında dünya nüfusunun %1’den azı internete bağlanmaktaydı. Bu sayı, üç milyardan fazla bireysel internet kullanıcısıyla %40’a ulaştı. Bugün, kadınların internete erişim olanağı %25 az olmasına rağmen, 450 milyon yeni kadın internet kullanıcısını önümüzdeki üç yıl içerisinde çevrimiçi olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye’de ise “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması” (TÜİK, 2017) sonuçlarında, 16-74 yaş aralığındaki kadınların %58,7’sinin internet kullanıcısı olduğu tespit edilmiştir.

'Siber' terimi, internetin kötüye kullanımı artıran veya yaygınlaştıran farklı yolları anlatmak için kullanılmaktadır. Çevrimiçi tacizden cinsel tacize, cinayet ve intihardan fiziksel zarar verme arzusuna kadar geniş bir yelpazede davranış aralığından bahsedilmektedir. Siber şiddet, farklı biçimler almakta ve ortaya çıktığı günden beri sergilediği davranış türleri, dijital ve sanal platformlar ve araçlar yaygınlaştıkça hızla değişmekte ve ilerlemeye devam etmektedir (Tandon & Pritchard, 2015).

Staude-Müller, Hansen ve Voss (2012), internetin gelişmesi ile karşılaştığımız çevrimiçi taciz, çevrimiçi mobbing, çevrimiçi mağduriyet ya da siber zorbalığın sadece bir gençlik problemi olmadığını aynı zamanda yetişkinleri de tehdit ettiğine vurgu yapar. Bugüne kadar kadınlara ve kız çocuklarına yönelik siber şiddet tam olarak kavramlaştırılamamıştır.

Almanya’da 9000 kişiye yapılan anket çalışmasında (Staude-Müller ve diğerleri, 2012), 10-50 yaş arası internet kullanıcısı kadınlar ve kız çocuklarının, siber şiddetin farklı şekilleri olan ısrarlı takip ve siber tacize daha fazla maruz kaldıkları belirtilmiştir. Çalışmanın çıktılarında siber şiddet, gerçek dünyada uygulanan şiddetin (çevrimdışı şiddet) nedenleri ile devam niteliğinde tanımlanmaktadır.

Çevrimiçi kötüye kullanım sonucu cinsiyete dayalı şiddet, erkek veya kadınlara yönelik olabilmektedir. Aynı şekilde, erkekler ve çocuklar çevrimiçi istismar ve şiddet mağduru olabilirler. Bununla birlikte, çevrimiçi kötüye kullanım ve cinsiyete dayalı şiddetin diğer toplumsal cinsiyete dayalı şiddet şekilleri ile aynı mevcut yapısal eşitsizliklerden ve ayrımcılıktan kaynaklandığını unutmamak önemlidir (IGF, 2015).

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik siber şiddetin günden güne artması, ekonomik ve toplumsal sonuçlar doğuracak önemli küresel bir sorun olarak önümüze çıkmaktadır (Tandon & Pritchard, 2015). Kadınlara yönelik siber istismar, bir zamanlar yeni, demokratik bir kamusal alan olarak ilan edilen siber dünyanın çevrimdışı dünyayla benzer şekilde kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine maruz kaldığını ortaya koymaktadır (Lewis, Rowe, & Wiper, 2016).

Konu ile ilgili araştırmalar incelendiğinde (Baker, Campbell, & Barreto, 2013; Choja & Nelson, 2016; Devries vd. , 2013; Lenhart, Ybarra, Zickuhr, & Price-Feeney, 2016; Lewis ve diğerleri, 2016; Woodlock, 2013) kadınların yaşadıkları siber şiddet deneyimleri çevrimiçi / online şiddet, siber takip, siber taciz, çevrimiçi istismar başlıkları altında toplanmaktadır.

Russo & Pirlott (2006), kadınlara yönelik siber şiddetin çatı kavramı olan toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin, ataerkil toplumsal yapılara dayandığını, birden fazla form aldığını ve kadınların ve erkeklerin kültürel rolleri ve medya imgeleriyle pekiştirildiğini savunur. Bu tür şiddetin kadınlar, erkekler, aileler ve toplum üzerindeki psikolojik, sosyal ve davranışsal etkileri yaygın ve uzun süreli olduğuna vurgu yapılır. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti anlama, öngörme, önleme, bireylere, kişilerarası ve toplumsal cinsiyet eşitliklerine müdahale eden kapsamlı bir yaklaşımı gerektirir ve yapısal, kültürel farklılığa duyarlıdır.

Tandon & Pritchard (2015), kadınların mobil teknolojiye erişimi ve kullanımı, gizlilik ve güvenlik konusundaki endişelerine kısmen atfedilen cinsiyet "kullanım" aralığının arttığını belirtmektedir. İnternetin yaygınlığı ve geniş kapsamlı etkisi göz önüne alındığında, kadınlar ve kız çocukları için güvenli bir yer olması zorunluluk haline gelmektedir.

Bu araştırma kapsamında, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin yeni bir biçimi olan siber şiddet, kuramsal bir çerçevede ele alınarak kadınların maruz kaldıkları şiddet oranları, örnekleri ve etkileri incelenmiştir. Çalışma kapsamında, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin altında yatan nedenler ve farklı kadınlık halleri de gözetilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, kadınların maruz kaldıkları siber şiddet sıklığını, türlerini saptamak ve bunu etkileyen faktörleri incelemektir.

1.3. Araştırmanın Problemi

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, kadınlar ve erkekler arasındaki tarihsel olarak eşit olmayan güç ilişkilerinin bir tezahürü olarak, kadınların ayrımcılığa uğramasına neden olmaktadır. İnternete erişimin artması ile birlikte mobil bilgi ve sosyal medyanın yaygın kullanımı toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin yeni bir biçimi olan siber şiddeti karşımıza çıkarmaktadır. Kadınların, hayatlarının bir döneminde toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddete maruz kalma sıklıklarının ve siber şiddet türlerinin neler olduğu, yaşanan şiddete karşı neler yapıldığı bu çalışmanın problemini oluşturmaktadır.

1.3.1. Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırma doğrultusunda aşağıda ortaya çıkan sorulara cevap aranmıştır:

1. Kadınların yaşları ile maruz kaldıkları siber şiddet arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Kadınların eğitim düzeyleri ile maruz kaldıkları siber şiddet arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Kadınların ilişki durumları ile maruz kaldıkları siber şiddet arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Kadınların günlük ortalama internet kullanım sıklığı ile maruz kaldıkları siber şiddet arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Kadınların yaşadıkları siber şiddete yönelik tepkileri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddet, cinsiyete dayalı şiddetin bir parçası olduğu ilgili çalışmalarda (Baker ve diğerleri, 2013; Choja & Nelson, 2016; Devries ve diğerleri, 2013; Lenhart ve diğerleri, 2016; Lewis ve diğerleri, 2016; Woodlock, 2013) belirtilmektedir.

Cinsiyetler arasındaki mevcut yapısal eşitsizlik ve ayrımcılığa ek olarak, toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddetin kadınları nasıl etkilediği hakkındaki çalışmalar sınırlıdır. Konu ile ilgili Türkiye’de yapılan çalışmalar ise yetişkinlerde siber takip ve çocuklarda siber zorbalıkla sınırlıdır. Siber takip ile ilgili en geniş araştırma Türkiye’de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması (HÜNE, 2015) kapsamında yapılmıştır. Araştırma sorularında, ısrarlı takip sadece teknolojik boyutu ile ele alınmamış gündelik yaşamda olan olaylara da yer verilmiştir.

Bu araştırma, kadınlara yönelik siber şiddet ile ilgili çalışmalara ve çıktılarına yer verilmesi, Türkiye’de yaşayan kadınların hayatlarının bir döneminde siber şiddete maruz kalma oranların belirlenmesi, siber şiddet örneklerinin ve yaşanan şiddetin kadınların üzerindeki etkilerinin incelenmesi açısından alan yazınında bir ilk olma özelliğine sahiptir.

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

Siber şiddete maruz kalma oranı;

H 1.1: Kadınların yaşları ile maruz kaldıkları siber şiddet oranı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H 1.2: Kadınların eğitim düzeyleri ile maruz kaldıkları siber şiddet oranı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H 1.3: Kadınların ilişki durumları ile maruz kaldıkları siber şiddet oranı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H 1.4: Kadınların günlük ortalama internet kullanım sıklığı ile maruz kaldıkları siber şiddet oranı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 1.

Siber Şiddet Örnekleri Hipotezleri

'Cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi' ile	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .1)
	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .2)
	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2.3)
	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .4)
'Cinsel veya fiziksel tehdit' ile	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2.5)
	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .6)
	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .7)
	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .8)
'Saldırgan kur davranışlarına maruz kalma' ile	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2.9)
	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .10)
	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .11)
	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .12)
'Özel hayatın sorgulanması' ile	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .12)
	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .14)
	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .15)
	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .16)
'Cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlar' ile	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .17)
	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .18)
	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .19)
	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .20)
'İstenmeyen mesajlara maruz kalma' ile	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .21)
	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .22)
	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .23)
	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .24)
'Profilinin takip edilmesi' ile	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .25)
	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .26)
	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .27)
	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .28)
'Konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme' ile	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .29)
	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .30)
	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .31)
	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .32)

‘Hakkında	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .33)
asılsız	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .34)
ve olumsuz	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .35)
bilgi	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .36)
yayılması’ile	
‘Rıza dışı	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .37)
kişisel	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .38)
fotoğraf, video	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .39)
ve	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .40)
bilgilerin	
yayılması’ile	
‘Şifrelerin	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .41)
kırılarak	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .42)
bilgilerin	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .43)
alınması’ile	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .44)
‘Causus	kadınların yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .45)
yazılımla	kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .46)
kişisel	kadınların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .47)
bilgilerin	kadınların günlük internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki vardır (H 2 .48)
çalışması’ ile	

1.6. Araştırmanın Sayıtları

1. Araştırma kapsamında hazırlanan “Kadına Yönelik Siber Şiddet” anketinin çalışma amacına uygun olarak hazırlandığı varsayılmıştır.
2. Online / çevrimiçi olarak doldurulan ankete katılımcıların samimi bir şekilde cevap verdiği varsayılmıştır.
3. Örneklemenin evreni temsil edeceği varsayılmıştır.

1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırma kapsamındaki ankete dayalı veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen “Kadına Yönelik Siber Şiddet Anketi” ile toplanmıştır. Birebir yapılan anketlerin daha fazla zaman alması, Türkiye’nin başka illerindeki kadın katılımcılara ulaşma isteği ve katılımcıların birebir ankete zaman ayırma konusunda sıkıntı yaşamaları, anketin çevrimiçi / online ortama aktarılmasında etkili olmuştur. Çalışma bulguları, dijital ortamda hazırlanan anket sonucu toplanan verilerle sınırlıdır.

Araştırmanın çalışma evrenini, 18 yaş üstü Facebook kullanıcı 180.000 kadın oluşturmaktadır. Çalışma evreninin tümüne ulaşmanın olanaksız olması nedeniyle evrenden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda, elektronik ortamda çevrimiçi olarak hazırlanan anket, Facebook üzerinden reklam verilerek 18 yaş üstü Türkiye geneli 18.000 kadına gönderilmiş, 10.354 kadının hesabında ankete erişim sağlanmış ve 555 katılımcı tarafından tesadüfi yöntem ile doldurulmuştur. Örneklemenin randomizasyonu, Facebook programlarının hedef kitle belirlemesi yöntemi ile sınırlı kalmıştır. Örneklem seçimi nedeni ile araştırma bulgularında genelleme yapılırken sakınlı yorumlamalar yapılmıştır.

Anket 555 katılımcı tarafından doldurulmuş, eksik ve hatalı doldurulan anketler de ayıklandıktan sonra 550 anket analize alınmıştır. Ayıklama sürecinde anketlerden birinin bir erkek tarafından doldurulduğundan şüphelenilmiştir. Kadınlara yönelik olan bir anketin erkekler tarafından da doldurulabileceği düşünülerek anketin ön açıklama bölümü ile sınırlı kalmayıp ek ibarelerin eklenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

1.8. Tanımlar

Kadına Yönelik Şiddet: İster kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamındadır ve bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak tanımlanmaktadır (İstanbul Sözleşmesi, 2011).

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet: Bir kadına karşı, kadın olduğu için yöneltilen veya kadınları orantısız bir biçimde etkileyen şiddet (İstanbul Sözleşmesi, 2011)

Siber: İngilizce karşılığı “cyber” olan siber sözcüğü, internet ağlarına ait olan anlamındadır. Siber, sanal olanı ifade etmektedir (Doğan, 2014).

Siber Takip: Siber takip, e-posta, metin (veya çevrimiçi) mesajlar veya internet yoluyla izlenmedir (EIGE, 2017).

Siber Taciz: Bir bireyin veya bir grubun hedef aldığı kişiye istenmeyen ve rahatsız edici davranışları yönlendirmek için internetin veya diğer elektronik ortamların kullanılması (Women’s Aid, 2013).

Sosyal Medya: Sosyal Medya, kullanıcılara enformasyon, düşünce, ilgi ve bilgi

paylaşım imkânı tanıyarak karşılıklı etkileşim yaratan çevrimiçi araçlar ve web siteleri için ortak kullanılan bir terimdir (Sayımer, 2008).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddet ile ilgili kuramsal bilgilere ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Açıklamalar

2.1.1. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet

Üstün (2011), toplumsal cinsiyet kavramını, geniş açılımlara sahip oldukça kapsamlı bir kavram olarak niteler. Toplumsal cinsiyet, bize kadınlık ve erkekliğin toplumsal olarak kurulan, öğrenilen kalıplar olduğunu anlatır. En az biyolojik özellikler kadar gerçek olan bu kalıplar, yaşanan yere, zengin ya da yoksul olmaya, ailenin durumuna ve bu gibi etkenlere göre farklılaşır. Bütün kadınlar ve bütün erkekler için tek bir kalıp yoktur. Farklı kadınlık ve farklı erkeklik kalıpları vardır. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet basitçe “kadın sorunları”na indirgenemeyeceği gibi, kadınlarla erkekler arasındaki ilişkileri de sadece bir ezme / ezilme ilişkisi olarak tanımlamaz. Tersine, sadece kadınlarla erkekler arasındaki ilişkilere değil, bütün toplumsal ilişkilere cinsiyet ilişkileri açısından da bakar ve böylece, örneğin erkeklerin kendi arasındaki iktidar ilişkilerinin cinsiyet boyutunu da dikkate almamızı mümkün kılar.

Toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ise cinsiyet rollerinin ‘doğal’ ve değişmez, biyolojik varlığımıza bağlı şeyler olduğu varsayımına dayanır. Bu varsayım yanlışlanabilir çünkü cinsiyet rolleri hem zaman içinde hem de kültürden kültüre değişirler. Kadınlarla erkeklerin birbirlerinden farklı olmaları, basitçe bir ‘farklılık’ olarak yaşanmaz, aynı zamanda, eşitsizliğin ve ayrımcılığın meşrulaştırılması da bu farklılığa dayandırılır. Farklılık, genel geçer “kadınlık” ve “erkeklik” kalıplarının üretilmesi, yeniden üretilmesiyle sürdürülür ve pekiştirilir. Ayrımcılık, bu kalıpların varlığını sürdüren en önemli araçlardan biridir (Bora, 2008).

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi’nin (CEDAW, 1979) ilk maddesi ayrımcılığı “kadınların ilişki durumlarına bakılmaksızın kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki hakları ve temel özgürlüklerinin tanınması, kullanılması, bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan cinsiyete bağlı

olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet ve kısıtlama” olarak tanımlanır.

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet, kadının insan hakları ihlali ve kadına yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak değerlendirilmektedir. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları orantısız bir biçimde etkileyen şiddet anlamına gelir (İstanbul Sözleşmesi, 2011). Sözleşmede “kadına yönelik şiddet”, “aile içi şiddet”, “kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” kavramları tanımlanmakta, şiddet, yalnızca fiziksel değil; cinsel, ekonomik, psikolojik ve ekonomik boyutlarını da içerecek şekilde açıklanmakta ve toplumsal cinsiyet bağlamında ele alınmaktadır. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet genel bir kavram olarak ev içi şiddeti, eş / partner şiddetini, zorla evlendirmeyi, cinsel şiddeti ve siber şiddeti kapsamaktadır.

Russo & Pirlott (2006), cinsiyete dayalı şiddetin, kadınlar ve erkekler tarafından farklı şekilde maruz kalınan karmaşık, çok yönlü bir olgu olduğunu belirtir. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, ataerkil toplumsal yapılara dayanmakta, birden fazla form almakta, kadınların ve erkeklerin kültürel rolleri ile medya imgeleriyle pekiştirilmektedir. Bu tür şiddetin kadınlar, erkekler, aileler ve toplum üzerindeki psikolojik, sosyal, davranışsal etkileri yaygın ve uzun süreli olabilmektedir.

2.1.1.1. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Nedenleri ve Biçimleri

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2016) tarafından, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdidinin gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanmaya, ölüme ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlanmaktadır.

Kadına yönelik şiddet literatürde genellikle; fiziksel şiddet, ekonomik şiddet, cinsel şiddet ve psikolojik / duygusal şiddet olarak gruplandırılmaktadır (KSGM, 2016):

Fiziksel şiddet; başkasının vücut bütünlüğüne zarar veren, ona acı çektiren her türlü saldırı olarak tanımlanmaktadır. Bireyin fiziksel olarak zarar görmesine neden olan her türlü eylemi kapsayan fiziksel şiddet, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmadan namus cinayetine kadar uzanmaktadır.

Cinsel şiddet; birini istemediği yerde, zamanda veya şekilde cinsel ilişkiye zorlamak; kişinin rızası olmaksızın cinsel nitelikli eylemlerde bulunmak; cinselliği bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanmaktır.

Psikolojik şiddet; bağırarak, korkutmak, küfür etmek, tehdit etmek, hakaret etmek, eve kapatmak, küçük düşürmek, lakap takmak, kadının nasıl giyineceği, nereye gideceği, kimlerle görüşeceği konusunda baskı yapmak, öfkesini çocuklardan çıkarmak, çocuklarını göstermemekle tehdit etmek, silah göstermek gibi eylemleri kapsamaktadır.

Ekonomik şiddet; kadının para harcamasının kısıtlanması, çalışmasına izin verilmemesi, zorla çalıştırılması, ekonomik konulardaki kararların erkek tarafından tek başına alınması, kadının parasının elinden alınması, iş yerinde olay yaratmak suretiyle kadının işten atılmasına neden olunması, kadının iş bulmasını kolaylaştırıcı becerilerinin geliştirilmesinin engellenmesi, ev ihtiyaçlarını karşılayacak maddi kaynaktan yoksun bırakılması, kadını kontrol etmek ya da cezalandırmak amacıyla ekonomik olarak sınırlamak için yapılan her türlü eylemdir.

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı tarafından hazırlanan “Erkek Şiddeti ile Başetmek: Sosyal Çalışmacılar ve Gönüllüler İçin El Kitabı”nda (MÇKSV, 2014) şiddetin amacının güç göstermek, kontrol etmek, cezalandırmak ya da öfke boşaltmak olarak belirtilir. Şiddetin başkalarına yöneltilmemesinin kontrol edilebilir olduğuna, uygulayan açısından bunun bir tercih olduğuna vurgu yapılır. Raporda, kadınların büyük çoğunluğunun yaşadıkları fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik, dijital şiddete rağmen, ilişkinin dışına çıkmakta çok zorlandıkları bildirilir. Bunda sosyal nedenler dışında, şiddet uygulayan kişinin kullandığı psikolojik mekanizmaların da önemli payı bulunmaktadır.

Kadına yönelik şiddetin en önemli sonucu kadının yaşamını yitirmesidir. Şiddetin ölümcül olmayan sonuçları hem şiddete uğrayan kadını hem de şiddet gören ya da şiddete tanık olan çocuğu ciddi biçimde etkiler (Tosun, 2015).

Kadına yönelik şiddetin tek bir sebebi yoktur. Birbirine bağlı bir çok sebep kadına yönelik şiddete neden olmaktadır. Birbirine bağlı karmaşık kurumsallaşmış sosyal ve kültürel faktör, kadınları şiddete karşı kırılgan tutmakta ve tüm bunlar kadınla erkek arasındaki tarihsel güç dengesizliğinin açık bir işareti olmaktadır (Ayman & Şenol, 2015).

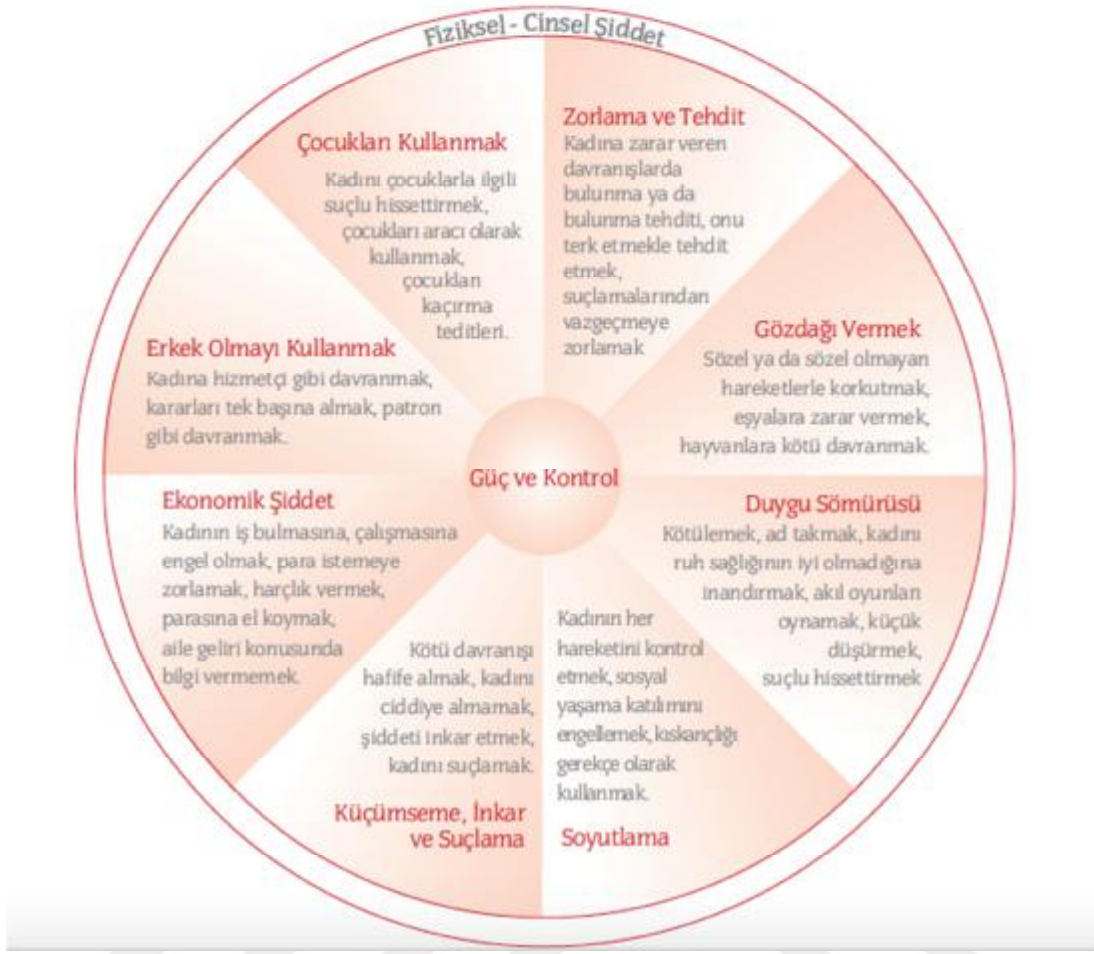
Tablo 2.

Kadına Yönelik Şiddetin Devamlılığını Sağlayan Faktörler

Kültürel	Toplumsal cinsiyete dayalı sosyalleşme Cinsiyetlere atfedilen rollerin kültürel tanımı İlişkilerde kadın ve erkek rollerine yönelik beklentiler Erkeklerin üstün olduğuna dair inanışlar Mülkiyet hakkı ve bu hakkın kullanımında önceliğin erkeklerde olması gerektiğine ilişkin kabuller Ailenin erkeğin kontrolünde olan bir sosyal kurum olarak tanımlanması Başlık parası, çeyiz parası gibi evlilik gelenekleri Şiddetin bir sorun çözüm aracı olarak kabul edilmesi
Ekonomik	Kadının ekonomik olarak erkeğe bağımlılığı Kredi ve finansal kaynaklara erişiminin sınırlılığı Miras, mülkiyet, arazi kullanımı, kadınların boşanma sonrası veya kocalarının ölümünden sonra kaynakları kullanma konularındaki ayrımcı yasalar İstihdama, eğitime erişimdeki kısıtlılıklar
Yasal	Yasalarda ve / veya uygulamada kadınların yasal statüsünün düşük olduğu kabulü Tecavüz ve aile içi istismar konularının yasal tanımlarındaki sorunlar Kadınların yasal okur yazarlık düzeylerinin / yasaları bilme, anlama düzeylerinin düşük olması Karakollarda ve mahkemelerde kadının ihtiyaçlarına duyarlılığın eksikliği
Politik	Kadınların siyasette, medyada, yüksek prestijli mesleklerde eksik temsili Kadına yönelik aile içi şiddetin ciddiye alınmaması Ailenin devletin kontrolünün dışında özel alan olarak kabul edilmesi Statüko ve din kurallarıyla çatışma riski Kadınların politik bir güç olarak örgütlenmesindeki sınırlılıklar Mevcut politik sisteme kadın katılımının sınırlılığı

Kaynak: UNICEF (2000)

Kadına yönelik şiddet kadın üzerinde güç ve kontrol kurmayı amaçlamaktadır. Kadın Üzerinde güç ve kontrol oluşturmayı amaçlayan kişi, kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddetin yanı sıra başka şiddet biçimlerine de başvurmaktadır (Korkut-Owen & Owen, 2008).

Şekil 1 Güç ve Kontrol Çarkı

Kaynak: Korkut-Owen & Owen (2008)

2.1.1.2 Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri

Tosun (2015), toplumsal cinsiyete dayalı şiddet anne karnında başlayıp ölünceye kadar devam edebildiğinin ve yaygın biçimde ev içinde yaşandığına dikkat çeker. Ev içi şiddetin kişisel bir mesele olarak algılanması ve meşru görülmesi yaygınlığının en önemli sebebi olarak söylenebilir. Şiddet sadece kadınları fiziksel ve psikolojik açıdan etkilemekle kalmaz; çocuklar ve toplum üzerinde de kuşaktan kuşağa aktarılan olumsuz sonuçlar doğurur.

Şiddet, bunu yaşayan bireyler üzerinde çok derin izler bırakır. Kısa süreli ve uzun süreli olan bu etkilerin en sık rastlanırları şöyledir (Ayman & Şenol, 2015):

Kısa süreli etkiler:

- Kadının olaylar karşısında kendisini pasif / güçsüz hissetmesi ve olayları değiştirmek için yapabilecek hiçbir şey olmadığı inancına kapılması,
- Kadının, şiddeti mümkün olduğunca geciktirebilmek için çevre ve insanları kontrol etmeye çabalayarak, tetikleyici olabilecek olayları engellemeye çalışması,
- Her gün hayatta kalmaya yönelik taktikler geliştirmekten dolayı, olaylara uzun vadeli ve geniş açıdan bakabilme becerisinin yitirilmesi,
- Yoğun korku ve buna bağlı olarak gelişen çaresizlik, güvensizlik, ümitsizlik duyguları,
- Yoğun endişe, panik,
- Kâbuslar, tetikte uyumak, uykusuzluk gibi uyku bozuklukları,
- Aşırı yeme, anoreksiya (ölüme sebep olacak kadar az yeme) gibi yeme bozuklukları,
- Mide ve baş ağrısı, baş dönmesi, bayılma gibi fiziksel ve psikolojik kaynaklı fiziksel şikâyetler,
- Sakat kalma derecesine varabilen yaralanmalar,
- Depresyon ve yaşama isteğini, enerjisini kaybetme duygusu,
- Ölüm isteği ve intihar düşünceleri,
- Suçluluk duygusu,
- Utanç,
- Öfke ve başkalarına (çocuklar, hayvanlar, eşyalar gibi) yönelebilen öfke patlamaları,
- Alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı,
- Başarısız ve uyumsuz okul / iş hayatı veya sosyal hayat,
- Kendini koruma amacıyla cinayet.

Uzun süreli (şiddet bittikten sonra bile kalabilen) etkiler:

- İnsanlara güvensizlik ve yakın ilişkilerde zorluk
- Düşük özgüven, değersizlik ve yetersizlik duygusu
- Cinsel hayatta zorluklar (aşırı düşkünlük veya aşırı korku ve kaçınma)
- Kendine zarar veren davranışlar (kendini camla kesmek, üstünde sigara söndürmek gibi)

- Endişe ve panik atakları (birdenbire kalp atışlarının hızlanması, aşırı terleme, nefes almada zorluk)
- Kendini algılama bozuklukları (“ruhum bedenimden ayrıldı” “olayları bir başkasına oluyormuş gibi seyrediyorum” ile tanımlanan durumlar)
- Toplum ve çevreden soyutlanma (içine kapanma, ilişki kurma zorluğu)

2.1.2. İlgili Kuramlar

Kadına yönelik şiddetin nedenleri konusunda pek çok açıklama, kuram ya da yaklaşım bulunmaktadır. “Kadına Yönelik Erkek Şiddetinin Teorilerden Üretilen Açıklanmalar” çalışmasında (Cunningham vd. , 1998) kuramları çalışma alanları ve hedef grupları olarak beşe ayırmıştır:

Tablo 3.

Kadına Yönelik Şiddet Teorileri ve Hedef Gruplar

Kuram / Teori Grubu	Müdahale Alanı	Hedef Kitle
Biyolojik	Erkekler (bireysel)	Organik faktörler
Psiko-patoloji	Erkekler (bireysel)	Psikiyatrik semptomatoloji
Sistemler	Çiftler ve / veya aile	Bireylerarası iletişim becerileri
Sosyal Öğrenme	Medya, sosyal normlar, düşünce biçimleri, davranışlar, bireyler	Bireylerarası iletişim becerileri
Feminist	Toplumsal normlar ve tutumlar, yasalar ve politikalar, kadın eşitliği konusundaki yapısal engeller, erkekler vs.	Kadınlara karşı tutum, ilişkilerin güç ve kontrol dinamikleri, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri (ekonomik, politik vb.)

Kaynak: Cunningham ve diğerleri (1998)

Bu çalışma, sosyal öğrenme ve feminist kuramlarına dayandırılarak oluşturulmaya çalışılmıştır.

2.1.2.1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramı (Bandura, 1977) ve sosyal bilişsel kuram (Bandura, 1986) çocukluk ve ergenlik döneminde, ailelerin birbirlerine nasıl davrandıklarının gözlemler. Teori, sıkıntı ve öfkenin bulunduğu bir ev ortamında yetişen bir çocuğun yetişkinlikte

aynı agresif davranışları sergilemek için daha büyük bir risk oluşturduğunu varsayar. Çocuklar kendileri için önemli olan kişilerin davranışlarının sonuçlarını gözlemlerler ve sosyal olarak uygunsuz olsalar da hangi davranışların olumsuz bir yaptırım almadan istenen sonuçları elde ettiğini öğrenirler. Uygunsuz davranışlar küçük çocuklar için bir model davranış oluşturdıklarında ve bu davranış aile ya da toplum tarafından pekiştirildiğinde, bu etkileşim örüntüleri yerleşir ve diğer sosyal ilişkilerde de kendini gösterir. Sosyal öğrenme teorisi perspektifi, bu nedenle, şiddeti öğrenilen bir davranış olarak görür. Şiddet davranışının çevredeki gözlemlenen davranışları taklit ederek öğrenildiğini ortaya koyar.

Siber zorbalık ile ilgili çalışmalarda (Bayar & Uçanok, 2012; Eroğlu & Peker, 2015) sosyal öğrenme kuramına atıf yapılarak, çocukların sosyal etkileşimlerinde, akranlarının davranışlarını taklit ederek kendi davranışlarını belirlediklerine vurgu yapılır.

Sosyal öğrenme kuramı, aile içinde kendiliğinden saldırganlık eylemleri (ağlayan çocuğa baba tarafından birden tokat atılmas gibi) ve belirli türde değişkenleri açıklamada başarısız olduğu için eleştirilmektedir (Wallace & Roberson, 2016). Kuram ayrıca tek başına neden şiddetin kuşaktan kuşağa geçmesinin evrensel olmadığı ve tam tersi bazı failerin aile geçmişinde şiddet davranışı olmadığı halde neden şiddet uyguladığını açıklayamamaktadır (Cunningham ve diğerleri, 1998).

2.1.2.2. Feminist Kuram

Feminist perspektifler toplumsal cinsiyet kavramını ana unsur olarak görür. Feminist teorisyenler, kadına yönelik şiddetin toplumsal cinsiyet içermeyen herhangi bir çerçeveye yeterince anlaşılamayacağına inanmaktadır (Lawson, 2012).

Walby (1990), kadına yönelik şiddetin anlaşılabilmesi için toplumsal yapı ile birlikte ataerkil ilişkilerin de incelenmesi gerektiğini savunur. Ertürk (2015) de bu görüşlere benzer olarak kadına şiddet olgusunun temelinde tüm kurumları biçimlendiren köklü ve etkili ataerkil güç yapısının ve kadını yerinde tutma amacının yattığına vurgu yapar.

Ataerkillik, feminist kuramlarda kullanılan temel bir kavram olup insanlık tarihi boyunca erkeklerin kadınlar üzerinde baskınlık kazanmak ve arttırmak için kullandıkları mekanizma, ideoloji ve sosyal yapıları kapsar. Ataerkillik sözcüğü baba ya da “patriyarkın (cinsiyet eşitsizliği ve baskının münferit veya istisnai olunmadığı sistem)” kuralları anlamına gelir ve özel bir tür olarak “erkek baskın aile” yi tanımlamaktadır (Buz,

2009).

Kadına yönelik şiddet ile ilgili feminist argümana yani şiddet davranışının arkasındaki sebeplere, genel bağlamına, davranışın biçim ve sonuçlarına yani yapısal koşullara vurgu yapmak gerekmektedir (Afşar, 2015).

Feminist kuram, kadına yönelik şiddeti toplumsal cinsiyet ve kadın ve erkek arasındaki eşit olmayan gücün / erkin bir sonucu olarak ele alır. Yapısal faktörlerin kadının sosyal, ekonomik ve politik sistemlere eşit katılımını engelleyen ataerkil toplumların yapısında böyle bir güç dengesizliği vardır (Klein, Campbell, Soler, & Ghez, 1997).

Erkekler tarafından kadına yöneltilen şiddetin analizinde Walby (1990), üç ana teorik yaklaşım olduğunu söyler, liberalizm, sınıf analizi ve radikal feminizm:

Liberalizm; şiddeti az sayıda anormal erkeğin psikolojik dengesizliği olarak açıklamakta ve bu anormal erkeklerin sayısının da oldukça az olduğunu belirtmektedir. Walby, bu teorik yaklaşımın şiddeti sosyal bağlamından kopardığını belirtir.

Sınıf analizi; şiddet eylemini, sınıf içinde dezavantajlı olarak görülen erkeklerden beklenmeyen bir durum olarak açıklamaktadır. Sınıf hiyerarşisinin altında kalan erkekler kendi koşullarından kaynaklanan engellenme neticesinde kadına şiddet uygulamaktadır. Walby, sınıf analizinde erkek şiddetinin sadece alt sınıflara dayandırılmasının yeterli bir argüman olmadığını düşünür.

Radikal Feminizm; şiddeti, ataerkil toplumda erkek iktidarı açısından açıklamakta; erkek şiddeti ile ilgili hem cinsiyete dayalı özelliklere hem de sosyal özelliklere odaklanmaktadır. Radikal feminizm şiddeti bazı ailelerde olan, bazı ailelerde olmayan bir sosyolojik olgu olarak görmek yerine, aile kurumunun tarihsel bir biçimde ataerkil bir kurum olduğunu, şiddetin ailenin yapısına ait olduğunu vurgular. Walby, radikal feminizmi kadına yönelik şiddeti tanımlamada etkili bulsa da teorisinin tam bir analiz yapması için önce sınıf ve devletlerin incelenmesi ile sentezlenmesi gerekliliğine vurgu yapar.

Savran (1994), erkek kimliğinin iktidarın gerektirdiği ve onun fallik simgelerinin varsaydığı kadar "güçlü ve sert" olmadığını, bu kadar "erkek" olmayı mümkün kılan şeyin pasifliğin, yumuşaklığın bastırılması, yani şiddet olduğunu belirtir. Bu bilinçdışı bastırmaları, toplumsal düzlemde erkek şiddetinin onaylanıp özendirildiğini savunur. Erkekler hukuktan kültüre, medyaya, her alanda, kadınlara şiddet uygulamaya özendirilmektedir.

Erkekliğin bedensel anlamının hedefleri ise her şeyden önce, erkeklerin kadınlar

karşısındaki üstünlüğü ve kadınlara egemen olunması için gerekli olan hegemonyacı erkekliğe bağlı güçlülük duygusunun öteki erkek gruplarına karşı da duyulmasıyla ilgilidir. Hegemonik erkeklik kavramında “hegemonya” acımasız iktidar çekişmelerinin ötesine geçerek özel yaşamın ve kültürel süreçlerin örgütlenmesine sızan bir toplumsal güçler oyununda kazanılan toplumsal üstünlüktür (Connell & Messerschmidt, 2005).

Öztürk (2014), şiddetin erkeklikle ilişkilendirilmesi, erkeğin kadın üzerinde kesin bir iktidara sahip olmasının istendiği yapılarda meşru görülebildiğini belirtir. Erkeğin kadın üzerinde iktidar kurabilmesi, erkek egemenliğine olanak sağlayan toplumsal cinsiyet düzeninin içinde üretilen hegemonik erkeklik idealinden yararlanılmasıyla mümkün olabilmektedir. Hegemonik erkekliğin temeli olan iktidar, rıza ile gerçekleştirilebileceği gibi şiddetle de kurulabilmektedir. Hegemonik erkeklikle çelişen, kadın üzerinde iktidar kuramama gibi durumlarda bu güçsüzlük, şiddetle kendini ifade edebilmektedir.

2.1.3. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Siber Şiddet

Siber şiddeti uygulayan kişi eski ya da şu anki eş / partner, komşu, iş / okul arkadaşı, bir yakın ya da bir yabancı olabilmektedir. Siber şiddette, şiddet uygulayan kişi sosyal ağlar (Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Snapchat, Tumblr, Periscope vb.), mesajlaşma uygulamaları (Whatsapp, Messenger vb.), *Global Positioning System*-Küresel Konumlama Sistemi (GPS) destekli uygulamalar (Swarm, Maps Google vb.), akıllı telefonlar ve / veya e-mail kullanılarak şiddete maruz kalan kişinin kendi güvenliğinden endişe etmesine neden olmaktadır.

Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddet ile ilgili kuramsal araştırmalar (Baker ve diğerleri, 2013; Choja & Nelson, 2016; Devries ve diğerleri, 2013; Lenhart ve diğerleri, 2016; Lewis ve diğerleri, 2016; Woodlock, 2013) incelendiğinde konunun kavram karşılıkları farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bazı araştırmalarda siber şiddet yerine online / çevrimiçi şiddet kavramı kullanılmaktadır. Bu araştırmada siber / online / çevrimiçi şiddet ile ilgili kuramsal açıklamalara birlikte yer verilmiştir.

Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü “Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Siber Şiddet” raporunda (EIGE, 2017) konunun kategorileştirilmesine “siber takip” ile başlamıştır. Siber takip, e-posta, metin (veya çevrimiçi) mesajlar veya internet yoluyla izlenmedir. İzleme / takip, kendi başına zararlı olabilecek ya da olmayacak olayların tekrarlanma durumunda mağdurun güvenlik hissini zayıflatır ve sıkıntı, korku

ya da alarm durumuna getirir.

Eylemler şu şekilde sıralanabilir:

- Saldırgan veya tehditkar içerikli olan e-postalar, kısa mesajlar (SMS) veya anlık ileti gönderme;
- Muhatap hakkında internette rahatsız edici yorumlar yayınlama.

Siber takipte ‘*staklama* (gizlice izlemek)’ terimi de kullanılmaktadır. Takip eden kişiye de ‘*stalker*’ denilmektedir. Siber takip / *staklama* terimi, tekrarlanan tehditler ve / veya taciz, elektronik posta, diğer bilgisayar temelli iletişim yoluyla bir insanın korktuğu, güvenliğinden endişe duyduğu çeşitli davranışları tanımlamak için kullanılmaktadır (Southworth, Finn, Dawson, Fraser, & Tucker, 2007).

Tehdit, şantaj, takip, özel hayat ihlali gibi davranışların toplamı olan ‘*stalkingi*’ şiddet kavramından bağımsız düşünülmemektedir. ‘*Stalking*’ eylemlerine zemin hazırlayan sebepler ile şiddetin farklı türlerini harekete geçiren etkenlerin kesişmesi (boşanma, ayrılık, obsesiflik, takıntılı kişilik vb.) bu ilişkiyi kurmayı zorunlu kılmaktadır. Israrlı takibe maruz kalan mağdurlar şiddetin farklı türleri olan fiziksel, duygusal, psikolojik, sözlü ya da cinsel şiddete maruz kalabilmektedir (H. K. Öztürk, 2016).

‘*Stalker* (takip eden veya fail)’ birbirini takip eden bir takım eylemlerde bulunur ve bu eylemler zinciri, bir bütün olarak ele alındığında, takip edilen kişide veya mağdurda, gereksiz strese, kaygıya, endişeye veya rahatsızlığa yol açar. Her ne kadar ısrarlı takip eylemi veya suç, hem erkekler hem de kadınlar tarafından işlenebilmekte ise de, ısrarlı takip suçunda genel olarak erkekler fail, kadınlar ise mağdur konumundadır (Doğan, 2014).

‘*Stalk*’ kavramına sosyal medya kullanıcıları arasında her ne kadar sempatik bir anlam yüklenmiş olsa da ‘*staklama*’ yoluyla insanların özel hayatlarına ilişkin bilgiler, fotoğraflar, videolar vb. birçok bilgi çeşitli açıklardan yararlanarak elde edilebilmektedir. Bu faaliyetin ileri boyutlara ulaşması, ısrarlı takip gibi saplantılı durumlara sebep olabilmekte, insanlar günlük yaşamlarından çok büyük zamanlarını bu faaliyete ayırabilmektedirler. Bilinçsiz sosyal medya kullanımı, insanları stalk yapan kişiler için açık hedef haline getirmektedir (Serçemeli, 2016).

“Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Siber Şiddet” (EIGE, 2017) raporu, “siber takip” dışında siber şiddetin alt türleri olarak belirttiği “siber taciz” ve “intikam

pornosu”nun da tanımını yapar:

Siber Taciz: Siber taciz çeşitli biçimlerde olabilir, eylemler aşağıdaki şekilde çeşitlenmiştir:

- İstenmeyen cinsel içerikli e-postalar, metin (veya çevrimiçi) mesajlar;
- Sosyal ağ sitelerinde veya internet sohbet odalarında yaşanan uygunsuz veya saldırgan olaylar;
- E-posta, metin (veya çevrimiçi) mesajlarla fiziksel ve / veya cinsel şiddet tehdidi;
- Nefret içerikli konuşma, kişiyi kimliğini (cinsiyeti) ve diğer özelliklerini (cinsel yönelim veya engellilik gibi) dayatan, hakaret eden, tehdit eden veya hedefleyen bir şekilde davranma.

İntikam Pornosu: Aynı zamanda siber sömürü olarak da bilinen intikam pornografisi, görüntüde yer alan kişinin rızası olmaksızın cinsel içerikli fotoğrafları veya videoları çevrimiçi olarak dağıtma anlamına gelir. Fail, çoğunlukla önceki bir ilişki esnasında görüntü veya video elde eden eski bir eş ya da sevgilidir ve ilişkiyi sona erdirmek için misilleme olarak kurbanını kamuoyunda utandırmak ve aşağılamak amacı ile görüntüleri kullanır. Bununla birlikte, failer, mutlaka eski eş ya da sevgili olmayabilirler. Faillerin yaptıkları eylemin nedeni her zaman intikam da olmayabilir. Görüntüler, kurbanının bilgisayarına, sosyal medya hesaplarına veya telefona saldırarak elde edilebilir, hedefin ‘gerçek dünyadaki’ yaşantısına gerçek bir hasar oluşturmayı amaçlayabilir.

Birleşmiş Milletler tarafından gerçekleştirilen İnternet Yönetişim Forumu’nda “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet ve Çevrimiçi / Online İstismar” konusu ele alınmıştır. Forum sonucu hazırlanan raporda (IGF, 2015), toplumsal cinsiyete dayalı siber / çevrimiçi şiddet kavramları örnekleri ile birlikte altı alt kategoride yer almıştır:

1. Gizlilik İhlali:

- Bireyin izni olmadan özel verilere erişilmesi (kişisel hesapların ele geçirilmesi, şifrelerin çalınması, kimliklerin kullanılması / çalınması, bir kullanıcının hesaplarına giriş yaparken bir başka kullanıcının bilgisayarına erişmek vb. 'intikam pornografisi' dahil olmak üzere),

- Fotoğraf ve / veya videoları bireyin izni dışında alma, erişme, kullanma, manipüle etme ve / veya dağıtma,
- Bireyin bilgisi dışında veya onayı olmadan (cinsel içerikli) görüntüler, ses klipleri ve / veya video klipler de dahil olmak üzere özel bilgi ve / veya içeriği paylaşma ve / veya yayma,
- *Doxing* (sanal ortamda kişisel bilgiye ulaşma), taciz ve / veya başka amaçlarla bireyin izni / rızası olmadan bir kişi hakkında şahsi olarak tanımlanabilen bilgileri araştırmak ve yayınlamak ve bunu "gerçek" dünyadaki kadına şiddet ve taciz amaçlı kullanma,
- Bir kullanıcıyla temas kurmak için onun çocuklarına, ailelerine, meslektaşlarına ulaşma ve onları taciz etme.

2. Gözetim ve izleme:

- Çevrimiçi ve çevrimdışı etkinliklerin izlenmesi ve / veya gözetlenmesi,
- Kullanıcının izni olmaksızın casus yazılım veya klavye kaydedicilerin kullanılması,
- Bir kadının rızası olmadan hareketlerini izlemek için GPS ya da yazılımların kullanılması,
- *Stalking* (ısrarlı takip).

3. İtibara ve / veya güvenilirliğe zarar verilmesi:

- E-postaları ve / veya içeriği onay olmadan silme, gönderme ve / veya değiştirme,
- Kullanıcısının itibarına zarar vermek amacıyla gerçek dışı kişisel veriler (çevrimiçi hesaplar, reklamlar veya sosyal medya hesapları gibi) oluşturma ve paylaşma,
- Sahte fotoğraf ve / veya video düzenleme ve / veya oluşturma,
- Kimlik hırsızlığı (örneğin bir profil oluşturup onu herkese açık olarak yayınlama ve paylaşımlar yapma),
- Birinin itibarını zedelemek amacıyla özel (ve / veya kültürel olarak hassas / tartışmalı) bilgileri yayma,
- Bir kişinin itibarını zedelemek üzere (saldırganlık / hakaret içeren) rahatsız edici, aşağılayıcı ve / veya yanlış bilgi içeren çevrimiçi yorumlar ve / veya ilanlar yapma.

4. Taciz (buna çevrimdışı taciz eşlik edebilir):

- İstenmeyen mesajlar, ve / veya temas yoluyla "siber zorbalık" ve / veya tekrarlanan taciz ile dikkat çekme,
- Cinsel ve / veya fiziksel şiddet tehditleri de dahil olmak üzere doğrudan şiddet tehditleri (örneğin 'sizi tecavüz edeceğim' gibi tehditler),
- Küfürlü yorumlar,
- Cinsel içerikli materyallerin istenmeyen şekilde gönderilmesi ve / veya alınması,
- Fiziksel şiddete teşvik,
- Sosyal medya mesajları ve / veya e-posta yolu ile cinsiyeti ve / veya cinselliği hedef alan nefret içerikli konuşma,
- Kadınları cinsel nesneler olarak gösteren çevrimiçi / online içerik,
- Cinsiyetçi ve / veya cinsiyete bağlı yorumlar yapma (örneğin "sürtük" gibi terimlerin kullanılması),
- Bir bireyden ziyade bir grup insan tarafından mobbing yapılması veya taciz amaçlı bir hedef seçme ve özellikle teknoloji tarafından kolaylaştırılan bir uygulama olarak mobbing kullanılması.

5. Doğrudan tehditler ve / veya şiddet:

- Mağdur seçimi (planlanan cinsel saldırı, teknoloji kullanımı yoluyla kadın ticareti dahil),
- Cinsiyetleştirilmiş şantaj ve / veya gasp,
- Kimlik, para ve / veya mülkiyet hırsızlığı,
- Fiziksel saldırıya neden olan kimliğe bürünme.

6. Topluluklara yönelik hedefli saldırılar:

- Bazı kuruluşların ve toplulukların web sitelerini, sosyal medya hesaplarını ve / veya e-posta hesaplarını ele geçirilmesi,
- Faaliyetlerin gözlemlenmesi ve izlenmesi,
- Topluluk üyelerine doğrudan şiddet tehditleri,
- Sığınmaevi adresleri gibi gizli bilgilerin açıklanması.

Teknolojiyi anlamak ve kadına yönelik şiddet araştırmasında (Baker ve diğerleri, 2013) ise kadına yönelik siber şiddet altı geniş kategoride sıralamaktadır:

1. **Çevrimiçi / Online ele geçirme:** Kişisel bilgilerin edinilmesi, bilginin değiştirilmesi ya da dönüştürülmesi, mağdura ve / veya kadına yönelik şiddet ile ilgili kuruluşlara iftira atmak, küçümsemek amacıyla yasadışı ya yetkisiz sistem ya da kaynaklara erişim elde etmek için teknolojinin kullanımı. Örneğin parolaları ihlal etmek, bilgisayarı kitlemek veya kullanıcıyı devre dışı bırakmak gibi bilgisayar işlevlerini denetlemek.
2. **Kimliğe bürünme:** Mağdurun veya başkasının kimliğine, özel bilgilerine erişmek, mağduru utandırmak, kötü duruma düşürmek veya hileli kimlik belgeleri oluşturmak için teknolojinin kullanılması. Örneğin mağdurun e-posta hesabından rahatsız edici e-postalar gönderme, aramanın engellenmesini önlemek için bilinmeyen numaradan mağdurun aranması.
3. **İzleme:** Bir mağdurun faaliyetlerini ve davranışlarını gerçek zamanlı veya tarihsel olarak saptamak ve izlemek için teknolojinin kullanımı: Örneğin cep telefonu üzerinden GPS izleme, mağdurun bilgisayarındaki faaliyetlerini yeniden oluşturmak için tuş vuruşlarını izleme.
4. **Taciz / istenmeyen posta-spam gönderme:** Mağdur ile temas kurmak, rahatsız etmek, tehdit etmek ve / veya korkutmak için teknoloji kullanımı. Bu, sürmekte olan bir davranıştır (örneğin kalıcı mobil çağrılar / metinler).
5. **İşe alma:** Potansiyel mağdurları şiddet olaylarına sokmak için teknoloji kullanımı. Sahte ilanlar ve reklamlar verme (tanışma siteleri, istihdam olanakları ile iletişim kurma / reklam verme için web sitelerini kullanma).
6. **Kötü niyetli dağıtım:** Mağdur ve / veya kadına yönelik şiddet organizasyonlarıyla ilgili iftira niteliğinde yasadışı olmayan materyalleri manipüle etmek ve dağıtmak için teknoloji kullanımı; ör. samimi fotoğraflar / videoları tehdit eden veya sızdıran; teknolojiyi kadınlara yönelik şiddeti teşvik etmek için propaganda aracı olarak kullanıyor olması.

“Dijital Mekanlardan Sesler: Kadınlara Yönelik Teknolojik Şiddet” çalışmasında (Fascendini & Fialová, 2011) kadınlara yönelik siber taciz / şiddetin tanımlayıcı beş özelliği sıralamıştır:

1. *Anonimlik*; tacizci kişi mağdur tarafından tanınmayabilir.
2. *Eylem mesafesi*; istismar fiziksel temas olmadan ve herhangi bir uzaklıktaki yerden yapılabilir.

3. *Otomasyon*; teknoloji aracılığı ile yapılan taciz eylemleri daha az zaman ve emek gerektirir.
4. *Ulaşılabilirlik*; birçok teknolojinin çeşitliliği ve ekonomikliği mağdurları failer tarafından kolaylıkla erişilebilir hale getirir.
5. *Yayılma ve süreklilik*; internet ortamında çoğaltılan metinler ve resimler, sınırsız olarak veya uzun sürer.

“Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet ve Çevrimiçi / Online İstismar” konulu forum sonucu hazırlanan raporda (IGF, 2015) siber şiddetin farklı kadınlık hallerine etkileri üzerine çıktılara yer verilmiştir. Çevrimiçi kötüye kullanım ve cinsiyete dayalı şiddet, aynı zamanda, bağlam veya kimliğe bağlı olarak kadınları farklı şekillerde etkilemektedir. Bu, kadınların ve genç kadınların bu faktörlere dayalı yüzleştikleri çoklu ve birbiriyle kesişen kalıp ayrımcılığına atfedilebilir. Örneğin, kadınlar, eğitimi, yaşı veya ilişki durumu nedeniyle çeşitli şiddet içeren davranışlara maruz kalma riskiyle karşı karşıya kalabilirler.

Raporda, çevrimiçi kötüye kullanım sonucu cinsiyete dayalı şiddetin, erkek veya kadınlara yönelik olabileceği belirtilir. Aynı şekilde, erkekler ve çocuklar çevrimiçi istismar ve şiddet mağduru olabilirler. Bununla birlikte, çevrimiçi kötüye kullanım ve cinsiyete dayalı şiddetin diğer toplumsal cinsiyete dayalı şiddet şekilleri ile aynı mevcut yapısal eşitsizliklerden ve ayrımcılıktan kaynaklandığına da vurgu yapılır.

İlgili araştırmada (IGF, 2015), çevrimiçi kötüye kullanım ve cinsiyete dayalı şiddetin büyük bir kısmının adsız hesaplar veya takma adlar veya sahte isimler içeren hesaplar kullanarak gerçekleştirilmekte olduğu ve bu da olayın failerini belirlenmesini zorlaştırdığı belirtilir.

Ayrımcılık, damgalama ve kişisel güvenlikle ilgili ciddi tehditlere maruz kalan lezbiyen, biseksüel ve trans (LBT) kadınlar için internet, haklarını kullanmaları için önemli bir alan olabilmektedir. Bu alanda, çevrimdışı dünyada kısıtlanmış veya sansürlenmiş eleştirel bilgilere erişebilir, göreceli olarak güven içinde topluluklar kurabilir ve insan haklarının gelişimi için örgütlenebilirler. İnternet ağlarını kullanmada aktif olan kadınlar, cinsiyetlerine, güvenliklerine doğrudan saldıran tehdit veya yorumlar ile karşılaşmaktadır. “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet ve Çevrimiçi / Online İstismar” raporunda (IGF, 2015) çevrimiçi veya çevrimdışı ortamlarda öne çıkan kadınlara, çevrimiçi alanda daha fazla suistimale maruz kalabildikleri çıktısı yer alır. LBT kadınlar, kadın gazeteciler (blog yazarları dahil), teknoloji endüstrisinde aktif olan

kadınlar, tanınmış kadınlar (sanatçılar, yazarlar vb.) ve feminist aktivistler de dönem dönem siber şiddet faillerinin açık hedefi haline gelebilmektedir. Kadınlar, siyasi alandaki ifadeleri ve katılımları sonrasında da tehdit ve şiddetle karşı karşıya kalabilmektedirler. Engelli kadınların çevrimiçi ortamda karşılaştıkları riskleri göstermeye yardımcı olabilecek bilgilere ise henüz ulaşılmamıştır.

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Siber Şiddet Araştırmaları

2.2.1.1. Dünya Araştırmaları ve Verileri

İnternet erişimi, ekonomik refah için bir gereklilik haline gelmekte ve giderek temel bir insan hakkı olarak görülmektedir; bu nedenle dijital alanların kadınlar ve kız çocukları da dahil olmak üzere herkes için güvenli bir yer olmasını sağlamak çok önemlidir. Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddet ile ilgili araştırmalar bu güvenli alanı yaratmak adına öncelikli bir yere sahiptir.

10 ila 50 yaşları arasındaki 9.000'den fazla Alman internet kullanıcısı üzerinde yapılan bir ankette, kadınların çevrimiçi cinsel taciz ve siber takipçilik kurbanı olmaya erkeklerden daha yatkın oldukları ve bu tür şiddetin etkilerinin mağdurlar için daha travmatik olduğu görülmüştür (Staude-Müller ve diğerleri, 2012).

Bu bulgu, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Pew Araştırma Merkezi (PEW, 2014), tarafından gerçekleştirilen 2014 araştırmasıyla doğrulanmıştır; bu araştırmada, erkeklerin kadınlara oranla kısmen 'hafif' oranlı siber şiddet biçimlerine (alay etme amaçlı isim takma ve utandırma gibi) maruz kalmaya daha yatkın olduğu görülmüştür, (özellikle 18-24 yaş aralığındaki genç kadınlar) orantısız şekilde siber şiddet, isim takibi ve çevrimiçi cinsel tacize maruz kalmaktadır.

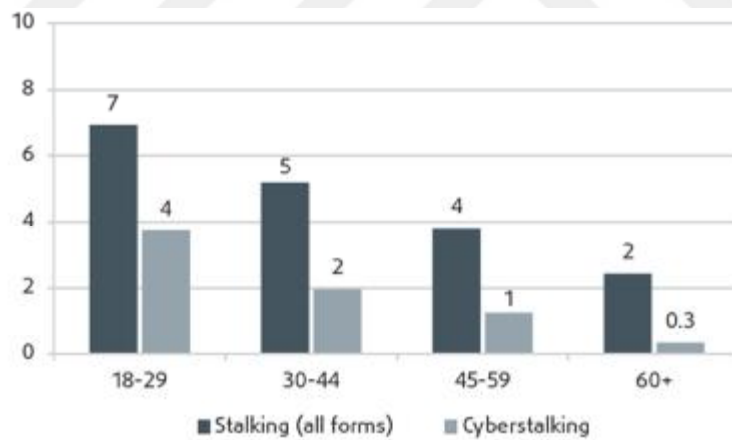
Buna ek olarak, Staude-Müller ve diğerleri (2012) kadınlara ve genç kadınlara yönelik “siber” şiddetin “gerçek” dünyada yaşanan şiddetten tamamen ayrı bir kavramsallaştırmaya tabi tutulması konusunda uyarırken, siber şiddetin, aslında çevrimdışı şiddetin bir devamı olarak kavramsallaştırılmasını daha uygun olduğunu söylemektedir.

Avrupa ülkelerinde yapılan kadına yönelik şiddet araştırmasında (FRA, 2014), bir taciz vakasında gerçekleşmiş olabilecek sekiz eylem türü açıklanmaktadır. Bu eylemlerin üçü de internet üzerinden yapılan taciz olarak kabul edilebilir - yani internetin, e-postanın veya cep telefonunun kullanımını içerir. Bu bağlamda, aşağıdaki

üç madde internet üzerinden yapılan taciz olarak incelenmektedir:

- saldırgan veya tehditkar olan e-postalar, kısa mesajlar (SMS) veya anlık ileti gönderme;
- muhatap hakkında internette rahatsız edici yorumlar yayınlamak;
- internette ya da cep telefonu ile muhabata ait samimi fotoğraflar veya videolar paylaşmak.

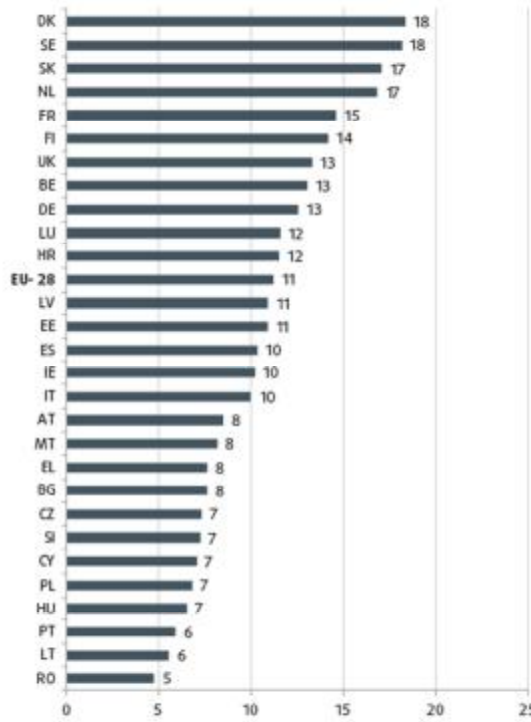
İlgili araştırmada (FRA, 2014), Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki kadınların %5'inde 15 yaşından beri bir veya daha fazla siber tacize maruz kalma yaşanmakta ve anketten önceki 12 ay içinde %2'lik kısım bu türden bir deneyime sahip olmaktadır. Şiddete maruz kalanların yaş aralıkları göz önüne alındığında son 12 aylık oranlarda 18 ile 29 yaş arasındaki kadınların %4'ünde ve 60 yaş üstü kadınlarda oran düşmektedir. Bununla birlikte, izlemin yaşa göre azalan yaygınlığı ile ilgili bu model, siber tacizin öznesi değildir; bir bütün olarak ele geçirilen her türden takip için gözlemlenmektedir.

Şekil 2. Mağdurların Yaş Aralığına Göre Siber Takip Son 12 Ay Prevalansı

Kaynak: FRA (2014)

Yeni teknolojilerin kadınların cinsel tacizi için ne dereceye kadar kullanıldığını değerlendirmek için araştırmada "istenmeyen cinsel açıdan açık e-postalar veya SMS mesajları" ve "sosyal ağ sitelerinde uygunsuz gelişmeler" olmak üzere iki öge "siber taciz" şeklinde analiz edilebilmiştir. Bu şekilde, 10 kadından birinin (%11) 15 yaşından bu yana iki tür siber tacizden en az birine maruz kaldığı, anketten önceki 12 ayda ise sayının 20 kadından (%5) birine karşılık geldiği görülmektedir.

Şekil 3. AB Üyesi Ülkelerde 15 Yaş İtibari ile Siber Taciz Oranı

Kaynak: FRA (2014)

“Kadınlara Destek - Women’s Aid” (2013) araştırması, bir eş veya eski eşin çevrimiçi kötüye kullanımını yaşayan 700’e yakın kadına uygulanmıştır. Anket katılımcılarının %85’i için bir partner veya eski eş tarafından çevrimiçi olarak uğradıkları istismar, çevrimdışı yaşadıkları bir kötüye kullanım modelinin parçası olduğu belirtilmiştir. Doğrudan tehdit alan katılımcıların yaklaşık üçte biri tehditlerin bir partneri veya eski bir eş tarafından çevrimiçi olduğu durumlarda gerçekleştirildiğini belirtmiştir. İlgili çalışma, çevrimiçi kötüye kullanımının hızlı ilerlediğine inanmaktadır. Kadınların çevrimiçi alanda güvende olduklarından emin olunması için çok yol katedilmesi gerektiğini belirtir.

“Amerika’da Çevrimiçi Şiddet, Dijital İstismar ve Siber Takip” araştırmasında (Lenhart ve diğerleri, 2016), internet kullanıcılarının %47’sinin çevrimiçi şiddet mağduru olduğu sonucuna varılmıştır. İlgili çalışmada Amerikalıların şahsen karşılaştıkları taciz ve istismar türlerini incelemek için internet kullanıcılarına anket boyunca yaklaşık 20 taciz davranışını sorulmuştur. Genel olarak, neredeyse kadınların yarısı (%47) şahsen araştırılan taciz edici davranışlardan birini yaşadığını belirtmiştir. Çalışmada üzerinde durulan taciz edici davranış türleri üç geniş kategoriye ayrılmıştır:

- *Doğrudan taciz*; insanların doğrudan birbirlerine yaptığı şeyleri ifade eder. Örnekler: saldırgan isimlerle çağırılması, fiziksel olarak tehdit edilmek ve takip edilmek. İnternet kullanıcılarının %36'sı bu taciz türüne maruz kalmıştır.
- *Mahremiyetin işgali*; mağdura, sahibinin kontrolü dışında bilgilerin yetkisiz erişilmesi ve bunlara maruz kalması veya yayılması yoluyla yapılan zararları ifade eder. Deneyimler şunları içerir: saldırıya uğramak, bilgi sahibi olmak izniyle çevrimiçi izlenen, izlenen ve çevrimiçi takip edilen kişinin iznini, görüntüsünü ya da görüntüsünü saklar. İnternet kullanıcılarının %30'u bu tür taciz yaşadığını belirtmiştir.
- *Erişimin engellenmesi*; birisi teknoloji veya çevrimiçi platformun özelliklerini, genellikle temel dijital araçlara veya platformlara erişimi engelleyerek mağdura zarar vermek için kullandığında ortaya çıkar. Örnekler: çok sayıda istenmeyen mesaj göndererek hesabı kullanılamaz hale getirme; raporlama araçlarının kötüye kullanılması, böylece kişinin bir platform kullanması engellenmişse; bir aygıt, site, sunucu veya platforma zarar veren ve ona erişimi engelleyen teknik saldırılar. İnternet kullanıcılarının %17'si bu taciz türünü yaşadığını belirtmiştir.

Çalışmada (Lenhart ve diğerleri, 2016), erkekler ve kadınların aynı oranlarda tacize maruz kaldığını ancak kadınların daha ciddi ihlaller de dahil olmak üzere daha geniş bir çevrimiçi istismar yaşadığı belirtilmiştir. Gençler ve cinsel azınlıkların çevrimiçi taciz ya da taciz geçirme olasılığı daha yüksek olduğu ve bu durumdan etkilenme eğilimi daha yüksek olacağı vurgulanmıştır.

Avustralya'ya yapılan teknolojinin siber takibi kolaylaştırması ile ilgili araştırmada (Woodlock, 2013), ilki aile içi şiddet alanında çalışan 152 kişiye, ikincisi şiddetten kurtulan 46 kadına uygulanan iki anket çalışması yürütülmüştür. Araştırmanın önemli bulguları derlenmiştir:

- Mobil teknolojiler, faillerin mağdurlara 24 saat erişmelerine izin vermektedir.
- Failler, kadınları kolayca, anında ve uzak mesafeden istismar etmek ve taciz etmek için mobil teknolojiler kullanmaktadır .
- Failler, örneğin akıllı telefonlarda GPS izleme kullanımı ve kadınların sosyal medya hesaplarını izleme yoluyla kadınların hayatında her yerde oldukları hissini yaratmak için teknolojiyi kullanmaktadır.

- Mobil teknolojiler, faillerin kadınları cezalandırmak ve aşağılamak için kolay bir yol olarak kullanılmaktadır. Kısa mesaj gönderme, sosyal medya, GPS ve fotoğraf ve video teknolojileri dahil olmak üzere eşini takip etmek için çok çeşitli teknoloji kullanımı mümkündür.
- Kadınlar, faillerin uzaktan kontrol ve izlemek için mobil teknolojiler kullandıklarını bildirmektedir. Teknoloji, hem ilişki sırasında hem de ayrıldıktan sonra sık sık kullanılmaktadır.
- Teknoloji, şiddetin / tacizin failleri tarafından kadınları cinsel yollarla utandırmak için kullanılmaktadır.
- *Stalking* / takip için teknoloji kullanımı, kadınların zihinsel ve fiziksel refahı, günlük rutinleri, istihdam, ebeveynlik ve ilişkiler üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Teknoloji desteğiyle takip edilmiş kadınlar genellikle duygusal, maddi ve cinsel istismar da dahil olmak üzere diğer aile içi şiddet biçimlerini yaşamışlardır.
- Kadınlar bu konuda yardım çağrısı yapmaya isteksizdir, genellikle deneyimlerinden utanır ve onlara inanılmayacağından korkarlar.
- Şiddetin / tacizin faillerinin kadınları mobil teknolojilerle takip etmelerini engellemek ve “müdahale emri” çıkartarak hukuki yardım istemeleri, failler üzerinde her zaman etkili değildir.
- Tecrübeli ve korkmayan kadınlar bir müdahale emri çıkartarak hukuki yardım istediğinde de, her zaman takip eden failleri mobil teknolojiler aracılığıyla kadınları takip etmekten alıkoymada etkili değildir.
- Aile içi şiddet alanında çalışanlar, teknoloji destekli takip edilmeyi deneyimlemiş kadınların yardımıyla çalışmalarını desteklemeliler. Ev içi şiddet alanı ve telekomünikasyon endüstrisi arasında daha fazla işbirliği olmalıdır; bu şekilde kadınlar yeni mobil teknolojileri daha güvenle ve kolaylıkla kullanabilmelidir.

Siber şiddetin fallileri, metin mesajları, telefon görüşmeleri, GPS’le izleme ve sosyal medya aracılığıyla mobil teknolojiler kullanarak kadınları her yerde bulunması ve ilişki bittikten sonra kadınların güvenlik duyguları aşınmasına yol açması ve bu bilgiyi kullanarak kötüye kullanılmasına dair de araştırmalar yapılmıştır. “Eviçi Şiddet ve Israrlı Takipte Teknolojinin İstismarı” araştırmasında (Woodlock, 2017), mağdur

katılımcıların eski eşlerinin onlara ulaşabilmesi nedeniyle özgür olamayacaklarını ifade etmiştir.

Woodlock (2017) ilgili araştırmada, kontrollü bir taktik olarak her yerde bulunmanın zorlayıcı kontrollerde yaygın olarak görüldüğü belirlemiştir. Teknoloji sadece bu taktiği kullanmak için daha fazla fırsat sunmakla kalmayıp aynı zamanda daha geniş bir yelpazede kötüye kullanımı kolaylaştıran yöntemler sunmaktadır. Örnekler arasında bir failin eşi veya eski eşini bilgisi dışında akıllı telefonunda GPS özelliğini kullanabilme kolaylığı; onu, arkadaşlarını ve ailesini izlemek için Facebook'u kullanma; küfürlü kısa mesajları defalarca göndermek yer almaktadır.

Araştırma sonuçlarında teknoloji kullanarak yapılan takibin, mağdurlar için geniş kapsamlı etkilere sahip olduğu; kadınlar genellikle telefon numaralarını değiştirmek zorunda kaldığını, Facebook hesaplarını kapattıklarını ve başka bir eyalete veya ülkeye taşındıklarını yer alır. Bir telefon numarasının değiştirilmesi veya bir Facebook hesabının kapatılması küçük sakıncalar gibi görünebilir ancak bunların, failerin kadınları toplumdan izole etmek ve korkutmak için kullandıkları görülmektedir.

Çalışmanın diğer bulguları incelendiğinde, eşler, kadınlara ait bilgileri, onları utandırmak ve aşağılamak için kullanmaktadır. Mobil teknolojilerle tacizciler, arkadaşlarına, ailesine ve bir topluluğa utanç verici ve aşağılayıcı içerik yayınlatabilmektedirler. Failer, ellerindeki veriyi açıklamakla tehdit ederler. Bu, kadınlar için son derece korku uyandıran bir durumdur. Facebook gibi sosyal medya platformları tacizcileri mağdurlarını tehdit etmek ve istismar etmek için bazen aile üyeleri ve arkadaşlarını da tacize katarak kamusal platformlar oluştururlar.

Choja ve Nelson (2016), çevrimiçi / online veri tabanlı yaptıkları bir çalışmada, siber tacizin niteliğini ve uygulamasını ve bunun Facebook'u örnek alarak kadınlara yönelik psikolojik şiddet üzerine olumsuz etkilerini incelemiştir. Araştırma sonuçları, katılımcıların çoğunun Facebook'ta kadınlara yönelik siber taciz uygulamasının farkında olduğunu göstermiştir. Ayrıca, katılımcıların çoğunluğu Facebook'ta siber tacize uğramış kadınlara tanık olduklarını belirtmişlerdir.

Peterson ve Densley (2017)'in araştırmalarında hem geleneksel suç risk faktörlerini (örneğin dışlayıcı nitelikler) hem de potansiyel olarak yeni risk faktörlerini (örneğin içselleştirici nitelikleri) içeren siber saldırganlık ve şiddet eylemlerine yatkın bireylerin özellikleri incelenmiştir. Araştırmada, içselleştirici nitelikler (dürtülerine hakim olamama ve kendini kontrol edememe, psikopati ve empati eksikliği gibi dışlayıcı nitelikler de geleneksel (yani şahsen) saldırganlık ve şiddet türlerine yatkınlığı

olan bireyler için güçlü risk faktörleridir. Ancak, çevrimiçi saldırganlık belirgin saldırganların mağdurlara görünmez oldukları ve çoğunlukla anonim olmadığı geleneksel saldırı biçimlerinden farklı olarak, bu eşsiz şiddet ve saldırganlık biçimi, depresyon veya utangaçlık gibi farklı içselleştirici özelliklere sahip bireyleri etkileyebilmektedir.

Bireysel düzeydeki dışsallaştırma ve içselleştirici özelliklere ek olarak, belirli grup süreçleri ve çevresel faktörler siber şiddete olanak sağlayabilmektedir. Genel olarak popüler kriminolojik teoriler şu şekilde açıklanır (Peterson & Densley, 2017):

- Toplumsal kontrol ve toplumsal öğrenme modelleri,
- Rutin faaliyetler ve “dijital yönelim”,
- Anonimlik ve uygunluk (anonimlik, "katlanma" sürecinden ötürü, çevrimiçi saldırganlığa ve koruma eksikliğinin ötesine geçen şiddete katkıda bulunabilir); insanlar, anonim oldukları durumlarda engelleme ve kişisel sorumluluklarını daha düşük yaşarlar.

“Çevrimiçi Mağduriyet Ne Kadar Streslidir?” çalışmasında (Staude-Müller ve diğerleri, 2012), 10 ila 50 yaş arası internet kullanıcısının çevrimiçi mağduriyetlerinde yaşam boyu deneyimlerini değerlendirmek için bir çevrimiçi anket kullanılmıştır. En güncel olayın tanımlanması ve sınıflandırması yapılmış ve duygusal sıkıntı ile ilişkili değişkenleri analiz edilmiştir. Sonuçlar, olayların daha az ciddi (sözlü ve cinsel taciz, alevlenme) ve daha ciddi olaylar (küçümseme, kimliğe bürünme, gezi ve hilekarlık) olarak ayırt edilebileceğini göstermiştir. Hem mağdurların nitelikleri hem de olayın özellikleri tehlikenin belirtileri olarak tespit edilmiştir. Yüksek nevrozizm, kronik stres ve çevrimiçi mağduriyetin önceki deneyimleri daha yoğun stres ile ilişkilendirilmiştir. Sağlayıcının güvenlik önlemleri, bilinçli internet okur yazarlığı ve beklenmedik bir şekilde ortaya çıkan gizli kullanıcılar daha düşük stres ile ilişkilendirilmiştir. Bununla birlikte, sitresin gündelik hayata ne kadar yansıdığı onun algılanmasını da etkilediği sonucuna varılmıştır.

Birleşmiş Milletler tarafından gerçekleştirilen İnternet Yönetişim Forumu’nda “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet ve Çevrimiçi İstismar” konusu en iyi uygulamalar forumu şeklinde ele alınmıştır. Forum sonucu hazırlanan raporda (IGF, 2015) paydaşlarının mail gruplarına atılarak yapılan anket çalışması ile yapılan araştırmanın çıktılarına da yer verilmiştir. Araştırmanın önemli çıktıları aşağıda alt başlıklarla

derlenmiştir:

Farkındalık, eğitim, dijital bölünme ve dijital okur yazarlık düzeyindeki eksiklik;

- Çevrimiçi istismar ve cinsiyete dayalı şiddetin istismar ve / veya şiddet olarak bilinirliği ve tanınmamasının nedeni, ankete katılanların çoğunun çevrimiçi istismar ve cinsiyete dayalı şiddet olaylarına katkıda bulunduğu düşüncesinde olduğu faktördür. Diğer ilgili faktörler, mevcut çözümlere ilişkin benzer bir bilinç eksikliği ve dijital okur yazarlık eksikliği ve kişinin kendini nasıl zarardan koruyacağına ilişkin farkındalık ve çevrimiçi olarak nasıl güvenli olmasını içerir.
- Düşük düzeyde farkındalık ve dijital okur yazarlığa ek olarak, özellikle sosyal medya platformlarında çevrimiçi istismar ve cinsiyete dayalı şiddeti önemsizleştirme veya normalleştirme eğilimi vardır. Çevrimiçi tacizin ve cinsiyete dayalı şiddetin etkileri konusundaki bilincin eksikliği ile ilişkilendirilen bu açık eğilim, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine ve kadın internet kullanıcılarına giderek daha düşman olabilecek bir kültüre katkıda bulunduğu için özellikle zararlıdır.
- Dijital ayrımlar, kadınları özellikle etkilemektedir çünkü hem internet erişiminde hem de internet kullanıcılarının becerileri açısından toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri yaygınlaşmaktadır. Bunlar kötüye kullanım ortamlarının oluşturulmasına katkıda bulunan ek faktörler olabilir. Bilgi iletişim teknolojilerinde mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yanı sıra ekonomik, sosyal ve siyasi boyutlar kadınların çevrimiçi olmasına ve kadınların çevrimiçi ortamda ne tür davranışlara maruz kaldıklarına etki eden faktörlerdir.

Cinsiyet eşitsizlikleri;

- Toplumsal cinsiyet normları, beklentileri ve / veya basmakalıpları içeren çevrimdışı ortamlardaki eşitsizlik ve cinsiyetçiliğin çevrimiçi alanlarda yansıtıldığı ve güçlendirildiği yollar, çevrimiçi istismar için önemli faktörlerdir (örneğin, 'kadınlar teknoloji konusunda iyi değildir gibi kalıp tipleri', 'kızlar oyun oynamazlar').
- Kadınlar, fiziksel istismar ve / veya şiddetle eşzamanlı olan çevrimiçi kötü muameleye maruz kalabilir. Yakın bir partner ilişkisi veya aile üyeleri, arkadaşları ve / veya meslektaşlarının yakın çevresindeki bir çatışma, çevrimiçi taciz ve şiddet olaylarına katkıda bulunabilir.

Bireyler üzerindeki etkiler;

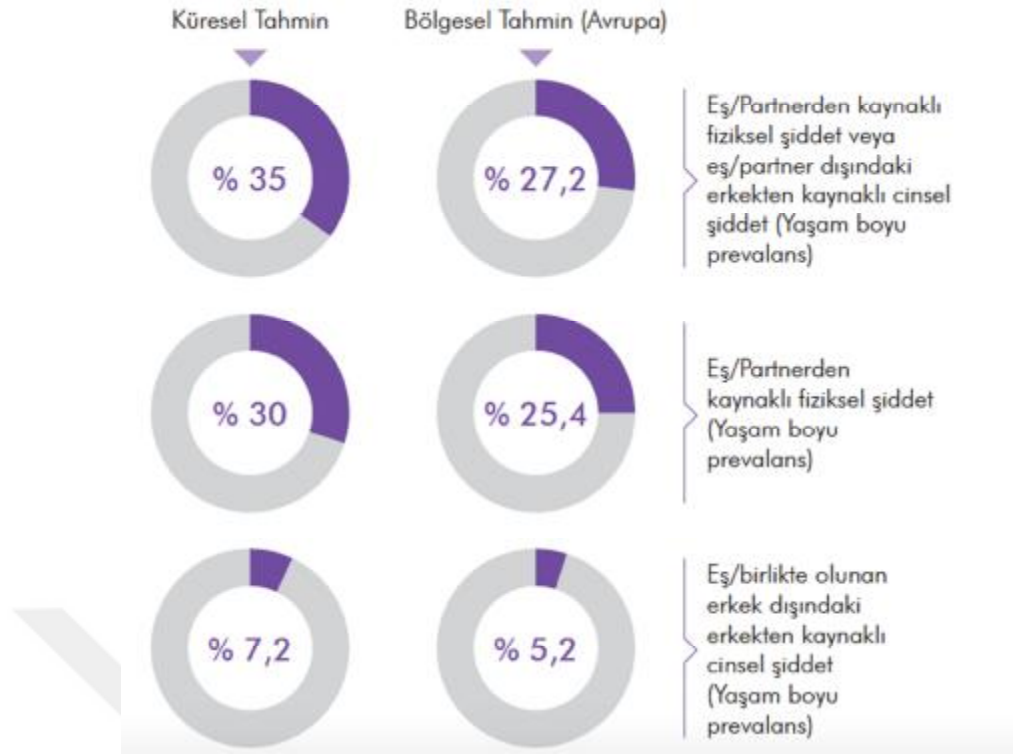
- Kadınlar genellikle çevrimiçi istismar ve / veya cinsiyete dayalı şiddet sonucu korku, endişe ve depresyona maruz kalmaktadır; ki bu internetle olan ilgisini azaltmak ve çevrimiçi alanlardan çekilmelerine (bazen intihara veya intihara teşebbüs edebileceği ölçüde) yol açar. Mağdurların iş yaşamları, amaçları ve gelirleri sıklıkla etkilenir; ve hareketliliklerinin sınırlı ve / veya kısaltılmış olabileceğini düşünebilirler.
- Çevrimiçi istismar ve / veya şiddet, çevrimdışı ortamlara da çevrildiğinde, fiziksel istismar ve / veya şiddetin gerçek tehdidi taşıyan çevrimiçi kişisel bilgilerin ifşa edilmesi de dahil olmak üzere, çevrimiçi istismar yüzünden hareketliliği sınırlandırılmıştır. Aynı zamanda, şiddetin ve / veya diğer kötüye kullanım / şiddet biçimlerine ilişkin mağdurların tanımlanmasına ve / veya hazırlanmasına da yol açabilir.

Çevrimiçi şiddet ve çevrimdışı şiddetle olan ilişkisi;

- Çeşitli katılımcılar, çevrimiçi şiddetin çevrimdışı alana nüfuz ettiğini değil, çevrimdışı ortamlardan (ve devam eden ev içi istismar gibi kötüye kullanım modellerinden) çevrimiçi bir alana (diğer bir deyişle çevrimiçi alana) yayıldığını vurgulamıştır. Bu nedenle çevrimiçi ortamda kötüye kullanım ve cinsiyete dayalı şiddet, çevrimdışı ortamları göz önünde bulundurarak incelenmelidir.

Siber şiddetin “gerçek” dünyada yaşanan şiddetten ayrı bir kavram olmadığı ve çevrimdışında yaşanan şiddetin (ev içi şiddet, kadına yönelik şiddet) bir devamı olduğu çalışmalarda vurgulanmıştır. Siber şiddet araştırmaları verilerinin yorumlamasında toplumsal cinisyete dayalı şiddet araştırmalarının verilerine de dikkate alınabilir.

Dünya Sağlık Örgütü’nün 2013 yılında yayımladığı rapora (WHO, 2013) göre, yaklaşık her üç kadından biri fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Mevcut verilere göre, bazı ülke araştırmaları kadınların %70’inin yaşamları boyunca partnerlerinden fiziksel ve / veya cinsel şiddet gördüklerini ortaya koymaktadır. Dünya çapında kadın cinayetlerinin % 38’i kadınların partnerleri tarafından işlenmektedir.

Şekil 4. Küresel ve Bölgesel Avrupa Oranları

Kaynak: WHO (2013)

2.2.1.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Türkiye genelinde hakkında ilk kez bilgi toplanan ısrarlı takip çalışması, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması (HÜNE, 2015) kapsamında yapılmıştır. Araştırmada ısrarlı takip, her 10 kadından neredeyse 3’nün en az bir kez maruz kaldığı şiddet biçimi olarak belirtilmiştir. En yaygın ısrarlı takip biçimleri telefonla arama (%19), kısa mesaj, mektup ya da e-posta gönderme (%8), sosyal medya aracılığıyla takip etme (%6) ile çalışılan ya da yaşanan mekanlara gelerek rahatsız etme (%6) biçimindedir. Araştırma sonuçları sık rastlanan ısrarlı takip eylemlerinin faillerinin daha çok yabancılar olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ancak ölüm ve zarar verme tehdidi içeren ısrarlı takip biçimlerinin failleri daha çok eski eşler ve birlikte olunan erkekler olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonuçları, kadınların eşleri dışındakilerden maruz kaldıkları ısrarlı takip eylemlerinin faillerinin daha çok yabancılar (sürekli telefonla arama %71, kısa mesaj, mektup veya e-posta gönderme %52) olduğunu ortaya çıkarmıştır. Tehdit içeren ısrarlı takip biçimlerinin ise, öncelikle eski eş veya eskiden birlikte olduğu erkeklerden (çocuklara/ailesine zarar verme ile tehdit etme %39, görüşmezse kadını tehdit etme %38) kadınlara yöneldiği görülmektedir.

Şekil 5. Israrlı Takip Biçimi ve Yaygınlığı

Kaynak: HÜNE (2015)

Türkiye’de yapılan diğer çalışmalar çocuk ve gençlerde siber zorbalık üzerinde yoğunlaşmaktadır. “Üniversite Öğrencileri Arasında Siber Zorbalık Davranışlar” çalışmasında (Bayram & Saylı, 2013), üniversite gençliği arasında siber zorbalık davranışlarının ne ölçüde var olduğunu ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemi 612 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışmada öğrencilerin %30,6’sı en az bir kez tehdit veya küçük düşürülmek amacıyla siber şiddete maruz kaldıkları ortaya çıkarılmıştır. Çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla siber zorbalığı uyguladıkları ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca kız öğrencilerin siber şiddete daha fazla maruz kaldıkları sonucu elde edilmiştir.

“Bilişim Okuryazarlığı Bağlamında Siber Şiddetin Meşrulaştırılması” çalışması (Turan & Dilmen, 2016) kapsamında, iletişim araçları aracılığıyla bireylerin şiddeti meşru algılamasına sebep olacak faktörlerden bilişim okuryazarlığı, siber şiddet ve duygusal sağırlık (aleksitimi) kavramlarının bireylerin şiddeti meşru olarak algılamaları üzerindeki etkisinin araştırılmıştır. Araştırmaya 400 üniversite öğrencisi katılmış ve araştırma anket yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda siber şiddete maruz kalma, siber şiddet davranışını sergileme, bilişim okuryazarlığı ve duygusal sağırlık değişkenlerinin siber şiddeti meşru görme üzerinde açıklayıcı etkisi olduğu saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulguların ışığı altında bireylerin siber şiddeti meşru görmesinin önüne geçebilmek için bilişim okuryazarlığı ve bilinçli internet

kullanımının önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Mura, Topçu-Uzer, Erdur-Baker ve Diamantini (2017) “Siber Zorbalık Üzerine Ülkeler Arası Karşılaştırma: İtalya ve Türkiye Örnekleri” araştırmasında İtalya ve Türkiye’deki üniversite öğrencilerinin siber zorbalığı nasıl algıladıklarını incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarında, siber zorbalık olaylarının her iki örneklem için de yaygın olduğunu belirtilmiştir. Sonuçlar da benzerlikler olsa da üniversite öğrencilerinin siber zorbalığın ne olduğuna ve siber zorba ile siber mağdurun kim olduğuna dair algılarında farklılıklar olduğu belirtilmiştir. Türkiye örneklemindeki üniversiteli öğrenciler, siber zorbalığı çoğunlukla bir şaka olarak algılamakta, İtalyanlar siber zorbalık eylemlerini “kötü” bir deneyim olarak değerlendirmektedir. Çalışmada, önleme ve müdahale stratejilerindeki ilk adımında siber zorbalığın sadece eğlenmek için yapıldığına ve zarar vermediğine dair yanlış fikri değiştirilmesi gerekliliği önerisi getirilmiştir.

Türkiye’de kadına yönelik şiddet konusunda yapılan araştırmaların çoğunun kadına yönelik şiddetin yaygınlığı, nedenleri, sonuçları, algılanış biçimi ve türleri gibi konular üzerine yoğunlaştığı görülmektedir.

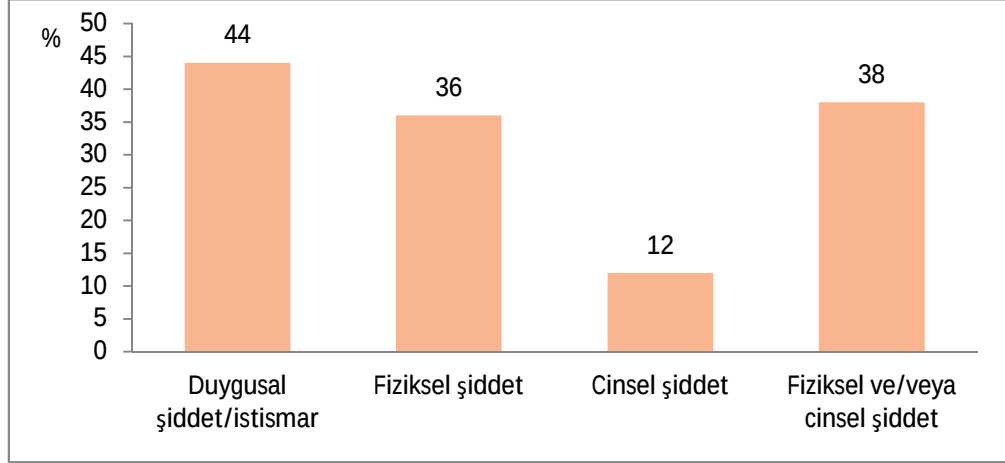
Yapılan en son ve geniş araştırma, “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” (HÜNE, 2015) kapsamında, Türkiye genelinde, 12 istatistiki bölge ile kentsel ve kırsal yerleşim alanlarını temsil edecek şekilde 15.072 hedef örnekleme oluşturan hanelerde 15-59 yaşları arasındaki kadınlar ile yüz yüze görüşmeler yaparak gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırma yöntemiyle elde edilen sonuçlar, kadınların halen ya da daha önce yakın ilişki içinde oldukları eş / nişanlı / sözlü / erkek arkadaş tarafından maruz bırakıldıkları fiziksel, cinsel ve duygusal şiddeti kapsamanın yanı sıra eğitimlerinin ve ev dışında ücretli çalışmalarının engellenmesi, ısrarlı takip sonucunda yaşamlarının kısıtlanması gibi farklı şiddet biçimlerine ilişkin bilgileri içermektedir. Ayrıca kadınların aile çevresi ve yakın çevreleri başta olmak üzere diğer kişilerden maruz kaldıkları şiddet biçimlerine ilişkin bilgi de araştırma kapsamında toplanmıştır.

Araştırmanın önemli çıktıları şöyledir:

- Ülke genelinde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı yüzde 36’dır. Başka bir ifadeyle, her 10 kadından yaklaşık 4’ü eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmıştır.
- Türkiye genelinde kadınların yüzde 12’si yaşamın herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir.

- Türkiye genelinde kadınların yüzde 38'i yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmıştır.
- Türkiye genelinde kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıkları duygusal şiddet/ istismar yüzde 44, son 12 ayda ise yüzde 26'dır.

Tablo 4.

Türkiye Geneli Duygusal-Fiziksel-Cinsel-Fiziksel/Cinsel Şiddete Maruz Kalma Oranları

Kaynak: HÜNE, (2015)

Araştırmanın diğer önemli çıktıları da şöyledir:

- Kadına yönelik aile içi şiddet, eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça kadınların maruz kaldığı şiddet azalmaktadır. Bu azalmaya rağmen, lise düzeyinde eğitimi olan kadınların dörtte birinden fazlasının; üniversite ve üzeri eğitimi olan kadınların beşte birinin fiziksel ve / veya cinsel şiddete maruz kalmış olması dikkat çekicidir
- İlişki durumu şiddet düzeyi üzerinde en büyük etkiye sahip temel özelliktir. Boşanmış ya da ayrı yaşayan kadınların maruz kaldıkları fiziksel ve / veya cinsel şiddet düzeyi %75 ile tüm kadınlar arasında maruz kalınan şiddet oranının iki katıdır.
- Ekonomik şiddet / istismar biçimleri kadının çalışmasına engel olma ya da işten ayrılmasına neden olma, ev harcamaları için para vermeme ile kadının gelirini elinden alma olarak tanımlanmıştır. Türkiye genelinde bu davranışlardan en az birine yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalan kadınların oranı %30'dur.

- Türkiye’de eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların %44’ü, yaşadıkları şiddeti kimseye anlatmadıklarını belirtmişlerdir.
- Kadınları kurumsal başvuruya yönelten en önemli etken şiddetin tahammül edilemeyecek bir noktaya gelmesidir (%69). Kadınların maruz kaldıkları şiddeti ciddi bir sorun olarak algılamamaları, çocuklarının mutsuz olacağından çekinmeleri, eşlerinin değişeceğini düşünmeleri gibi nedenlerin yanı sıra nereye başvuracaklarını bilmemeleri ve kurumlara ilişkin olumsuz algıları kurumsal başvurunun az olmasının nedenleri arasındadır.
- Şiddete maruz kalmış kadınların %37’si şiddeti kendi ailelerine, %24’ü de arkadaşları veya komşularına söylemişlerdir. Kadınların, maruz kaldıkları şiddeti erkeğin ailesine anlatmaları ise %17 düzeyindedir. Şiddet mağduru kadınların %39’u şiddete tanık olan ya da şiddetten haberdar olan kişilerden hiçbirinin kendilerine yardım etmediklerini açıklamışlardır. Kadınların %37’si şiddeti kendi ailesine anlattığını, ancak sadece %19’u ailesinin kendisine bu konuda yardım etmek istediğini belirtmiştir.

Şekil 6. Şiddet Sonucu Kurum / Kuruluşlara Başvurma

Kaynak: HÜNE (2015)

Türkiye genelinde fiziksel ve / veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların büyük bir çoğunluğu (%89) kurum ya da kuruluşlara başvurmamışlardır. Şiddete maruz kalan kadınlar arasında, kurumsal başvuruda bulunanların oranı sadece %11'dir.

Araştırma, kadınların yaşadığı şiddeti başkalarıyla paylaşmadığını ortaya koymuştur. Sayısı çok az olan destek almak üzere herhangi bir kuruma başvuran kadınların ise aldıkları hizmetten memnun olmadıkları belirlenmiştir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacı, modeli, evren ve örnekleme, araştırmanın yapılışı, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, kadınların maruz kaldıkları siber şiddet sıklığını, türlerini saptamak ve bunu etkileyen faktörleri incelemektir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, kadınların maruz kaldıkları siber şiddet sıklığını, türlerini saptamak ve bunu etkileyen faktörleri incelemek için Eylül - Aralık 2017 tarihleri arasında gerçekleşen kesitsel tanımlayıcı bir çalışma yürütülmüştür.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın çalışma evrenini, 18 yaş üstü Facebook kullanıcısı 180.000¹ kadın oluşturmaktadır. Çalışma evreninin tümüne ulaşmanın olanaksız olması nedeniyle evrenden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda, elektronik ortamda çevrimiçi olarak hazırlanan anket, Facebook üzerinden reklam verilerek 18 yaş üstü Türkiye geneli 18.000 kadına gönderilmiş, 10.354 kadının hesabında ankete erişim sağlanmış ve 555 katılımcı tarafından tesadüfi yöntem ile doldurulmuştur. Örneklemin randomizasyonu, Facebook programlarının hedef kitle belirlemesi yöntemi ile sınırlı kalmıştır.

3.4. Araştırmanın Yapılışı (Prosedür)

Üniversite etik kurul izni alınması ardından (EK 2) çevrimiçi / online olarak hazırlanan anket formu, araştırmanın hedef kitlesini oluşturan kadınlara, Facebook üzerinden reklam verilerek ulaşılmaya çalışılmıştır. Verilerin toplanması ortalama bir ay sürmüştür.

¹ Facebook Türkiye geneli 18 yaş üstü kullanıcı kadın sayısı 18 milyondur (Facebook, 2017). Facebook, 180.000 kadın üzerinden çalışma evreni oluşturulması seçeneğini vermiştir.

Facebook uygulaması üzerinden oluşturulan reklamda 18 yaş üstü Türkiye geneli kadın profilleri seçilmiştir. Facebook üzerinden 18.000 kadının sayfasına anket çalışması gönderilmiş ve 10.354 kadına erişim sağlanmıştır. 491 kadın anket linkine tıklayarak erişim sağlamıştır. Anket linkinin kişiler tarafından paylaşılması nedeni ile de sayı 555 kişiye ulaşmıştır. Facebook üzerinden verilen reklamın bedeli araştırmacı tarafından karşılanmıştır.

Şekil 7. Facebook Reklam Erişim Grafiği

Kaynak: Facebook (2017)

Çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayandırılmıştır. Ankette kişisel olarak katılımcıları tanımlayan herhangi bir bilgi istenmemiştir. Katılımcılar “çalışmaya katılmayı kabul ediyor musunuz” linkini kabul ettikten sonra anket sorularını cevaplamışlardır (EK 1).

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri araştırmanın amacı doğrultusunda geliştirilen “Kadına Yönelik Siber Şiddet” anketi ile elde edilmiştir.

3.5.1. Demografik Bilgiler

Anket formunun birinci bölümü, çalışanların demografik özelliklerini belirlemek üzere –yaş, ilişki durumu, yaşamının büyük bölümünü geçirdiği yer, eğitim durumu, çalışma durumu, işteki statü, ortama ücret, engellilik durumu- olmak üzere toplam 8

maddeden oluşturulmuştur. Bu bölümdeki yaş aralığı, ilişki durumu ve eğitim düzeyi ile ilgili bilgiler, birer kontrol değişkeni olarak da kullanılmış, siber şiddet ile aralarındaki ilişki de incelenmiştir (EK 1).

3.5.2. Kadına Yönelik Siber Şiddet ile İlgili Bilgiler

Araştırma kapsamındaki ankete dayalı veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen “Kadına Yönelik Siber Şiddet Anketi” ile toplanmıştır (EK 1). Kullanılan anket, konuyla ilgili literatür taraması ve yapılan önceki araştırmalardan sorular derlenerek hazırlanmıştır. Taslak anket bir ön teste tabi tutulmuş; uygulamalar sonucu yapılan yorum ve öneriler değerlendirilmiştir.

Anketin birinci bölümünde katılımcılara gündelik internet kullanımları ve internet kullanırken kendileri güvende hissedip hissetmediklerine dair araştırma soruları çerçevesinde madde eklenmiştir.

Anketin ikinci bölümünde, 15 yaşından itibaren hayatlarının bir döneminde maruz kalabilecekleri 12 maddelik siber şiddet örneklerine evet, hayır, evet (2-5 kez), evet (6 ya da daha fazla) olarak cevaplamaları istenmiştir. Siber şiddete maruz kalıp kalmadıkları ile ilgili sorunun ardından ‘siber şiddete maruz kaldım’ seçeneğini işaretleyen katılımcılar, 3’lü likert olarak (hiç, kısmen, sık sık) karşılaştıkları güçlükleri içeren 13 maddeyi işaretlemişlerdir.

Anketin son bölümünde katılımcılar, 15 maddelik “siber şiddete maruz kaldığınızda ne yaptınız” seçeneğini çoklu olarak işaretlenmiştir. ‘Hiçbir şey yapmadım’ ve ‘kimseyle konuşmadım’ seçeneklerini işarteleyenler 10 maddelik ‘herhangi bir yerden / kişiden yardım talep edilmediyse nedeni’ sorusunu da çoklu olarak işaretlenmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Veri hazırlama sürecinin ilk aşamasında “Kadına Yönelik Siber Şiddet” anketi aracılığıyla elde edilen Excel dosyası içerisindeki veriler SPSS (22. Versiyon) istatistik paket programı ortamına aktarılmıştır. Anketlerden elde edilen ham veriler kodlanarak sayısal hale dönüştürülmüş, kullanılmayacak veriler temizlenmiş ve analize hazır hale getirilmiştir. Veri analizinde, betimsel istatistik tekniklerinden frekans ve yüzde kullanılmış; değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığını belirlemek için parametrik olmayan istatistiki tekniklerden Ki-kare (Chi Square) testi uygulanmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde katılımcıların siber şiddete maruz kalma durumlarına ilişkin bulgular araştırma amaçlarının sırasına göre yer verilmiştir.

4.1. Demografik Özelliklerine İlişkin Veriler

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin veriler Tablo 5’de gösterilmiştir.

Katılımcıların 251’inin (%45,6) 18-30, 217’sinin (%39,5) 31-45, 69’unun (%12,5) 46-60, 13’ünün (%2,4) de 61-75 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Katılımcıların ilişki durumlarına bakıldığında 191’inin (%34,7) evli, 44’ünün (%8,0) ilişkisi olduğu, 82’sinin (%14,9) partnerinden ayrı yaşadığı, 189’unun (%34,4) ilişkisi olmadığı tespit edilmiştir. 44 (%8,0) katılımcı ise diğer seçeneğini (görüştüğüm biri var, net bir ilişkim yok, uzakta belirsiz bir ilişkim var vb.) işaretlemiştir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (n: 359; %65,3) üniversite mezunudur. Diğer katılımcıların 142’si (%25,8) yüksek lisans düzeyinden, 49’u (%8,9) da lise ve daha düşük kademe eğitim düzeyinden gelmektedir.

Tablo 5.

Katılımcıların Demografik Özellikleri (N’katılımcı Sayısı’: 550)

		n	%
Yaş	18-30	251	45,6
	31-45	217	39,5
	46-60	69	12,5
	61-75	13	2,4
İlişki durumu	Evli	191	34,7
	İlişkisi var	44	8,0
	Ayrı	82	14,9
	İlişkisi yok	189	34,4
	Diğer	44	8,0
Eğitim düzeyi	Lise ve altı	49	8,9
	Üniversite	359	65,3
	Yüksek lisans	142	25,8

4.2. İnternet Kullanına İlişkin Veriler

Katılımcıların internet kullanım sıkları ve internet kullanırken kendilerini güvende hissetme durumuna yönelik veriler ise Tablo 6’de yer almaktadır.

Kadınların internet kullanım sıklığına bakıldığında 242 (% 44,0) katılımcının günde 1-3 saat arası, 162 (% 29,5) katılımcının günde 3-5 saat arası, 99 (% 18,0) katılımcının da günde 6 saatten fazla internet kullandıkları göze çarpmaktadır. Günde bir saatten az internet kullanan katılımcı sayısı ise 47’dir (%8,5).

405 katılımcı (%73,6) internet kullanırken kendini güvende hissetmediğini belirtmiştir. 145 (%26,4) katılımcı ise internet kullanırken kendini güvende hissettiğini belirtmiştir.

Tablo 6.

İnternet Kullanım Sıklığı ve Kendini Güvensiz Hissetmeye İlişkin Veriler (N: 550)

		n	%
İnternet kullanım sıklığı	Günde 1 saatten az	47	8,5
	Günde 1-3 saat	242	44,0
	Günde 3-5 saat	162	29,5
	Günde 6 saatten fazla	99	18,0
İnternet kullanırken kendini güvensiz hissetme	Evet	405	73,6
	Hayır	145	26,4

4.3. Şiddete Maruz Kalma Oranları ile İlgili Veriler

Tablo 7’de katılımcıların siber şiddete maruz kalma oranlarına ilişkin değerler verilmiştir.

Siber şiddete maruz kalan kadınların oranı %59,8, maruz kalmayanlarının oranının ise %40,2’dir.

Tablo 7.

Siber Şiddete Maruz Kalmaya İlişkin Değerler (N: 550)

	n	%
Siber şiddete maruz kaldım	329	59,8
Siber şiddete maruz kalmadım	221	40,2
Toplam	550	100,0

4.3.1. Yaş, Eğitim Düzeyi, İlişki Durumu ve İnternet Kullanım Sıklığı İle Siber Şiddete Maruz Kalma Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler

Katılımcıların yaş, eğitim düzeyi, ilişki durumu ve internet kullanım sıklığını ile siber şiddete maruz kalma arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Bu çalışmanın ilk hipotezi (H 1.1) “Katılımcıların yaşları ile siber şiddete maruz kalma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde bu hipotezin desteklendiği görülmektedir. Elde edilen sonuca göre siber şiddete maruz kalan 18-30 yaş aralığındaki grubun oranı %65,3’tür. Yine bu şiddete maruz kalan 31-45 yaş aralığındaki grubun oranının ise %63,1 olduğu görülmektedir. 46-60 ve 61-75 yaş aralığındaki grupların oranına bakıldığında sonucun siber şiddete maruz kalmayanların lehine değiştiği görülmektedir. 46-60 yaş aralığında şiddete maruz kalma oranı %31,9 iken 61-75 yaş aralığında oran %46,2’dir.

İkinci hipotez (H 1.2) ise “katılımcıların eğitim düzeyleri ile siber şiddete maruz kalma arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 8’deki sonuçlara göre araştırmada bu hipotezin desteklenmediği görülmektedir.

Katılımcıların ilişki durumları ile siber şiddete maruz kalma durumu arasında da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu açığa çıkarılmıştır. Bu sonuca göre H 1.3 desteklenmiştir. ‘İlişkisi olan’ kadınların %81,8, ‘diğer’i işaretleyen kadınların %72,7, “ayrı” yı işaretleyenlerin %68,3, ‘ilişkisi olmayan’ kadınların %68,3 oranında şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir.

Son olarak katılımcıların internet kullanım sıklığı ile siber şiddete maruz kalma durumu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmış ve elde edilen sonuçların

istatistiki olarak anlamlı düzeyde olmadığı sonucu elde edilerek H 1.4'ün desteklemediği tespit edilmiştir.

Tablo 8.

Yaş, Eğitim Düzeyi, İlişki Durumu Ve İnternet Kullanım Sıklığına Göre Siber Şiddete Maruz Kalmaya İlişkin Veriler (N: 550)

		Siber şiddete maruz kalma			χ^2
		Evet n(%)	Hayır n(%)	Toplam n	
Yaş	18-30	164 (65,3)	87 (34,7)	251	27,58*
	31-45	137 (63,1)	80 (36,9)	217	
	46-60	22 (31,9)	47 (68,1)	69	
	61-75	6 (46,2)	7 (53,8)	13	
Eğitim düzeyi	Lise ve altı	22 (44,9)	27 (55,1)	49	5,02
	Üniversite	221 (61,6)	138 (38,4)	359	
	Yüksek lisans	86 (60,6)	56 (39,4)	142	
İlişki durumu	Evli	91 (47,6)	100 (52,4)	191	26,15*
	İlişkisi Var	36 (81,8)	8 (18,2)	44	
	Ayrı	56 (68,3)	26 (31,7)	82	
	İlişkisi yok	114 (60,3)	75 (39,7)	189	
	Diğer	32 (72,7)	12 (27,3)	44	
İnternet kullanım sıklığı	Günde 1 saatten az	21 (44,7)	26 (55,3)	47	5,17
	Günde 1-3 saat	151 (62,4)	91 (37,6)	242	
	Günde 3-5 saat	97 (59,9)	65 (40,1)	162	
	Günde 6 saatten fazla	60 (60,6)	39 (39,4)	99	

4.4. Siber Şiddet Türleri ile İlgili Veriler

Katılımcıların yaş, siber şiddet türleri – örnekleri ile siber şiddete maruz kalma arasındaki oranlar incelenmiştir. Elde edilen veriler Tablo 9’da sunulmuştur.

Kadınların en fazla maruz kaldıkları siber şiddet örneği %86,9 ‘evet’ oranı ile istenmeyen mesajlara maruz kalmadır. Diğer yoğunluklu örnekler ise cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi %58,4; profilinin takip edilmesi %56,2’dir. Maruz kalanlarda sıklık oranları yine üç örnekte yoğunlaşmaktadır.

Tablo 9.

Siber Şiddete Maruz Kalma ve Örneklerle İlişkin Değerler (N: 550)

		Maruz kalma		Maruz kalanlarda sıklık		
		Hayır	Evet	1 kez	2-5 kez	6 ve daha fazla
Siber -cinsel taciz	Cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi	229 (41,6)	58,4	226 (41,1)	55 (10,0)	40 (7,3)
	Cinsel veya fiziksel tehdit	404 (73,5)	26,5	106 (19,3)	26 (4,7)	14 (2,5)
	Saldırgan kur davranışlarına maruz kalma	311 (56,5)	43,4	179 (32,5)	31 (5,6)	29 (5,3)
Siber taciz	Özel hayatın sorgulanması	335 (60,9)	39,1	151 (27,5)	39 (7,1)	25 (4,5)
	Cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlar	322 (58,5)	41,5	178 (32,4)	24 (4,4)	26 (4,7)
Siber takip	İstenmeyen mesajlara maruz kalma	72 (13,1)	86,9	315 (57,3)	65 (11,8)	98 (17,8)
	Profilinin takip edilmesi	241 (43,8)	56,2	252 (45,8)	29 (5,3)	28 (5,1)
	Konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme	442 (80,4)	19,6	83 (15,1)	20 (3,6)	5 (0,9)
İtibar zedelenmesi	Hakkında asılsız ve olumsuz bilgi yayılması	464 (84,4)	15,6	67 (12,2)	15 (2,7)	4 (0,7)
	Rıza dışı kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması	470 (85,5)	14,5	64 (11,6)	14 (2,5)	2 (0,4)
Siber saldırı	Şifrelerin kırılarak bilgilerin alınması	406 (73,8)	26,1	126 (22,9)	14 (2,5)	4 (0,7)
	Casus yazılımla kişisel bilgilerin çalınması	501 (91,1)	8,9	34 (6,2)	10 (1,8)	5 (0,9)

Kadınların siber şiddet türlerine ilişkin değerleri Tablo 10’da sunulmuştur. Buna göre en fazla maruz kalınan siber şiddet türü %54,18 ‘evet’ oranı ile siber takiptir. Bunu siber - cinsel taciz %42,72, siber taciz %40,36 ‘evet’ oranı ile izlemiştir.

Tablo 10.

Siber Şiddete Türlerine İlişkin Değerler (N: 550)

	Maruz kalma		Maruz kalanlarda sıklık		
	Hayır	Evet	1 kez	2-5 kez	6 ve daha fazla
Siber / cinsel taciz	315 (57,27)	42,72	170 (30,91)	37 (6,72)	28 (5,09)
Siber taciz	328 (59,64)	40,36	165 (29,99)	32 (5,82)	25 (4,55)
Siber takip	252 (45,82)	54,18	217 (39,45)	38 (6,91)	43 (7,82)
İtibar zedelenmesi	467 (84,90)	15,09	66 (11,82)	15 (2,73)	3 (0,54)
Siber saldırı	453 (82,36)	17,64	80 (14,55)	12 (2,18)	5 (0,91)

4.4.1. Demografik Özellikler ve İnternet Kullanım Sıklığı İle Siber Şiddet Türleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler

Bu bölümde katılımcıların maruz kaldıkları siber şiddet türünün demografik özellikleri (yaş, eğitim düzeyi ve ilişki durumu) ve internet kullanım sıklığı arasındaki ilişkiye yönelik bulgular yer almaktadır. Siber şiddet türleri beş ayrı kategoride (siber / cinsel taciz, siber taciz, siber takip, itibar zedelenmesi ve siber saldırı) toplanmış ve elde edilen bulgular buna göre sunulmuştur.

4.4.1.1. Yaş Aralığı ile Siber Şiddet Türleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler

Siber / cinsel taciz kategorisinde üç farklı şiddet türü yer almaktadır: ‘Cinsel içerikli mesaj / medya gönderilmesi’; ‘cinsel veya fiziksel tehdit’, ‘saldırgan kur davranışına maruz kalma’. Bu üç farklı şiddet türünün yaşa göre dağılımı Tablo 11’de gösterilmiştir.

Cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi ile katılımcıların yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. 18-30 yaş grubunda olan katılımcıların diğer yaş gruplarındaki katılımcılara oranla cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesine maruz kaldıkları tespit edilmiştir. 18-30 yaş aralığındakiler %62,2, 31-45 yaş aralığındakiler %59,4, 61-75 yaş aralığındakiler %58,8 oranında siber

şiddet örneğine maruz kaldığı tespit edilmiştir. 46-60 yaş aralığındakiler için ‘hayır’ lehine oran daha yüksek iken %42 oranında şiddet örneğine maruz kaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca cinsel veya fiziksel tehdit ile katılımcıların yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Bu tür siber şiddete maruz kalan katılımcılar arasında en yüksek oran (%34,3) yine 18-30 yaş aralığı grubuna aittir. Bunu izleyen yaş aralıkları 31-45 (%23) ve 46-60 (%15,5)’dır. Son olarak saldırgan kur davranışına maruz kalma ile yaş arasında da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. 18-30 yaş grubunun oranının (%47,8) diğer yaş gruplarının oranına (31-45: %44,7, 61-75: %30,8, 46-60: %26,1) göre daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Bu sonuçlara göre, H 2.1, H 2.5 ve H 2.9 hipotezleri desteklenmiştir.

Tablo 11.

Siber - Cinsel Tacizin Yaşa Göre Dağılımı

Siber-Cinsel Taciz										
Yaş	Cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi			Cinsel veya fiziksel tehdit			Saldırgan kur davranışlarına maruz kalma			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
18-30	156(62,2)	95(37,8)		86(34,3)	165(65,7)		120(47,8)	131(52,2)		251
31-45	129(59,4)	88(40,6)	9,27	50(23,0)	167(77,0)	18,87	97(44,7)	120(55,3)	11,39	217
46-60	29 (42,0)	40(58,0)	*	10(14,5)	59 (85,5)	*	18 (26,1)	51 (73,9)	*	69
61-75	7 (53,8)	6(46,2)		0 (,0)	13(100,0)		4 (30,8)	9 (69,2)		13

Siber taciz kategorisinde ‘özel hayatın sorgulanması’ ve ‘cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlar’ olmak üzere iki farklı siber şiddet örneği yer almaktadır. Bu siber şiddet örneklerinin yaşa göre dağılımı Tablo 12’de verilmiştir.

Özel hayatın sorgulanması ile katılımcıların yaşları arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamadığı görülmektedir. Aynı şekilde cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlar ile katılımcıların yaşları arasında da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki saptanamamıştır. H 2.12 ve H 2.17 hipotezleri verilerin sonucuna göre desteklenmemiştir.

Tablo 12.

Siber Tacizin Yaşa Göre Dağılımı

Siber Taciz							
Özel hayatın sorgulanması				Cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlar			
Yaş	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Toplam (n)
18-30	104 (41,4)	147 (58,6)	6,01	116 (46,2)	135 (53,8)	4,94	251
31-45	88 (40,6)	129 (59,4)		84 (38,7)	133 (61,3)		217
46-60	21 (30,4)	48 (69,6)		23 (33,3)	46 (66,7)		69
61-75	2 (15,4)	11 (84,6)		5 (38,5)	8 (61,5)		13

Siber takip kategorisi altında birer siber şiddet örneği olan ‘istenmeyen mesajlara maruz kalma’, ‘profilin takip edilmesi’ ve ‘konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme’ ile katılımcıların yaşları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmış ve elde edilen değerler Tablo 13’de sunulmuştur.

Sunulan değerlere göre istenmeyen mesajlara maruz kalma ile katılımcıların yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Elde edilen değerler, 18-30 yaş grubundaki katılımcıların oranının (%89,2) diğer grupların oranından (31-45: %88, 61-75: %84,6, 46-60: %75,4) daha yüksek olduğunu göstermektedir. Profilin takip edilmesi ile katılımcıların yaşları arasında da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki oldu açığa çıkarılmıştır. 18-30 yaş grubundaki katılımcıların oranının (%62,2) bu tür siber şiddet örneklerine maruz kalan diğer gruplardaki katılımcıların oranından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunu 31-45 yaş aralığı (%53) izlemektedir. 46-60 ve 61-75 yaş aralıkları oranları siber şiddet örneğine maruz kalmama yönünde ağırlık kazansa da maruz kalma oranları %47,8 ve %38,5’dir. Konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme ile katılımcıların yaşları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır.

Bu sonuçlara göre, H 2.21 ve H 2.25 hipotezleri desteklenirken, H 2.29 hipotezi desteklenmemiştir.

Tablo 13.

Siber Takibin Yaşa Göre Dağılımı

Siber Takip										
Yaş	İstenmeyen mesajlara maruz kalma			Profilinin takip edilmesi			Konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
18-30	224(89,2)	27(10,8)		156(62,2)	95 (37,8)		51 (20,3)	200 (79,7)		251
31-45	191(88,0)	26(12,0)	9,58*	115(53,0)	102 (47,0)	8,14*	42 (19,4)	175 (80,6)	1,27	217
46-60	52 (75,4)	17(24,6)		33 (47,8)	36 (52,2)		14 (20,3)	55 (79,7)		69
61-75	11 (84,6)	2 (15,4)		5 (38,5)	8 (61,5)		1 (7,7)	12 (92,3)		13

İtibar zedelenmesi kategorisinde ise birer siber şiddet örneği olan ‘hakkında asılsız ve olumsuz bilgi yayılması’ ile ‘rıza dışı kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması’ ele alınmıştır. Analizler sonucunda elde edilen dağılım Tablo 14’de yer almaktadır.

Hakkında asılsız ve olumsuz bilgi yayılması ile katılımcıların yaşları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bununla birlikte rıza dışı kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması ile katılımcıların yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki açığa çıkarılmıştır. Bu siber şiddet türüne maruz kalanların oranları hayır lehine olsa da yaş aralıkları arasında en yüksek oranın (%17,5) 18-30 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Bunu 31-45 (%15,2) ve 46-60 (%4,3) yaş aralıkları takip etmektedir. Sonuçlar incelendiğinde H 2.33 desteklenmez iken H 2.37’nin desteklendiği tespit edilmiştir.

Tablo 14.

İtibar Zedelenmesinin Yaşa Göre Dağılımı

İtibar Zedelenmesi							
Hakkında asılsız ve olumsuz bilgi yayılması				Rıza dışı kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması			
Yaş	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Toplam (n)
18-30	46 (18,3)	205 (81,7)	4,43	44 (17,5)	207 (82,5)	9,86*	251
31-45	31 (14,3)	186 (85,7)		33 (15,2)	184 (84,8)		217
46-60	9 (13,0)	60 (87,0)		3 (4,3)	66 (95,7)		69
61-75	0 (,0)	13 (100,0)		0 (,0)	13 (100,0)		13

Siber saldırı kategorisinde, ‘şifrelerin kırılarak bilgilerin alınması’ ile ‘casus yazılımla bilgilerin çalınmasına maruz kalma durumu’ değerlendirilmiştir. Ulaşılan sonuçlar Tablo 15’de çıkarılmıştır.

Dağılım incelendiğinde her iki siber saldırganlık türü ile katılımcıların yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamadığı gözlemlenmektedir. Konu ile ilgili her iki hipotez de (H 2.41 ve H 2.45) desteklenmemiştir.

Tablo 15.

Siber Saldırının Yaşa Göre Dağılımı

Siber Saldırı							
Şifrelerin kırılarak bilgilerin alınması				Casus yazılımla kişisel bilgilerin çalınması			
Yaş	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Toplam (n)
18-30	67 (26,7)	184 (73,3)	1,09	20 (8,0)	231 (92,0)	2,31	251
31-45	53 (24,4)	164 (75,6)		21 (9,7)	196 (90,3)		217
46-60	21 (30,4)	48 (69,6)		8 (11,6)	61 (88,4)		69
61-75	3 (23,1)	10 (76,9)		0 (,0)	13 (100,0)		13

4.4.1.2. Eğitim Düzeyi İle Siber Şiddet Türleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler

Tablo 16’da siber - cinsel taciz kategorisinde yer alan siber şiddet örneklerinin katılımcıların eğitim düzeyine göre dağılımı yer almaktadır.

Cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi ile katılımcıların eğitim düzeyleri

arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı görülmektedir. Cinsel veya fiziksel tehdit ile katılımcıların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Son olarak saldırgan kur davranışlarına maruz kalma ile katılımcıların eğitim düzeyleri arasında da anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Sonuçlara örneklerle ilgili üç hipotez (H 2.2, H 2.6, H 2.10) de desteklenmemiştir.

Tablo 16.

Siber - Cinsel Tacizin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Siber - Cinsel Taciz										
Eğitim düzeyi	Cinsel içerikli mesajlar/ medya gönderilmesi			Cinsel veya fiziksel tehdit			Saldırgan kur davranışlarına maruz kalma			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
Lise ve altı	31 (63,3)	18 (36,7)		12(24,5)	37 (75,5)		18 (36,7)	31 (63,3)		49
Üniversite	209(58,2)	150(41,8)	,59	95(26,5)	264(73,5)	,16	156(43,5)	203(56,5)	1,21	359
Yüksek lisans	81 (57,0)	61 (43,0)		39(27,5)	103(72,5)		65 (45,8)	77 (54,2)		142

Siber taciz kategorisindeki siber şiddet örnekleri ile katılımcıların eğitim düzeylerine ilişkin dağılım Tablo 17’de verilmiştir.

Gösterilen değerler, özel hayatın sorgulanması ile katılımcıların eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamadığını ortaya koymaktadır. Cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlar ile katılımcıların eğitim düzeyleri arasında da anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. H 2.14 ve H 2.18 hipotezleri de desteklenmemiştir.

Tablo 17.

Siber Tacizin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Siber Taciz						
Eğitim düzeyi	Özel hayatın sorgulanması		χ^2	Cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlar		
	Evet (n, %)	Hayır		χ^2	Toplam (n)	
Lise ve altı	17 (34,7)	32 (65,3)	,58	18 (36,7)	31 (63,3)	49
Üniversite	140 (39,0)	219 (61,0)		156 (43,5)	203 (56,5)	359
Yüksek lisans	58 (40,8)	84 (59,2)		54 (38,0)	88 (62,0)	142

Siber takip kategorisinde yer alan siber şiddet örnekleri ile katılımcıların eğitim düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik dağılım Tablo 18’de yer almaktadır.

Tabloda yer alan değerler, istenmeyen mesajlara maruz kalma ile katılımcıların yaşları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilemediğini ortaya koymaktadır. Profiline takip edilmesi ile katılımcıların eğitim düzeyleri arasında manidar bir ilişki bulunamamıştır. Aynı sonuç diğer siber saldırganlık türü için de geçerlidir. Konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme ile eğitim düzeyi arasında da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır. Örneklerle ilgili H 2.22, H 2.26, H 2.30 hipotezleri desteklenmemiştir.

Tablo 18.

Siber Takibin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Siber Takip										
Eğitim	İstenmeyen mesajlara maruz kalma			Profilinin takip edilmesi			Konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
Lise ve altı	39(79,6)	10(20,4)	3,10	27 (55,1)	22(44,9)	1,42	5 (10,2)	44(89,8)	3,93	49
Üniversite	312(86,9)	47(13,1)		208(57,9)	151(42,1)		70(19,5)	289(80,5)		359
Yüksek lisans	127(89,4)	15(10,6)		74 (52,1)	68 (47,9)		33(23,2)	109(76,8)		142

İtibar zedelenmesinin eğitim düzeyine göre dağılımına Tablo 19'da yer verilmiştir.

Veriler, hakkında asılsız ve olumsuz bilgi yayılması ile katılımcıların eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Rıza dışı kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması ile katılımcıların eğitim düzeyleri arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. H 2.34 ve H 2.38 hipotezlerinin desteklenmediği görülmüştür.

Tablo 19.

İtibar Zedelenmesinin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

İtibar Zedelenmesi							
	Hakkında asılsız ve olumsuz bilgi yayılması			Rıza dışı kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması			
Eğitim	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Toplam (n)
Lise ve altı	5 (10,2)	44 (89,8)	1,51	4 (8,2)	45 (91,8)	1,77	49
Üniversite	56 (15,6)	303 (84,4)		54 (15,0)	305 (85,0)		359
Yüksek lisans	25 (17,6)	117 (82,4)		22 (15,5)	120 (84,5)		142

Tablo 20'de siber saldırının eğitim düzeyine göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablodaki dağılım, şifrelerin kırılarak bilgilerin alınması ile katılımcıların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığını ortaya koymaktadır. Casus yazılımla kişisel bilgilerin çalınması ile katılımcıların eğitim düzeyleri arasında da anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. H 2.42 ve H 2.46 hipotezleri de desteklenmemiştir.

Tablo 20.

Siber Saldırının Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Siber Saldırı							
	Şifrelerin kırılarak bilgilerin alınması			Casus yazılımla kişisel bilgilerin çalınması			
Eğitim düzeyi	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Toplam (n)
Lise ve altı	11 (22,4)	38 (77,6)	4,78	3 (6,1)	46 (93,9)	2,41	49
Üniversite	86 (24,0)	273 (76,0)		29 (8,1)	330 (91,9)		359
Yüksek lisans	47 (33,1)	95 (66,9)		17 (12,0)	125 (88,0)		142

4.4.1.3. İlişki Durumu ile Siber Şiddet Türleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Veriler

Siber - cinsel tacizin katılımcıların ilişki durumuna göre dağılımına yönelik bulgular Tablo 21’de sunulmuştur.

Verilere bakıldığında cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi ile katılımcıların ilişki durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu siber şiddet örneğine maruz kalan katılımcılardan en yüksek oran ilişkisi olan katılımcıların oranıdır (%79,5). Bu oranı ‘diğer’ (%72,7), ‘ayrı’ (%64,6) ve ‘ilişkisi yok’ (%56,1) takip etmektedir. ‘Evli’ olan katılımcıların oranı ise %49,7’dir. Aynı şekilde cinsel veya fiziksel tehdit ile katılımcıların ilişki durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. İlişkisi olan katılımcıların bu siber şiddet türüne maruz kalma oranı diğer gruplardaki katılımcıların (oran sırası ile ‘diğer’, ‘ayrı’, ‘ilişkisi yok’, ‘evli’) maruz kalma oranından daha yüksektir. Son olarak saldırgan kur davranışlarına maruz kalma ile katılımcıların ilişki durumları arasında da anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. İlişkisi olan katılımcıların bu siber şiddet örneğine maruz kalma oranının (%63,6) diğer gruplardaki katılımcıların maruz kalma oranından ‘ayrı’ olanlardan (%51,2) daha yüksektir. ‘Diğer’, ‘ilişkisi yok’ ve ‘evli’ oranları hayır cevabı lehine de olsa şiddet örneğine maruz kalma oranları aynı sıra ile birbirini takip etmektedir. Örneklerle ilgili üç hipotez (H 2.3, H 2.7, H 2.11) desteklenmiştir.

Tablo 21.

Siber - Cinsel Tacizin İlişki Durumuna Göre Dağılımı

Siber / Cinsel Taciz										
İlişki durumu	Cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi			Cinsel veya fiziksel tehdit			Saldırgan kur davranışına maruz kalma			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
Evli	95(49,7)	96(50,3)		32(16,8)	159(83,2)		68(35,6)	123(64,4)		191
İlişkisi var	35(79,5)	9 (20,5)	19,43 *	24(54,5)	20 (45,5)	30,73 *	28(63,6)	16 (36,4)	14,52 *	44
Ayrı	53(64,6)	29(35,4)		24(29,3)	58 (70,7)		42(51,2)	40 (48,8)		82
İlişkisi yok	106(56,1)	83(43,9)		49(25,9)	140(74,1)		80(42,3)	109(57,7)		189
Diğer	32 (72,7)	12(27,3)		17(38,6)	27 (61,4)		21(47,7)	23 (52,3)		44

Tablo 22’de siber tacizin ilişki durumuna göre dağılımı gösterilmiştir. Her iki siber şiddet örneği ile katılımcıların ilişki durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Özel hayatın sorgulanmasına maruz kalanlarda en yüksek oran ilişkisi olan katılımcıların oranıdır (%54,5). Bunu sırası ile ‘ayrı’, ilişkisi yok’, ‘evli’, ‘diğer’ izlemektedir. Aynı şekilde cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlara maruz kalmada da en yüksek oranın (%65,9) ilişkisi olan kadınlarda olduğu görülmektedir. Bu oranı ‘diğer’ (%52,3), ‘ayrı’ (%46,3), ‘ilişkisi yok’ (%43,4), ‘evli’ (%29,5) izlemektedir. Konu ile ilgili iki hipotez (H 2.15 ve H 2.19) desteklenmiştir.

Tablo 22.

Siber Tacizin İlişki Durumuna Göre Dağılımı

Siber Taciz							
İlişki durumu	Özel hayatın sorgulanması			Cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlar			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
Evli	58 (30,4)	133 (69,6)	18,74*	56 (29,3)	135 (70,7)	25,65*	191
İlişkisi var	24 (54,5)	20 (45,5)		29 (65,9)	15 (34,1)		44
Ayrı	42 (51,2)	40 (48,8)		38 (46,3)	44 (53,7)		82
İlişkisi yok	79 (41,8)	110 (58,2)		82 (43,4)	107 (56,6)		189
Diğer	12 (27,3)	32 (72,7)		23 (52,3)	21 (47,7)		44

Siber takibin ilişki durumuna göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 23’de yer almaktadır. Tablo incelendiğinde istenmeyen mesajlara maruz kalma ile katılımcıların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı görülmektedir. Ancak profilinin takip edilmesi ile katılımcıların ilişki durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Bu siber şiddet türüne maruz kalan katılımcılarda en yüksek oran ilişkisi olan kadınların oranıdır (%72,7). Bunu sırası ile ‘ayrı’, ‘diğer’, ‘ilişkisi yok’, ‘evli’ ilişki durumlarının oranları izlemektedir. Son olarak konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme ile katılımcıların ilişki durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki açığa çıkarılamamıştır. Hipotezlerden H 2.27 sonuçlara göre desteklenirken, H 2.23 ve H 2.31 desteklenmemiştir.

Tablo 23.

Siber Takibin İlişki Durumuna Göre Dağılımı

Siber Takip										
İlişki durumu	İstenmeyen mesajlara maruz kalma			Profilinin takip edilmesi			Konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme			Toplam (n)
	Evet (n,%)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
Evli	160(83,8)	31(16,2)		89(46,6)	102(53,4)		28(14,7)	163(85,3)		191
İlişkisi var	41 (93,2)	3 (6,8)	4,12	32 (72,7)	12 (27,3)	16,13	14(31,8)	30 (68,2)	8,45	44
Ayrı	73 (89,0)	9 (11,0)		54 (65,9)	28(34,1)	*	15(18,3)	67 (81,7)		82
İlişkisi yok	164(86,8)	25(13,2)		106(56,1)	83 (43,9)		43(22,8)	146(77,2)		189
Diğer	40 (90,9)	4 (9,1)		28 (63,6)	16 (36,4)		8 (18,2)	36 (81,8)		44

İtibar zedelenmesinin ilişki durumuna göre dağılımı Tablo 24’de verilmiştir.

Gösterilen bulgular, hakkında asılsız ve olumsuz bilgi yayılması ile katılımcıların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını ortaya koymaktadır. Rıza dışı kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması ile katılımcıların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Her iki örnek ile ilgili hipotezler (H 2.35 ve 2.39) desteklenmemiştir.

Tablo 24.

İtibar Zedelenmesinin İlişki Durumuna Göre Dağılımı

İtibar Zedelenmesi							
İlişki durumu	Hakkında asılsız ve olumsuz bilgi yayılması			Rıza dışı kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
Evli	25 (13,1)	166 (86,9)		20 (10,5)	171 (89,5)		191
İlişkisi var	11 (25,0)	33 (75,0)		7 (15,9)	37 (84,1)		44
Ayrı	14 (17,1)	68 (82,9)	6,17	18 (22,0)	64 (78,0)	7,81	82
İlişkisi yok	26 (13,8)	163 (86,2)		31 (16,4)	158 (83,6)		189
Diğer	10 (22,7)	34 (77,3)		4 (9,1)	40 (90,9)		44

Siber saldırı kategorisinde incelenen siber şiddet türlerinin ilişki durumuna göre dağılımı Tablo 25’de sunulmuştur.

Tabloya bakıldığında şifrelerin kırılarak bilgilerin alınması ile katılımcıların ilişki durumları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunamadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca casus yazılımla kişisel bilgilerin çalınması ile katılımcıların ilişki durumları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. H 2.43 ve H 2.47 hipotezleri desteklenmemiştir.

Tablo 25.

Siber Saldırının İlişki Durumuna Göre Dağılımı

Siber Saldırı							
İlişki durumu	Şifrelerin kırılarak bilgilerin alınması			Casus yazılımla kişisel bilgilerin çalınması			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
Evli	49 (25,7)	142 (74,3)	2,81	11 (5,8)	180 (94,2)	6,68	191
İlişkisi var	11 (25,0)	33 (75,0)		6 (13,6)	38 (86,4)		44
Ayrı	19 (23,2)	63 (76,8)		9 (11,0)	73 (89,0)		82
İlişkisi yok	49 (25,9)	140 (74,1)		16 (8,5)	173 (91,5)		189
Diğer	16 (36,4)	28 (63,6)		7 (15,9)	37 (84,1)		44

4.4.1.4. İnternet Kullanım Sıklığı ile Siber Şiddet Türleri Arasındaki İlişkiye

Yönelik Veriler

Siber - cinsel tacizin internet kullanım sıklığına göre dağılımı Tablo 26’da verilmiştir.

Veriler incelendiğinde, cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi ile internet kullanım sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Siber - cinsel tacize maruz kalan katılımcılar arasında en yüksek oranın (%66,7) günde 6 saatten fazla internet kullanım sıklığı olan grupta olduğu açığa çıkarılmıştır. Bu oranı günde 3-5 saat (%62,3) ve 1-3 saat (%55,8) kullanım izlemiştir. Günde 1 saatten az kullanımda hayır lehine bir oran çıksa da maruz kalma oranı %40,4 olarak tespit edilmiştir. Cinsel ve fiziksel tehdit ile katılımcıların internet kullanım sıklığı arasında da anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Günde 6 saatten fazla internet kullanımı olan katılımcı grubunun diğer gruplardan (sırası ile 3-5 saat, 1-3 saat ve 1 saatten az olanlar) daha yüksek oranda cinsel ve fiziksel tehdiye maruz kaldığı tespit edilmiştir.

Saldırgan kur davranışlarına maruz kalma ile internet kullanım sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır.

Bu sonuçlara göre H 2.4 ve H 2.8 hipotezleri desteklenirken H 2.12 hipotezi desteklenmemiştir.

Tablo 26.

Siber - Cinsel Tacizin İnternet Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı

Siber / Cinsel Taciz										
	Cinsel içerikli mesajlar/medya gönderilmesi			Cinsel veya fiziksel tehdit			Saldırgan kur davranışlarına maruz kalma			
İnternet kullanım sıklığı	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Toplam (n)
Günde 1 saatten az	19(40,4)	28 (59,6)	10,75*	6 (12,8)	41 (87,2)	16,94*	14 (29,8)	33 (70,2)	7,03	47
Günde 1-3 saat	135(55,8)	107(44,2)		57(23,6)	185(76,4)		105(43,4)	137(56,6)		242
Günde 3-5 saat	101(62,3)	61 (37,7)		42(25,9)	120(74,1)		68 (42,0)	94 (58,0)		162
Günde 6 saatten fazla	66 (66,7)	33 (33,3)		41(41,4)	58 (58,6)		52 (52,5)	47 (47,5)		99

Tablo 27’de siber tacizin internet kullanım sıklığına göre dağılımı yer almaktadır.

Bulgular incelendiğinde özel hayatın sorgulanması ile katılımcıların internet kullanım sıklığı arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı görülmektedir. Ayrıca cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlar ile katılımcıların internet kullanım sıklığı arasında da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır. Örneklerle ilgili hipotezler (H 2.16 ve H 2.20) desteklenmemiştir.

Tablo 27.

Siber Tacizin İnternet Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı

Siber Taciz							
İnternet kullanım sıklığı	Özel hayatın sorgulanması			Cinsel kimliğe ve fiziksel özelliklere ilişkin yorumlar			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
Günde 1 saatten az	14 (29,8)	33 (70,2)	3,61	14 (29,8)	33 (70,2)	7,77	47
Günde 1-3 saat	90 (37,2)	152 (62,8)		102 (42,1)	140 (57,9)		242
Günde 3-5 saat	67 (41,4)	95 (58,6)		61 (37,7)	101 (62,3)		162
Günde 6 saatten fazla	44 (44,4)	55 (55,6)		51 (51,5)	48 (48,5)		99

Siber takibin internet kullanım sıklığına göre dağılımı Tablo 28’de verilmiştir.

İstenmeyen mesajlara maruz kalma ile katılımcıların internet kullanım sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca profilinin takip edilmesi ile katılımcıların internet kullanım sıklıkları arasında da anlamlı bir ilişki bulunamadığı görülmektedir. son olarak konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme ile katılımcıların internet kullanım sıklığı arasında da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilememiştir. Sonuçlara H 2.24, H 2.28 ve H 2.32 hipotezleri desteklenmemiştir.

Tablo 28.

Siber Takibin İnternet Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı

Siber Takip										
İnternet kullanım sıklığı	İstenmeyen mesajlara maruz kalma			Profilinin takip edilmesi			Konum paylaşımından yola çıkılarak takip edilme			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
Günde 1 saatten az	36 (76,6)	11(23,4)		19 (40,4)	28 (59,6)		8 (17,0)	39 (83,0)		47
Günde 1-3 saat	210(86,8)	32(13,2)	6,58	135(55,8)	107(44,2)	7,01	54(22,3)	188(77,7)	3,27	242
Günde 3-5 saat	141(87,0)	21(13,0)		92 (56,8)	70 (43,2)		25(15,4)	137(84,6)		162
Günde 6 saatten fazla	91 (91,9)	8 (8,1)		63 (63,6)	36 (36,4)		21(21,2)	78 (78,8)		99

İtibar zedelenmesi ile internet kullanım sıklığı arasındaki ilişkiye yönelik dağılım Tablo 29’da sunulmuştur.

Tabloda yer alan veriler incelendiğinde hakkında asılsız ve olumsuz bilgi yayılması ile katılımcıların internet kullanım sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamadığı görülmektedir. Buna ek olarak rıza dışı kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması ile katılımcıların internet kullanım sıklıkları arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. H 2.36 ve H 2.40 hipotezleri de desteklenmemiştir.

Tablo 29.

İtibar Zedelenmesinin İnternet Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı

	İtibar Zedelenmesi						
	Hakkında asılsız ve olumsuz bilgi yayılması				Rıza dışı kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması		
İnternet kullanım sıklığı	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	Toplam (n)
Günde 1 saatten az	6 (12,8)	41 (87,2)	4,42	4 (8,5)	43 (91,5)	3,26	47
Günde 1-3 saat	31 (12,8)	211 (87,2)		33 (13,6)	209 (86,4)		242
Günde 3-5 saat	28 (17,3)	134 (82,7)		24 (14,8)	138 (85,2)		162
Günde 6 saatten fazla	21 (21,2)	78 (78,8)		19 (19,2)	80 (80,8)		99

Tablo 30’da siber saldırının internet kullanım sıklığına göre dağılımı gösterilmiştir.

Değerler incelendiğinde şifrelerin kırılarak bilgilerin alınması ile katılımcıların internet kullanım sıklıkları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamadığı belirlenmiştir. Ayrıca casus yazılımla kişisel bilgilerin çalınması ile katılımcıların internet kullanım sıklığı arasındaki ilişkiye bakıldığında da aradaki farkın anlamlı düzeyde olmadığı görülmektedir. Örneklerle ilgili H 2.44 ve H 2.48 hipotezleri desteklenmemiştir.

Tablo 30.

Siber Saldırının İnternet Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı

Siber Saldırı							
İnternet kullanım sıklığı	Şifrelerin kırılarak bilgilerin alınması			Casus yazılımla kişisel bilgilerin çalınması			Toplam (n)
	Evet (n, %)	Hayır	χ^2	Evet	Hayır	χ^2	
Günde 1 saatten az	8 (17,0)	39 (83,0)	5,45	3 (6,4)	44 (93,6)	,49	47
Günde 1-3 saat	74 (30,6)	168 (69,4)		23 (9,5)	219 (90,5)		242
Günde 3-5 saat	40 (24,7)	122 (75,3)		14 (8,6)	148 (91,4)		162
Günde 6 saatten fazla	22 (22,2)	77 (77,8)		9 (9,1)	90 (90,9)		99

4.5. Siber Şiddete Maruz Kalan Kadınların Tepkileri

Katılımcıların siber şiddete maruz kaldıkları durumda gösterdikleri tepkiler incelenmiş ve elde edilen değerler 31’de gösterilmiştir.

Tabloya bakıldığında siber şiddete maruz kalan katılımcıların en çok verdikleri tepkinin önemsememe kategorisinde yer alan ‘olayın unutmaya çalışma’ olduğu görülmektedir (%30,1). Katılımcıların aynı kategoride yer alan ‘aslında o kadar mesele edilecek ciddi bir şey olmadığına inanma’ tepkisini sık sık göstermelerinin oranı ise %17,3’tür.

Duygusal reaksiyon kategorisine bakıldığında, katılımcıların siber şiddete maruz kaldıkları durumda sık sık verdikleri tepkinin öfke olduğu belirlenmiştir (%55,9). Bunu ‘şaşkınlık çaresizlik, güçsüzlük’, ‘kendi güvenliği konusunda endişe etme’, ‘aile ve arkadaşlarının duymasından korkma’, ‘korku’ ve ‘üzüntü, ağlama’ izlemektedir. ‘Utanç’ın ise son sırada geldiği tespit edilmiştir (%9,4).

Özgüven sarsılması kategorisi incelendiğinde siber şiddet karşısında katılımcıların sık sık ‘kendini suçlama’ oranı % 12,8’dir. ‘Özgüven yitirme’ ise %8,8’dir. Çöküntü kategorisinde ise ‘sosyal izolasyon’ (%4,0) ve ‘intihar düşüncesi’ (%1,2) yer almaktadır.

Tablo 31.

Siber Şiddete Maruz Kalan Kadınların Tepkilerine İlişkin Değerler (n: 329)

		Karşılaşılan Güçlükler		
		Hiç	Kısmen	Sık sık
Önemsememe	Aslında o kadar da mesele edilecek ciddi bir şey olmadığına inanma	73 (22,2)	199 (60,5)	57 (17,3)
	Olayı unutmaya çalışma	56 (17,0)	174 (52,9)	99 (30,1)
Duygusal reaksiyon	Kendi güvenliği konusunda endişe etme	80 (24,3)	176 (53,5)	73 (22,2)
	Aile/arkadaşların duymasından korkma	152(46,2)	113(34,3)	64(19,5)
	Şaşkınlık, çaresizlik, güçsüzlük	93(28,3)	159(48,3)	77(23,4)
	Utanç	177(53,8)	121(36,8)	31(9,4)
	Korku	66(20,1)	212(64,4)	51(15,5)
	Öfke	20(6,1)	125(38,0)	184(55,9)
	Üzüntü, ağlama	145(44,1)	135(41,0)	49(14,9)
	Kendini suçlama	190(57,8)	97(29,5)	42(12,8)
Özgüven sarsılması	Özgüven yitirme	200(60,8)	100(30,4)	29(8,8)
Çöküntü	Sosyal izolasyon	262(79,6)	54(16,4)	13(4,0)
	İntihar düşüncesi	303(92,1)	22(6,7)	4(1,2)

Siber şiddete maruz kalan katılımcıların yaşadıkları deneyime verdikleri tepkiler incelenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tabloya bakıldığında, katılımcıların çoğunlukla saldırı içerikli mesajları sildikleri (%24,8), sosyal ağ hesaplarını gizledikleri / sınırladıkları (%22), takip eden kişiyi engelledikleri (%19), sosyal medya/e-posta adreslerini değiştirdikleri (%11,6) ve konuyu arkadaşlarıyla paylaştıkları/konuştukları görülmektedir.

Başvurulan diğer yöntemlere baktığımızda aileleriyle konuştukları/paylaştıkları; polise, savcılığa, mahkemeye başvurdıkları; hukuki süreç başlattıkları; kadın derneklerine, psikiyatriste/psikoloğa başvurdıkları ya da kimseyle konuşmadıkları ve hiçbir şey yapmadıkları görülmektedir.

Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcıların cevapları da “siber suçlarla ilgili olarak çalışan uluslararası örgütlere bildirimde bulundum”, “bana ulaştıkları biçimde (mesaj vs) beni rahatsız eden davranışı derhal sonlandırmalarını aksi takdirde hukuki süreci başlatıp teşhir edeceğimi söylerim”, “nana yönelttikleri tüm argümanların erkeklik ve erkekliklerinden kaynaklı olduğunu söyleyip gerek gördüğüm kadar cevap veririm”, “facebook yetkililerine ulaştık” şeklindedir.

Tablo 32.

Sorunla Başa Çıkma Yöntemlerine İlişkin Değerler (n: 329)

Sorun ile başa çıkma yöntemi	Yüzde (%)
Sosyal medya, e-posta adreslerimi değiştirdim	11,6
Saldırı içerikli mesajları sildim	24,8
Sosyal ağ hesaplarımı gizledim/sınırladım	22,0
Takip eden kişiyi engelledim	19,0
Kimseyle konuşmuyorum	1,5
Arkadaşlarımla paylaşıyorum-konuşuyorum	8,2
Ailemle paylaşıyorum-konuşuyorum	5,3
Polise başvurdum	1,3
Savcılığa başvurdum	1,1
Mahkemeye başvurdum	0,5
Hukuki süreç başladı	0,5
Kadın derneklerine başvurdum	0,6
Psikiyatriste/Psikoloğa başvurdum	0,6
Hiçbir şey yapmadım	2,3
Diğer	0,7
Toplam	100,0

Siber şiddete maruz kalan katılımcılara yaşadıkları deneyime ilişkin değerlendirmeleri sorulmuş ve bu soruyu siber şiddete maruz kalan yalnızca 110 katılımcı yanıtlamıştır. Yaşadıkları sorunlar karşısında herhangi bir yerden / kişiden yardım talep etmeyen kadınların bu davranışlarının nedenlerini Tablo 33’de görmekteyiz.

Katılımcıların çoğunluğunun yardım talep etmeme nedenleri; yeterince ciddi bir olay olmadığını düşünmeleri (%32,9) ve kendi başlarına idare etmeleri (%32) şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Yardım talebinde bulunmamalarının diğer sebepleri ise kimden / nerden yardım alacaklarını bilememeleri (%9,5), başkalarına söylemeye çekinmeleri (%6,1), ailelerinin/arkadaşlarının duymasından korkmaları (%6,1), ne yapacaklarını bilememeleri (%5,2), Tekrar aynı şeyin yapılacağından korkmaları (%2,6), kendilerine inanılmayacağını düşünmeleri (%2,2) ve ilişkilerinin bitmesinden korkmaları (%1,7) şeklinde sıralanmaktadır.

Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcıların açıklamaları ise “ailemin bilgisi

vardı”, “yapan kişi de çok yakın bir akraba olduğu için ailem rezillik çıksın istemedi”, “bilişimden anlayan arkadaşlarımla görüşüp Facebook'a ulaştık.”, “korkmuyorum” şeklindedir.

Tablo 33.

Yardım Talep Edilmemesinin Nedenlerine İlişkin Değerler (n: 110)

Yardım Talep Etmeme Nedenleri	Yüzde (%)
Kendi başıma idare ettim	32,0
Yeterince ciddi bir olay değildi	32,9
Kimden/nerden yardım alacağımı bilemedim	9,5
Tekrar aynı şeyin yapılacağından korktum	2,6
Kimseye söylemeye çekindim	6,1
İnanılmayacağını düşündüm	2,2
Ailemin/arkadaşlarımla duymasından korktum	6,1
İlişkimin bitmesinden korktum	1,7
Ne yapacağımı bilmediğim için	5,2
Diğer	1,7
Toplam	100,0

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgular, konuyla ilgili literatür bilgileri çerçevesinde yorumlanıp tartışılmıştır. Alan yazın incelendiğinde toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve siber şiddet birlikte ele alındığında sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Bu nedenle araştırmadan elde edilen bulgular benzer çalışmalarla ilişkilendirilerek tartışılmış ve yorumlanmıştır.

5.1. Kadınların Siber Şiddete Maruz Kalma Oranları ve Siber Şiddet Türleri

Araştırmada, kadınların demografik özellikleri(yaş, eğitim düzeyi ve ilişki durumu) ve internet kullanım sıklığı ile maruz kaldıkları siber şiddet arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Çalışma kapsamında 550 katılımcı, 15 yaşından itibaren hayatlarının bir döneminde yaşadıkları siber şiddet örneklerine cevap verdikten sonra siber şiddete maruz kalıp kalmadıklarını cevaplamıştır.

Araştırma bulgularında, siber şiddete maruz kalan katılımcıların oranının %59,8 olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan yaklaşık her 10 kadından 6'sı hayatlarının bir döneminde siber şiddete maruz kaldığını belirtmiştir.

Araştırmaya en yakın sonuç, “Amerika’da Çevrimiçi Şiddet, Dijital İstismar ve Siber Takip” çalışmasında bulunmuştur (Lenhart ve diğerleri, 2016). Çalışmada internet kullanıcılarının %47’sinin çevrimiçi şiddet(siber şiddet) mağduru olduğu sonucuna varılmıştır. İlgili araştırmada neredeyse kadınların yarısı, araştırılan taciz edici davranışlardan birini yaşadığını belirtmiştir.

Siber şiddet örnekleri alt kategorilere ayrılarak beş siber şiddet türüne (siber-cinsel taciz, siber taciz, siber takip, itibar zedelenmesi ve siber saldırı) indirgenmiştir. Katılımcılar, hayatlarının bir döneminde en fazla siber takibe maruz kaldıklarını (%54,18) belirtmişlerdir. Bunu siber - cinsel taciz ve siber taciz izlemiştir. Siber saldırı ve itibar zedelenmesi ise en az karşılaşılan siber şiddet türüdür.

Almanya’da 9000 kişiye yapılan anket çalışmasında (Staude-Müller ve diğerleri, 2012) da 10-50 yaş arası internet kullanıcısı kadınlar ve kız çocuklarının, siber şiddetin farklı şekilleri olan ısrarlı takip ve siber tacize daha fazla maruz kaldıkları belirtilmiştir.

Türkiye genelinde hakkında ilk kez bilgi toplanan ısrarlı takip çalışması, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması (HÜNE, 2015) kapsamında

yapılmıştır. Araştırmada ısrarlı takip, her 10 kadından neredeyse 3'nün en az bir kez maruz kaldığı şiddet biçimi olarak belirtilmiştir. En yaygın ısrarlı takip biçimleri telefonla arama (yüzde 19), kısa mesaj, ya da e-posta gönderme (yüzde 8), sosyal medya aracılığıyla takip etme (yüzde 6) biçimindedir. Araştırmada çevrimdışı ve çevrimiçi şiddet birlikte değerlendirilmiştir.

Bu araştırmada, istenmeyen mesajlara maruz kalmaya kadınlar, %86,9 oranında evet demiştir. Cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesine %58,4 oranında, profilinin takip edilmesine %56,2 oranında evet demişlerdir. Yaşanılan en az siber şiddet örneği ise (%8,9 evet) casus yazılımlarla kişisel bilgilerin çalınmasıdır.

Sosyal medya ve internet uygulamalarında kadınların en fazla istenmeyen mesajlara maruz kalmıştır. Failler, kadınlar ile temas kurmak, rahatsız etmek, tehdit etmek ve / veya korkutmak için en fazla istenmeyen mesaj gönderim seçeneği kullanabilmektedir. Sosyal medya ve internet uygulamalarını kullanan kadınlar, cinsiyetlerine, güvenliklerine doğrudan saldıran istenmeyen mesajlarla karşı karşıya kalabilmektedirler.

“Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet ve Çevrimiçi / Online İstismar” konulu forum sonucu hazırlanan raporda (IGF, 2015), siber şiddetin farklı kadınlık hallerine etkileri üzerine çıktılara yer vermiştir. Çalışmada, çevrimiçi kötüye kullanım ve cinsiyete dayalı şiddet, aynı zamanda, bağlam veya kimliğe bağlı olarak kadınları farklı şekillerde etkilediğine vurgu yapılmıştır. Örneğin, kadınlar, eğitimi, yaşı veya ilişki durumu nedeniyle çeşitli şiddet içeren davranışlara maruz kalma riskiyle karşı karşıya kalabilirler

5.2. Kadınların Yaş Aralıkları ile Maruz Kaldıkları Siber Şiddet Arasındaki İlişki

Bu araştırmanın bulgularında, kadınların yaşları ile siber şiddete maruz kalma durumları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. 18-30 yaş grubunda olan katılımcıların siber şiddete maruz kalma oranları (%65,3), diğer yaş gruplarının oranından oldukça yüksek çıkmıştır.

Bulgularda, katılımcıların yaş grupları ile altı farklı siber şiddet örneği arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Maruz kalınan siber şiddet türleri yaş aralıklarına göre incelendiğinde, 18-30 yaş arasındaki katılımcıların, ‘siber-cinsel taciz’ türü alt örneklerinde yer alan cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesine, cinsel veya fiziksel tehdite, saldırgan kur davranışına, ‘siber takip’ türü

alt örneklerinde yer alan istenmeyen mesajlara, profilinin takip edilmesi ve ‘itibar zedelenmesi’ türünde yer alan rıza dışı bilgilerin yayılmasına maruz kalma oranları diğer yaş gruplarında daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Yaş aralıkları karşılaştırmasına ilişkin sonuçlar, siber şiddet faillerinin genç kadınları daha fazla hedef aldığı şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca genç kadınların çoklu ve birbiriyle kesişen kalıp ayrımcılığa (genç kadınların tacize açık olması kalıp yargıları) daha fazla maruz kalmaları şeklinde de yordanabilir.

Bu bulgu, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Pew Araştırma Merkezi (PEW, 2014), tarafından gerçekleştirilen 2014 araştırmasıyla doğrulanmıştır; bu çalışmada, özellikle 18-24 yaş aralığındaki genç kadınların siber şiddet biçimlerine maruz kalmaya daha yatkın olduğu görülmüştür.

Avrupa ülkelerinde yapılan kadına yönelik şiddet araştırmasında (FRA, 2014) da 18-19 yaş aralığındaki kadınlar diğer yaş gruplarındaki kadınlarda daha fazla siber takibe maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Yaş arttıkça oran azalmaktadır.

5.3. Kadınların Eğitim Düzeyleri ile Maruz Kaldıkları Siber Şiddet Arasındaki İlişki

Katılımcıların eğitim düzeyleri ile siber şiddete maruz kalma arasında ilişkiye bakıldığında ise elde edilen sonuçların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişkiyi ortaya koymadığı tespit edilmiştir ancak bulgular ayrıntılı incelendiğinde lise ve altı mezuniyeti olan kadınların %44,9'u, üniversite mezunu kadınların %61,6'sı, yüksek lisans mezunu kadınların %60,6'sı siber şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Yine aynı şekilde katılımcıların eğitim düzeyleri ile maruz kaldıkları siber şiddet türleri arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı belirlenmemiştir. Üniversite ve yüksek lisans düzeyindeki kadınların yaşadıkları siber şiddet örnekleri oranları benzerlik göstermektedir.

Lisans ve lisansüstü eğitim seviyesine sahip kadınların siber şiddet maruz kalma oranlarının yüksek olması internet kullanan kadınların eğitim seviyeleri ile cinsiyete dayalı şiddet olaylarına katkıda bulunma düşüncesi arasında bağlantı kurulabileceği; eğitim seviyesinin siber şiddet vb. konulara olan duyarlılığı etkilediği düşüncesini doğurmaktadır.

Çevrimdışı şiddet ve çevrimiçi şiddet(siber şiddet) arasındaki eğitim düzeyine göre farklı sonuçlar çıkması eğitilmiş kadınların çevrimdışı anket çalışmasında şiddete

maruz kalma hallerini tam olarak açıklayamamaları, çevrimiçi şiddeti görece daha rahat ifade edebildikleri şeklinde yorumlanabilir.

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması (HÜNE, 2015)’nda kadına yönelik şiddet oranlarında eğitim düzeyine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi arttıkça kadınların maruz kaldığı şiddet azalmaktadır. Bu azalmaya rağmen, lise düzeyinde eğitimi olan kadınların dörtte birinden fazlasının; üniversite ve üzeri eğitimi olan kadınların beşte birinin fiziksel ve / veya cinsel şiddete maruz kaldığı belirtilmektedir.

5.4. Kadınların İlişki Durumları ile Maruz Kaldıkları Siber Şiddet Arasındaki İlişki

Katılımcıların ilişki durumlarına bakıldığında, ilişkisi olan kadınların siber şiddete maruz kalma oranının diğer grupların oranından daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcıların ilişki durumları ile altı farklı siber şiddet örnekleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki bulunduğu gözlenmiştir. İlişkisi olan kadınların ‘cinsel –siber taciz’ türü altında yer alan cinsel içerikli mesajlara, cinsel veya fiziksel tehdide, saldırgan kur davranışına maruz kalmaya, ‘siber taciz’ alt türünde yer alan özel hayatın sorgulanmasına, cinsel ve fiziksel kimliğe ilişkin yorumlara, ‘siber takip’ türü alt örneklerinde yer alan profilin takibine maruz kalma oranları daha yüksektir.

Yaş aralıklarından farklı olarak ilişki durumu incelendiğinde özel hayatın sorgulanması ve cinsel veya fiziksel tehdide maruz kalma örnekleri de karşımıza çıkmaktadır. Özellikle özel hayatın sorgulanmasında failler, siber takibe aldığı kadınların ilişki durumlarını incelemekte ve ona göre mesajlar atabilmektedirler.

İlişki durumu ile ilgili bulgular, çevrimdışı şiddet araştırmaları sonuçlarını da desteklemektedir. İlişki durumu şiddet düzeyi üzerinde en büyük etkiye sahip temel özellik olarak belirtilmektedir. Boşanmış, ayrı yaşayan ve ilişkisi olan kadınların maruz kaldıkları fiziksel ve / veya cinsel şiddet düzeyi %75 ile tüm kadınlar arasında maruz kalınan şiddet oranının iki katıdır (HÜNE, 2015).

5.5. İnternet Kullanım Sıkları ile Maruz Kaldıkları Siber Şiddet Arasındaki İlişki

Bu araştırma kapsamında kadınların %73,6’sı internet kullanırken kendini

güvende hissetmediğini belirtmiştir. İnternet kullanım sıklıklarına bakıldığında ise en yüksek günlük kullanım ortalamasının 1-3 saat olduğu(%44,0) belirlenmiştir.

Katılımcıların günde ortalama internet kullanma sıklıkları ile yalnızca iki siber şiddet örneği arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Günlük internet kullanım sıklığı 6 saatte fazla olan katılımcıların ‘siber – cinsel taciz’ türü altında yer alan cinsel içerikli medyaya ve cinsel veya fiziksel tehdide maruz kalma örneklerinin oranları, internet kullanım sıklığı farklı olan diğer grupların bu davranışlara maruz kalma oranından daha yüksektir. Siber şiddet örneklerine maruz kalmada en az oran interneti gündelik bir saatten az kullanan katılımcılara aittir.

İnternette kalma süresi arttıkça siber şiddete maruz kalma oranı artmaktadır. Bu sonuç, bilinçli internet kullanıcısı kadınların siber şiddete karşı kendi güvenliklerini sağlama (örneğin sosyal medya uygulamalarında arkadaşları dışında gelen mesajlara bakmama, şifre güvenliğinin sağlanması) farkındalığına erişmiş olabileceği ve kullanım sürelerini de düşürdüğü şeklinde yorumlanabilir. Bilinçsiz sosyal medya ve internet kullanımı, kadınları siber şiddet failleri için açık hedef haline getirmektedir.

Dijital toplumumuzda, kadınların ve genç kadınların ve güvenliklerini sağlama her zaman, içerik üretimi ve teknik altyapı sağlamada, öncü ve merkezi konumda olmalıdır. Bu konuda yaşanacak başarısızlık, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi için internetin bir araç olma potansiyelini ortadan kaldıracaktır (Tandon & Pritchard, 2015).

5.6. Siber Şiddete Maruz Kalan Kadınların Tepkileri

5.6.1. Siber Şiddete Maruz Kalındığında Karşılaşılan Güçlükler

Stalker (takip eden veya fail) birbirini takip eden bir takım eylemlerde bulunur ve bu eylemler zinciri, bir bütün olarak ele alındığında, takip edilen kişide veya mağdurda, gereksiz strese, kaygıya, endişeye veya rahatsızlığa yol açar (Doğan, 2014).

Bu araştırmada, siber şiddete maruz kalan katılımcıların en çok verdikleri tepkinin önemsememe kategorisinde yer alan ‘olayın unutmaya çalışma’ olduğu görülmektedir (%30,1). Katılımcıların aynı kategoride yer alan ‘aslında o kadar mesele edilecek ciddi bir şey olmadığına inanma’ tepkisini sık sık göstermelerinin oranı ise % 17,3’tür. Duygusal reaksiyon kategorisine bakıldığında, katılımcıların siber şiddete maruz kaldıkları durumda sık sık verdikleri tepkinin öfke olduğu belirlenmiştir (%55,9). Öz güven sarsılması kategorisi incelendiğinde siber şiddet karşısında katılımcıların sık

sık ‘kendini suçlama’ oranı %12,8’dir. ‘Özgüven yitirme’ ise %8,8’dir. Çöküntü kategorisinde ise ‘sosyal izolasyon’ (%4,0) ve ‘intihar düşüncesi’ (%1,2) yer almaktadır.

Kadınlar cinsiyete dayalı siber şiddeti önemsizleştirme veya normalleştirme eğiliminde olabilmektedirler. Yaşadıkları şiddet nedeni ile kendini suçlama yoluna gidebilmektedirler. Kadına yönelik şiddetin kısa süreli etkilerinde, kadının olaylar karşısında kendisini pasif / güçsüz hissetmesi ve olayları değiştirmek için yapabilecek hiçbir şey olmadığı inancına kapılması yaşanabilmektedir. Uzun süreli etkilerinde ise düşük özgüven, değersizlik, yetersizlik duyguları ve kendine zarar verme düşüncesi yaşayabilmektedirler. Bu çalışmada intihar düşüncesi %1,2 düzeyindedir; oran konunun önemi açısından değerlendirilebilir.

“Çevrimiçi Mağduriyet Ne Kadar Streslidir?” çalışmasında (Staude-Müller ve diğerleri, 2012) 10 ila 50 yaş arası internet kullanıcısının çevrimiçi mağduriyetlerinde yaşam boyu deneyimlerini değerlendirmek için bir çevrimiçi anket kullanılmıştır. En güncel olayın tanımlanması ve sınıflandırması yapılmış ve duygusal sıkıntı ile ilişkili değişkenleri analiz edilmiştir. Sonuçlar, olayların daha az ciddi (sözlü ve cinsel taciz, alevlenme) ve daha ciddi olaylar (küçümseme, kimliğe bürünme, gezi ve hilekarlık) olarak ayırt edilebileceğini göstermiştir. Hem mağdurların nitelikleri hem de olayın özellikleri tehlikenin belirtileri olarak tespit edilmiştir. Yüksek nevrozizm, kronik stres ve çevrimiçi mağduriyetin önceki deneyimleri daha yoğun stres ile ilişkilendirilmiştir. Sağlayıcının güvenlik önlemleri, bilinçli internet okur yazarlığı ve beklenmedik bir şekilde ortaya çıkan gizli kullanıcılar daha düşük stres ile ilişkilendirilmiştir. Sağlayıcının güvenlik önlemleri, bilinçli internet okur yazarlığı ve beklenmedik bir şekilde ortaya çıkan gizli kullanıcılar daha düşük stres ile ilişkilendirilmiştir. Bununla birlikte, sitresin gündelik hayata ne kadar yansıdığı onun algılanmasını da etkilediği sonucuna varılmıştır.

Kadınlar genellikle çevrimiçi istismar ve / veya cinsiyete dayalı şiddet sonucu korku, endişe ve depresyona maruz kalmaktadır; ki bu internetle olan ilgisini azaltmak ve çevrimiçi alanlardan çekilmelerine (bazen intihara veya intihara teşebbüs edebileceği ölçüde) yol açar. Mağdurların iş yaşamları, amaçları ve gelirleri sıklıkla etkilenir; ve hareketliliklerinin sınırlı ve / veya kısaltılmış olabileceğini düşünebilirler(IGF, 2015).

Çevrimiçi / online veri tabanlı yapılan bir çalışmada (Choja & Nelson, 2016), siber tacizin niteliğini ve uygulamasını ve bunun Facebook'u örnek alarak kadınlara yönelik psikolojik şiddet üzerine olumsuz etkilerini incelenmiştir. Araştırma sonuçları

katılımcıların çoğunun Facebook'ta kadınlara yönelik siber taciz uygulamasının farkında olduğunu göstermiştir. Ayrıca, çoğunluk Facebook'ta siber tacize uğramış kadınlara tanık olduğunu belirtmiştir.

Woodlock (2013), *stalking* / takip için teknoloji kullanımının, kadınların zihinsel ve fiziksel refahı, günlük rutinleri, istihdam, ebeveynlik ve ilişkiler üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu söyler. Teknoloji desteğiyle takip edilmiş kadınlar genellikle duygusal, maddi ve cinsel istismar da dahil olmak üzere diğer aile içi şiddet biçimlerini yaşamışlardır.

5.6.2. Siber Şiddet Sorunu ile Başetme Yöntemleri

Araştırma kapsamında katılımcılara siber şiddete maruz kaldıklarında ne yaptıklarını sorusuna çoğunlukla saldırı içerikli mesajları sildikleri (%24,8), sosyal ağ hesaplarını gizledikleri / sınırladıkları (%22), takip eden kişiyi engelledikleri (%19), sosyal medya / e-posta adreslerini değiştirdikleri (%11,6) cevaplarını vermişlerdir.

Bu bulguya benzer sonuçlar “Eviçi Şiddet ve Israrlı Takipte Teknolojinin İstismarı” araştırmasında(Woodlock, 2017) da yer almıştır. Teknoloji kullanarak yapılan takip, mağdurlar için geniş kapsamlı etkilere sahip olmaktadır. Kadınların genellikle telefon numaralarını değiştirmek zorunda kalmakta, Facebook hesaplarını kapatmaktadırlar. Bir telefon numarasının değiştirilmesi veya bir Facebook hesabının kapatılması küçük sakıncalar gibi görünebilir ancak bunların, faillerin kadınları toplumdan izole etmek ve korkutmak için kullandıkları görülmektedir.

Diğer bulgular incelendiğinde, başvuru alan diğer yöntemlere baktığımızda, polise, savcılığa, mahkemeye, kadın derneklerine, psikiyatriste, psikoloğa başvurduklarını ve hukuki süreç başlattığını belirtenlerin sayısı toplam %4,7’dir.

Siber şiddete maruz kalan kadınların çoğu çevrimiçi istismarın bildirilmesinde toplumsal damgalanma ve itibar riskleri ile karşı karşıya kalabilmektedir. Teknoloji ile ilgili kötüye kullanım birçok toplumda halen önemsiz durumda olduğu söylenebilir. Çevrimiçi kötü muamelenin ve / veya cinsiyete dayalı şiddetin psikolojik ve diğer zararları için, ilgili destek sistemlerinin sınırlı olması da kadınların başvuru yollarını kullanmasında bir engel olarak söylenebilir.

Kadına yönelik siber şiddetin rapor edilmemesi ve şiddete maruz kalan kadınlara hizmet sunanların çoğunun toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin algı ve tutumlarının değişmemiş olması nedeniyle şiddet, hâlâ kapalı kapılar ardında yaşanan bir olgu ve

kapsamlı bir biçimde araştırılması zor bir konu olmaya devam edebilmektedir.

Türkiye genelinde fiziksel ve / veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların büyük bir çoğunluğu (%89) kurum ya da kuruluşlara başvurmamışlardır. Şiddete maruz kalan kadınlar arasında, kurumsal başvuruda bulunanların oranı sadece %11'dir. Kadınları kurumsal başvuruya yönelten en önemli etken şiddetin tahammül edilemeyecek bir noktaya gelmesidir (%69). Kadınların maruz kaldıkları şiddeti ciddi bir sorun olarak algılamamaları, çocuklarının mutsuz olacağından çekinmeleri, eşlerinin değişeceğini düşünmeleri gibi nedenlerin yanı sıra nereye başvuracaklarını bilmemeleri ve kurumlara ilişkin olumsuz algıları kurumsal başvurunun az olmasının nedenleri arasındadır (HÜNE, 2015).

Avustralya'ya yapılan teknolojinin siber takibi kolaylaştırması ile ilgili araştırmada (Woodlock, 2013) da benzer bulgular ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarında kadınların siber şiddet konusunda yardım çağrısı yapmaya isteksiz olduğu, genellikle deneyimlerinden utandıkları ve onlara inanılmayacağından korktukları yazılmıştır. Tecrübeli ve korkmayan kadınlar ise bir müdahale emri çıkartarak hukuki yardım istediğinde de, failleri süreçten alıkoyacak mekanizmaların olmadığından bahsedilmiştir.

5.6.3. Herhangi Bir Yerden / Kişiden Yardım Talep Etmeme Nedenleri

Yaşadıkları sorunlar karşısında herhangi bir yerden / kişiden yardım talep etmeyen kadınların bu davranışlarının nedenlerini kendi başlarına idare etmeleri (%32) ve yeterince ciddi bir olay olmadığını düşünmeleri (%32,9) şeklindedir.

Yardım talebinde bulunmamalarının diğer sebepleri ise kimden / nerden yardım alacaklarını bilememeleri (%9,5), başkalarına söylemeye çekinmeleri (%6,1), ailelerinin / arkadaşlarının duymasından korkmaları (%6,1), ne yapacaklarını bilememeleri (%5,2) olarak sıralanmaktadır.

Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddetin araştırılması ve soruşturulması tam olarak yapılmadığı için faillerin çok azının yaptıkları eylem hakkında hesap veriyor olduğu görülmektedir. Toplumsal engeller, yasal başvuru koşullarının sınırlandırılması ve diğer faktörler birçok kadın için şiddete karşı adalete erişimi engellemektedir. Bu durum, zaten düşük raporlama seviyelerini daha da kötüleştirmektedir ve kısır döngüyü desteklemektedir.

Düşük düzeyde farkındalık ve dijital okur yazarlığa ek olarak, özellikle sosyal

medya platformlarında çevrimiçi istismar ve cinsiyete dayalı şiddeti önemsizleştirme veya normalleştirme eğilimi vardır. Çevrimiçi tacizin ve cinsiyete dayalı şiddetin etkileri konusundaki bilincin eksikliği ile ilişkilendirilen bu açık eğilim, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine ve kadın internet kullanıcılarına giderek daha düşman olabilecek bir kültüre katkıda bulunduğu için özellikle zararlıdır.(IGF 2015)

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilmiş bulguların genel bir değerlendirmesi yapılmış ve bu değerlendirmeler bağlamında hem uygulamaya hem de ileride bu alanda yapılacak araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

6.1. Sonuç

Bu çalışmada, kadınların demografik özellikleri ve internet kullanım sıklığı ile maruz kaldıkları siber şiddet arasında ilişki olup olmadığını açığa çıkarmak ve siber şiddete yönelik tepkilerini incelemektir. Yapılan incelemeler doğrultusunda, elde edilen bulgular aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Araştırmaya katılan her 10 kadından yaklaşık 6'sı siber şiddete maruz kaldığını belirtmiştir.
- Kadınların en fazla maruz kaldıkları siber şiddet örneği istenmeyen mesajlara maruz kalma iken diğer takip eden örnekler cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi ve profilinin takip edilmesidir.
- Siber şiddet örnekleri alt kategorilere ayrılarak beş siber şiddet türüne (siber-cinsel taciz, siber taciz, siber takip, itibar zedelenmesi ve siber saldırı) indirgenmiştir. Katılımcılar, hayatlarının bir döneminde en fazla siber takibe maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bunu siber-cinsel taciz ve siber taciz izlemiştir. Siber saldırı ve itibar zedelenmesi ise en az karşılaşılan siber şiddet türüdür.
- Araştırmaya katılan her 10 kadından 7'si internet kullanırken kendini güvende hissetmediği belirtmiştir.
- Katılımcıların yaş grupları ile altı farklı siber şiddet örneği (istenmeyen mesajlar alma, cinsel içerikli mesajlar-medya gönderilmesi, cinsel veya fiziksel tehdit, saldırgan kur davranışına maruz kalma, profilinin takip edilmesi ve rıza dışı bilgilerin yayılması) arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. 18-30 yaş arasındaki katılımcıların bir siber şiddet örneğine maruz kalma oranları diğer yaş gruplarının oranlarından daha yüksektir.

- Katılımcıların eğitim düzeyleri ile maruz kaldıkları siber şiddet örnekleri arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür ancak bütün siber şiddete maruz kalmada en yüksek oran üniversite mezunu kadınlar olarak belirlenmiştir.
- Katılımcıların ilişki durumları ile altı farklı siber şiddet örneği (cinsel içerikli mesajlar alma, özel hayatın sorgulanması, cinsel veya fiziksel tehdit, cinsel ve fiziksel kimliğe ilişkin yorumlar, saldırgan kur davranışına maruz kalma ve profilin takibi) arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki bulunduğu gözlenmiştir. İlişkisi olan katılımcıların siber şiddete maruz kalma oranları diğer gruplardan daha yüksektir.
- Kadınların günde ortalama internet kullanma sıklıkları ile iki siber şiddet örneği (cinsel içerikli mesajlar / medya gönderilmesi ve cinsel veya fiziksel tehdit) arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. İnternet kullanım sıklığı 6 saatten fazla olan katılımcıların siber şiddete maruz kalma oranları, internet kullanım sıklığı farklı olan diğer gruplardan daha yüksektir.
- Siber şiddete maruz kalan katılımcıların en çok verdikleri tepkinin önemsememe *kategorisinde* yer alan ‘olayın unutmaya çalışma’ olduğu tespit edilmiştir.
- *Duygusal reaksiyon kategorisine* bakıldığında, katılımcıların siber şiddete maruz kaldıkları durumda sık sık verdikleri tepkinin ‘öfke’ olduğu belirlenmiştir. Bunu ‘şaşkınlık çaresizlik, güçsüzlük’, ‘kendi güvenliği konusunda endişe etme’, ‘aile ve arkadaşlarının duymasından korkma’, ‘korku’ ve ‘üzüntü, ağlama’ izlemektedir.
- *Özgüven sarsılması kategorisi* incelendiğinde siber şiddet karşısında katılımcıların ‘kendini suçlama’ oranı en yüksektir.
- Siber şiddete maruz kalan katılımcıların yaşadıkları deneyime verdikleri tepkiler incelendiğinde kadınların çoğunlukla saldırı içerikli mesajları sildikleri, sosyal ağ hesaplarını gizledikleri / sınırlandırdıkları, takip eden kişiyi engelledikleri ve sosyal medya / e-posta adreslerini değiştirdikleri yoğunluk sırası ile belirtilmiştir.
- Yaşadıkları sorunlar karşısında herhangi bir yerden / kişiden yardım talep etmeyen kadınların bu davranışlarının nedenlerini kendi başlarına idare etmeleri ve yeterince ciddi bir olay olmadığını düşünmeleridir. Yardım talebinde

bulunmamalarının diğ er sebepleri ise kimden / nerden yardım alacaklarını bilememeler, başkalarına söylemeye çekinmeleri, ailelerinin / arkadaşlarının duymasından korkmaları ve ne yapacaklarını bilememeleridir.

6.2. Öneriler

Uygulamalara Yönelik Öneriler

- Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda deneyimli kadın örgütlerinin ve kadın danışma merkezlerinin toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddeti gündemlerine alarak mevcut çalışma alanlarına eklemeleri sağlanabilir.
- Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddet, kadına yönelik şiddetin bir biçimi olarak ilgili çalışmalara alt başlık olarak eklenebilir.
- Kadınların ve genç kadınların maruz kaldığı siber şiddete yönelik toplumsal cinsiyet tabanlı eğitim programları hazırlanabilir.
- Kamu kurumları, yerel yönetimler ve kadın örgütlerinin uygulama gündemlerine çevrimiçi güvenlik ile ilgili farkındalık eğitimleri eklenenebilir.
- Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddeti önlenmesinde, siber şiddet olaylarını azaltacak politikalar yapılması, programlar uygulanması ve yürütülmesi ile ilgili kurumlararası işbirliği sağlanabilir.
- Kadınları, kamuoyunu ve hizmet sunanları bilgilendirmek için çeşitli medya araçları kullanılarak savunuculuk yapılabilir.
- İnternet ortamında, sosyal ağlarda siber şiddete maruz kalanlara yönelik haklar ve sunulan hizmetler hakkında bilgilendirmeler yapılabilir.
- Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddet konusunda kavramlar ve hizmet sunan kurum / kuruluşlarla ilgili yazılı ve görsel materyaller üretilebilir.
- Siber şiddete maruz kalan kadınlar için duygusal, sosyal ve ekonomik açıdan güçlendirecek sistematik programlar hazırlanabilir.
- Siber şiddete maruz kalmış kadınların bilgi ve deneyimlerini paylaşabilecekleri ve dayanışma sağlayabilecekleri yapılar oluşturulabilir.

İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Bu araştırmadaki veriler, nicel veri toplama yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Aynı araştırma konusunun nitel veri toplama yöntemi kullanılarak araştırılmasının da yararlı olabileceği düşünülmektedir.

- Yapılacak araştırmalarda, örneklem belirlemesi yaygın kullanımlı sosyal medya mecralarını kapsayacak şekilde yapılabilir.
- Siber şiddete maruz kalan kadınların bakış ağıısına dayalı olan nicel ve nitel araştırmalar yapılabilir.
- Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddet konusunda ölçek geliştirilebilir.
- Çevrimiçi kötüye kullanım ve cinsiyete dayalı şiddetin diğeri toplumsal cinsiyete dayalı şiddet şekilleri ile ilişkisini inceleyen araştırmalar yapılabilir.
- Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddete maruz kalan kadınların şiddetle başetme yöntemleri ve şiddetin psikolojik etkileri üzerine ayrıştırılmış çalışmalar yapılabilir.
- Toplumsal cinsiyete dayalı siber şiddet konusunda farklı kadın gruplarının şiddeti ne şekilde deneyimledikleri konusunda araştırmalar yapılabilir (örneğin, engelli kadınlar, genç kadınlar, mülteci kadınlar, LBT kadınlar, feminist aktivistler vb.).

7. KAYNAKÇA

- Afşar, S. T. (2015). Türkiye’de Şiddetin “Kadın Yüzü”. *Sosyoloji Konferansları*(52).
- Ayman, Z., & Şenol, N. (2015). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri, Sonuçları, Alınacak Önlemler*.
https://vatandas.jandarma.gov.tr/KYSOP/uzaktan_egitim/Documents/2%20KYAIS.pdf (Erişim tarihi: 23.10.2017)
- Baker, L., Campbell, M., & Barreto, E. (2013). Understanding Technology-Related Violence Against Women: Types of Violence and Women’s Experiences. Learning Network Brief (6). London, Ontario: Learning Network, Centre for Research and Education on Violence Against Women and Children. In.
- Bandura, A. (1977). Social learning theory Englewood Cliffs. In: NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1986). Social foundation of thought and action: A social-cognitive view. *Englewood Cliffs*.
- Bayar, Y., & Uçanok, Z. (2012). Okul Sosyal İklimi ile Geleneksel ve Sanal Zorbalık Arasındaki İlişkiler: Genellenmiş Akran Algısının Aracı Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 27(70), 101.
- Bayram, N., & Saylı, M. (2013). Üniversite Öğrencileri Arasında Siber Zorbalık Davranışı. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71(1), 107-116.
- Bora, A. (2008). *STK’lar İçin Toplumsal Cinsiyet Rehberi*. Retrieved from STGM.
- Buz, S. (2009). Feminist Sosyal Hizmet Uygulaması. *Journal of Society & Social Work*, 20(1).
- CEDAW, A. U. G. (1979). Convention on the elimination of all forms of discrimination against women. *Retrieved April, 20, 2006*.
- Choja, O., & Nelson, O. (2016). Psychological violence and the bane of cyber-harassment against women: an experiential inquest on Facebook. *Gender and Behaviour*, 14(3), 7589-7608.
- Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender & society*, 19(6), 829-859.
- Cunningham, A., Jaffe, P. G., Baker, L., Dick, T., Malla, S., Mazaheri, N., & Poisson, S. (1998). *Theory-derived explanations of male violence against female partners: Literature update and related implications for treatment and evaluation*: London Family Court Clinic London, UK.

- Devries, K. M., Mak, J. Y., Garcia-Moreno, C., Petzold, M., Child, J. C., Falder, G., Rosenfeld, L. (2013). The global prevalence of intimate partner violence against women. *Science*, 340(6140), 1527-1528.
- Doğan, R. (2014). Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu. *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 135-154.
- EIGE. (2017). *Cyber Violence Against Women and Girls*. Retrieved from <http://eige.europa.eu/rdc/6/eige-publications/cyber-violence-against-women-and-girls> (Erişim tarihi: 30.10.2017)
- Eroğlu, Y., & Peker, A. (2015). Ergenlerde Akran İlişkileri İle Siber Zorbalık Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(11).
- Ertürk, Y. (2015). *Sınır tanımayan şiddet : paradigma, politika ve pratikteki yönleriyle kadına şiddet olgusu*: İstanbul : Metis Yayınları, c2015.
- Facebook. (2017). Reklam Verme Raporu. <https://www.facebook.com/posts/1941974126121610> (Erişim tarihi: 30.11.2017)
- Fascendini, F., & Fialová, K. (2011). Voices from digital spaces: Technology related violence against women. *Association for Progressive Communications (APC)*.
- FRA, E. (2014). Violence Against Women: An EU-Wide Survey. Main Results Report. In: Vienna: European Union Agency for Fundamental Rights. Available at: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-widesurvey-main-results-report>. (Erişim tarihi: 25.10.2017)
- HÜNE. (2015). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. In: Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi.
- IGF. (2015). *Internet Governance Forum-Best Practice Forum on Online Abuse and Gender-Based Violence Against Women*. <http://www.intgovforum.org/cms/documents/best-practice-forums/623-bpf-online-abuse-and-gbv-against-women/file>. (Erişim tarihi: 28.10.2017)
- Intel. (2013). Women and Web. from Intel Corporation and Dalberg Global Development Advisors
- İstanbul Sözleşmesi, E. (2011). Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi-İstanbul Sözleşmesi. İstanbul Sözleşmesi. <https://rm.coe.int/1680462545> (Erişim tarihi: 28.10.2017)
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler*: Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Klein, E., Campbell, J., Soler, E., & Ghez, M. (1997). *Ending domestic violence: Changing public perceptions/halting the epidemic*: Sage Publications, Inc.
- Korkut-Owen, F., & Owen, D. (2008). Kadına yönelik aile içi şiddet. *Ankara Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü*.
- KSGM. (2016). *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı*. <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data.pdf>. (Erişim tarihi: 23.10.2017)
- Lawson, J. (2012). Sociological theories of intimate partner violence. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 22(5), 572-590.
- Lenhart, A., Ybarra, M., Zickuhr, K., & Price-Feeney, M. (2016). Online Harassment, Digital Abuse, and Cyberstalking in America. In.
- Lewis, R., Rowe, M., & Wiper, C. (2016). Online abuse of feminists as an emerging form of violence against women and girls. *British Journal of Criminology*, azw073.
- MÇKSV. (2014). *Erkek Şiddeti ile Başa Çıkmak- Sosyal Çalışmacılar ve Gönüllüler İçin El Kitabı*. Retrieved from İstanbul: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Yayınları.
- Mura, G., Topçu-Uzer, Ç., Erdur-Baker, Ö., & Diamantini, D. (2017). Siber Zorbalık Üzerine Ülkeler Arası bir Karşılaştırma: İtalya ve Türkiye Örnekleri-A Cross-Country Perspective on Cyber Bullying: Italian and Turkish Experience. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 13(1), 80-93.
- Öztürk, A. B. (2014). Eşine Şiddet Uygulayan Erkeklerin Evlilik Yaşantıları ve Şiddet. *Marriage and Violence Experiences of Men Using Violence against their Spouses.*, 25(2), 61-74.
- Öztürk, H. K. (2016). *Persistent Following As a Form Of Social Abuse-Stalking-An Evaluation Based on Motion Pictures*. *Route Educational and Social Science Journal*, Volume 3(5), December 2016
- Peterson, J., & Densley, J. (2017). Cyber violence: What do we know and where do we go from here? *Aggression and Violent Behavior*.
- PEW. (2014). *Online Harassment*. Retrieved from Pew Research Center <http://www.pewinternet.org/2014/10/22/online-harassment/> (Erişim tarihi: 10.11.2017)
- Russo, N. F., & Pirlott, A. (2006). Gender-based violence. *Annals of the new york academy of sciences*, 1087(1), 178-205.
- Savran, G. (1994). Feminist Teori ve Erkek Şiddeti. *Defter*, 21, 45-53.

- Serçemeli, C. (2016). Sosyal Medyada Mahremiyetin Gizliliğini İhlalde Yeni Bir Trend Olan ‘‘Stalk’’a Hukuki Açıdan Bir Bakış.
- Southworth, C., Finn, J., Dawson, S., Fraser, C., & Tucker, S. (2007). Intimate partner violence, technology, and stalking. *Violence against women*, 13(8), 842-856.
- Staudé-Müller, F., Hansen, B., & Voss, M. (2012). How stressful is online victimization? Effects of victim's personality and properties of the incident. *European Journal of Developmental Psychology*, 9(2), 260-274.
- Tandon, N., & Pritchard, S. (2015). Cyber Violence Against Women and Girls. A World-Wide Wake-up Call. UN. In: UN Broadband Commission for Digital Development, Working Group on Broadband and Gender. Available at: <http://www.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sections/library/publications.pdf> (Erişim tarihi: 29.10. 2017).
- Tosun, Z. (2015). *Kadına Yönelik Şiddet*. Kadın Dostu Kentler, UNFPA.
- Turan, S. G., & Dilmen, N. E. (2016). *Bilişim Okuryazarlığı Bağlamında Siber Şiddetin Meşrulaştırılması*. Paper presented at the Yeni Symposium.
- TÜİK. (2017). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028 (Erişim tarihi: 25.10. 2017)
- UNICEF (Producer). (2000). Innocenti Digest No. 6 : Domestic Violence Against Women And Girls. Retrieved from <https://www.unicef-irc.org/media-centre/press-kit/digest6/> (Erişim tarihi: 28.10. 2017)
- Üstün, İ. (2011). *Toplumsal cinsiyet eşitliği: hesaba katabiliyor muyuz? : Sivil Toplum Geliştirme Merkezi*.
- Walby, S. (1990). *Theorizing patriarchy* (Vol. 20): Oxford Cambridge (USA)
- Wallace, P. H., & Roberson, C. (2016). *Family violence: Legal, medical, and social perspectives*: Routledge.
- WHO. (2013). Global and Regional Estimates of Violence Against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence. In: South African Medical Research Council, World Health Organization, 2013-06-06.
- WHO. (2016). Definition and typology of violence. *World Health Organization*. Available from URL: <http://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>. Accessed, 3. (Erişim tarihi: 24.10. 2017)

- Women's Aid, F. (2013). *Virtual World: Real Fear: Women's Aid Report into Online Abuse, Harassment, and Stalking*. Retrieved from <http://www.womensaid.org.uk/page.asp?section=00010001001400130007§ionTitle=Virtual+World+Real+Fear>. (Erişim tarihi: 28.10. 2017)
- Woodlock, D. (2013). Technology-facilitated stalking: findings and recommendations from the SmartSafe project. *Australia: Domestic Violence Resource Centre Victoria, Collingwood*.
- Woodlock, D. (2017). The abuse of technology in domestic violence and stalking. *Violence against women*, 23(5), 584-602.

8. EKLER

EK-1. Kadına Yönelik Siber Şiddet Anketi

Merhabalar,

Kadınlara yönelik siber şiddet ile ilgili bu araştırmaya ilgi duyduğunuz için çok teşekkürler. Katılımınız araştırma açısından oldukça değerlidir. Ankete başlamadan önce aşağıdaki bilgileri lütfen okuyun.

Neden bu çalışma yapılıyor?

Çağ Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans programı tez çalışması kapsamında hazırlanan bu araştırmanın amacı kadınların yaşadıkları siber şiddetin belirlenmesi ve yaşanan şiddetin kadınların yaşamlarını nasıl etkilediğidir. Çalışmaya katılabilmek için en az 18 yaşında olmanız gerekmektedir.

Araştırma kapsamında sizden yaklaşık 10 dakika ayırmanız ve online anketi tamamlamanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 400 kişi katılacaktır. Çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir.

Gizlilik

Ankette kişisel olarak sizi tanımlayan herhangi bir bilgi istenmeyecektir. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Konu ile ilgili sorularınız olursa aşağıda belirtilen mail üzerinden yanıtlanmaya çalışılacaktır.

Nurcihan Temur Şimşekcan (nurcihantemur@gmail.com)

1. Lütfen yaş aralığınızı işaretleyiniz

1. 18-30
2. 31-45
3. 46-60
4. 61-75

2. İlişki durumunuz

1. Evli
2. İlişkisi var
3. Ayrı
4. Bekar / ilişkisi yok
5. Diğer

3. Yaşamınızın büyük bir bölümünü geçirdiğiniz yer

1. Büyükşehir
2. İl
3. İlçe
4. Kasaba
5. Köy

4. Eğitim durumunuz:

1. Lise ve altı
2. Üniversite
3. Yüksek Lisans / Doktora

5. Şu anda çalışıyor musunuz?

1. Hayır
2. Düzensiz
3. Evet

6. Şu anda çalışıyor iseniz işteki statünüz?

- 1.İşveren
- 2.Ücretli-özel
- 3.Maaşlı, devlet memuru
4. İşçi(düzenli)
- 5.Yevmiyeli (mevsimlik/ geçici)
- 6.Kendi hesabına (düzenli)
- 7.Kendi hesabına (düzensiz)
- 8.Ücretsiz aile işçisi
- 9.Diğer.....

7. Çalışıyor iseniz yaklaşık aylık ortalama ücretiniz:

8. İnterneti (sosyal ağları, uygulamalar vb. dahil) kullanım sıklığınız nedir?

1. Günde 1 saatten az
2. Günde 1-3 saat
3. Günde 3 -5 saat
4. Günde 6 saatten fazla

9. İnternet kullanırken kendinizi güvensiz hissettiniz anlar oldu mu?

1. Evet
2. Hayır

10. Herhangi bir engellik durumunuz var mı?

1. Yok (bi sonraki bölüme devam)
- 2*. Var (yeni bölüm açılacak)

*Engel durumu

1. Görme
2. İşitsel
3. Ortopetik
4. Süreğen hastalık

Siber şiddeti uygulayan kişi eski ya da şu anki eşiniz/partneriniz, komşu, iş/okul arkadaşınız, yakınınız ya da bir yabancı olabilir. Siber şiddette, şiddet uygulayan kişi sosyal ağlar (facebook, instagram, twitter, youtube, snapchat, tumblr, periscope ...), mesajlaşma uygulamaları (whatsapp, messenger...), GPS destekli uygulamalar (swarm, maps google....), akıllı telefonlar ve/veya e-mail kullanılarak şiddete maruz kalan kişinin kendi güvenliğinden endişe etmesine neden olur.

Aşağıda kadınların deneyimledikleri bazı siber şiddet örneklerine yer verilmiştir. 15 yaşından itibaren hayatınızın herhangi bir dönemini/dönemlerini düşünerek sorulara cevap veriniz.

	Evet	Hayır	Evet (2-5 kez)	Evet (6 ya da daha fazla)
Sosyal medya, uygulamalar, e-mail ya da mesajlaşma programları aracılığı ile istemediğiniz bir mesaj aldınız mı				
Sizi rahatsız edecek şekilde cinsel içerikli mesajlar/e-mailler fotoğraflar,videolar gönderildi mi				
Mesaj içeriklerinde ya da sosyal medya paylaşımlarınız altına özel hayatınızla ilgili uygunsuz sorular soruldu mu				
Mesajlar yolu ile cinsel ve/veya fiziksel şiddet tehditleri aldınız mı				
Fiziksel özelliklerinizle, cinsel kimliğinizle ya da farklı bir özelliğinizle ilgili size rahatsız eden yorumlar yapıldı mı				
Sosyal ağlarda ya da mesajlaşma programlarında saldırgan kur girişimlerinde bulunuldu mu				
Online profillerinizdeki akışlarınız takip edildi mi, takip edildiğinizi hissettiniz mi				
Yaptığınız yer paylaşımlarından nerede olduğunuz tespit edilerek rızanız dışında izlendiniz mi, izlendiğinizi düşündünüz mü				
Sizin hakkınızda internette yanlış bilgiler yayıldı mı				
E-mail ya da sosyal ağ programlarınızın şifresi kırılarak bilgileriniz alındı mı				
Size ait fotoğraflar, videolar veya bilgiler rızanız dışında internette yayıldı mı				
Casus yazılımlar kullanılarak bilgisayarınıza erişilerek bilgileriniz alındı mı				

İşaretlediğiniz verilere göre hayatınızın bir döneminde siber şiddete maruz kaldığınız düşünüyor musunuz?

1. Siber şiddete maruz kaldım (diğer bölüme geçme)
2. Siber şiddete maruz kalmadım (anket bitecek)

Yaşadığınız (en fazla etkilendiğiniz) bir siber şiddeti örneğini düşündüğünüzde aşağıdaki hangi güçlüklerle karşılaştınız?

	Hiç	Kısmen	Sık Sık
Aslında o kadar da mesele edilecek ciddi bir şey olmadığına inanma			
Olayı unutmaya çalışma			
Kendini suçlama			
Kendine olan güveni kaybetme			
Kendi güvenliği konusunda endişe etme			
Aile / arkadaşların duymasından korkma			
Şaşkınlık, çaresizlik, güçsüzlük			
Utanç			
Korku			
Öfke			
Üzüntü, ağlama			
Topluma içine girememe, insanlarla görüşmeyi kesme			
İntihar düşüncesi			

Bu sorun ile ilgili olarak şu anda ne yapıyorsunuz/ne yaptınız (birden fazla işaretlenebilir)

1. Sosyal medya, e-posta adreslerimi değiştirdim
2. Saldırı içerikli mesajları sildim
3. Sosyal ağ hesaplarımı gizledim / sınırladım
4. Takip eden kişiyi engelledim
5. Kimseyle konuşmuyorum
6. Arkadaşlarımla paylaşıyorum-konuşuyorum

7. Ailemle paylaşıyorum-konuşuyorum
8. Polise başvurdum
9. Savcılığa başvurdum
10. Mahkemeye başvurdum
11. Hukuki süreç başladı
12. Kadın derneklerine başvurdum
13. Psikiyatriste / psikoloğa başvurdum
14. Hiçbir şey yapmadım
15. Diğer belirtiniz.....)

**Herhangi bir yerden/kişiden yardım talep etmediyseniz, nedenini açıkla mısınız?
(birden fazla işaretlenebilir)**

1. Kendi başıma idare ettim
2. Yeterince ciddi bir olay değildi
3. Kimden/nerden yardım alacağımı bilemedim
4. Tekrar aynı şeyin yapılacağından korktum
5. Kimseye söylemeye çekindim
6. İnanılmayacağını düşündüm
7. Aileme/arkadaşlarımın duymasından korktum
8. İlişkimin bitmesinden korktum
9. Ne yapacağımı bilmediğim için
10. Diğer (belirtiniz)

EK-2 Tez Etik Kurulu İznı

T.C. GÜÇ ENYERJİTESİZ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİN / ETİK KURULU İZİN TALİF FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU Öğrenci Bilgileri	
T.C. NO:	46468652832
ADI VE SOYADI:	Murcihan Temur Simsekcan
ÖĞRENCİ NO:	201510021
TEL. NO' LARI:	0532 6630965
E-MAIL ADRESLERİ:	murcihantemur@gmail.com
ANA BİLİM DALI:	Psikoloji
PROGRAM ADI:	Yüksek Lisans
BİLİM DALI ADI:	Psikoloji
TEZİN ADI:	Tez
TEZİN ALAN ADI:	2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 2681, 2682, 2683, 2684, 2685, 2686, 2687, 2688, 2689, 2690, 2691, 2692, 2693, 2694, 2695, 2696, 2697, 2698, 2699, 2700, 2701, 2702, 2703, 2704, 2705, 2706, 2707, 2708, 2709, 2710, 2711, 2712, 2713, 2714, 2715, 2716, 2717, 2718, 2719, 2720, 2721, 2722, 2723, 2724, 2725, 2726, 2727, 2728, 2729, 2730, 2731, 2732, 2733, 2734, 2735, 2736, 2737, 2738, 2739, 2740, 2741, 2742, 2743, 2744, 2745, 2746, 2747, 2748, 2749, 2750, 2751, 2752, 2753, 2754, 2755, 2756, 2757, 2758, 2759, 2760, 2761, 2762, 2763, 2764, 2765, 2766, 2767, 2768, 2769, 2770, 2771, 2772, 2773, 2774, 2775, 2776, 2777, 2778, 2779, 2780, 2781, 2782, 2783, 2784, 2785, 2786, 2787, 2788, 2789, 2790, 2791, 2792, 2793, 2794, 2795, 2796, 2797, 2798, 2799, 2800, 2801, 2802, 2803, 2804, 2805, 2806, 2807, 2808, 2809, 2810, 2811, 2812, 2813, 2814, 2815, 2816, 2817, 2818, 2819, 2820, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2826, 2827, 2828, 2829, 2830, 2831, 2832, 2833, 2834, 2835, 2836, 2837, 2838, 2839, 2840, 2841, 2842, 2843, 2844, 2845, 2846, 2847, 2848, 2849, 2850, 2851, 2852, 2853, 2854, 2855, 2856, 2857, 2858, 2859, 2860, 2861, 2862, 2863, 2864, 2865, 2866, 2867, 2868, 2869, 2870, 2871, 2872, 2873, 2874, 2875, 2876, 2877, 2878, 2879, 2880, 2881, 2882, 2883, 2884, 2885, 2886, 2887, 2888, 2889, 2890, 2891, 2892, 2893, 2894, 2895, 2896, 2897, 2898, 2899, 2900, 2901, 2902, 2903, 2904, 2905, 2906, 2907, 2908, 2909, 2910, 2911, 2912, 2913, 2914, 2915, 2916, 2917, 2918, 2919, 2920, 2921, 2922, 2923, 2924, 2925, 2926, 2927, 2928, 2929, 2930, 2931, 2932, 2933, 2934, 2935, 2936, 2937, 2938, 2939, 2940, 2941, 2942, 2943, 2944, 2945, 2946, 2947, 2948, 2949, 2950, 2951, 2952, 2953, 2954, 2955, 2956, 2957, 2958, 2959, 2960, 2961, 2962, 2963, 2964, 2965, 2966, 2967, 2968, 2969, 2970, 2971, 2972, 2973, 2974, 2975, 2976, 2977, 2978, 2979, 2980, 2981, 2982, 2983, 2984, 2985, 2986, 2987, 2988, 2989, 2990, 2991, 2992, 2993, 2994, 2995, 2996, 2997, 2998, 2999, 3000, 3001, 3002, 3003, 3004, 3005, 3006, 3007, 3008, 3009, 3010, 3011, 3012, 3013, 3014, 3015, 3016, 3017, 3018, 3019, 3020, 3021, 3022, 3023, 3024, 3025, 3026, 3027, 3028, 3029, 3030, 3031, 3032, 3033, 3034, 3035, 3036, 3037, 3038, 3039, 3040, 3041, 3042, 3043, 3044, 3045, 3046, 3047, 3048, 3049, 3050, 3051, 3052, 3053, 3054, 3055, 3056, 3057, 3058, 3059, 3060, 3061, 3062, 3063, 3064, 3065, 3066, 3067, 3068, 3069, 3070, 3071, 3072, 3073, 3074, 3075, 3076, 3077, 3078, 3079, 3080, 3081, 3082, 3083, 3084, 3085, 3086, 3087, 3088, 3089, 3090, 3091, 3092, 3093, 3094, 3095, 3096, 3097, 3098, 3099, 3100, 3101, 3102, 3103, 3104, 3105, 3106, 3107, 3108, 3109, 3110, 3111, 3112, 3113, 3114, 3115, 3116, 3117, 3118, 3119, 3120, 3121, 3122, 3123, 3124, 3125, 3126, 3127, 3128, 3129, 3130, 3131, 3132, 3133, 3134, 3135, 3136, 3137, 3138, 3139, 3140, 3141, 3142, 3143, 3144, 3145, 3146, 3147, 3148, 3149, 3150, 3151, 3152, 3153, 3154, 3155, 3156, 3157, 3158, 3159, 3160, 3161, 3162, 3163, 3164, 3165, 3166, 3167, 3168, 3169, 3170, 3171, 3172, 3173, 3174, 3175, 3176, 3177, 3178, 3179, 3180, 3181, 3182, 3183, 3184, 3185, 3186, 3187, 3188, 3189, 3190, 3191, 3192, 3193, 3194, 3195, 3196, 3197, 3198, 3199, 3200, 3201, 3202, 3203, 3204, 3205, 3206, 3207, 3208, 3209, 3210, 3211, 3212, 3213, 3214, 3215, 3216, 3217, 3218, 3219, 3220, 3221, 3222, 3223, 3224, 3225, 3226, 3227, 3228, 3229, 3230, 3231, 3232, 3233, 3234, 3235, 3236, 3237, 3238, 3239, 3240, 3241, 3242, 3243, 3244, 3245, 3246, 3247, 3248, 3249, 3250, 3251, 3252, 3253, 3254, 3255, 3256, 3257, 3258, 3259, 3260, 3261, 3262, 3263, 3264, 3265, 3266, 3267, 3268, 3269, 3270, 3271, 3272, 3273, 3274, 3275, 3276, 3277, 3278, 3279, 3280, 3281, 3282, 3283, 3284, 3285, 3286, 3287, 3288, 3289, 3290, 3291, 3292, 3293, 3294, 3295, 3296, 3297, 3298, 3299, 3300, 3301, 3302, 3303, 3304, 3305, 3306, 3307, 3308, 3309, 3310, 3311, 3312, 3313, 3314, 3315, 3316, 3317, 3318, 3319, 3320, 3321, 3322, 3323, 3324, 3325, 3326, 3327, 3328, 3329, 3330, 3331, 3332, 3333, 3334, 3335, 3336, 3337, 3338, 3339, 3340, 3341, 3342, 3343, 3344, 3345, 3346, 3347, 3348, 3349, 3350, 3351, 3352, 3353, 3354, 3355, 3356, 3357, 3358, 3359, 3360, 3361, 3362, 3363, 3364, 3365, 3366, 3367, 3368, 3369, 3370, 3371, 3372, 3373, 3374, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379, 3380, 3381, 3382, 3383, 3384, 3385, 3386, 3387, 3388, 3389, 3390, 3391, 3392, 3393, 3394, 3395, 3396, 3397, 3398, 3399, 3400, 3401, 3402, 3403, 3404, 3405, 3406, 3407, 3408, 3409, 3410, 3411, 3412, 3413, 3414, 3415, 3416, 3417, 3418, 3419, 3420, 3421, 3422, 3423, 3424, 3425, 3426, 3427, 3428, 3429, 3430, 3431, 3432, 3433, 3434, 3435, 3436, 3437, 3438, 3439, 3440, 3441, 3442, 3443, 3444, 3445, 3446, 3447, 3448, 3449, 3450, 3451, 3452, 3453, 3454, 3455, 3456, 3457, 3458, 3459, 3460, 3461, 3462, 3463, 3464, 3465, 3466, 3467, 3468, 3469, 3470, 3471, 3472, 3473, 3474, 3475, 3476, 3477, 3478, 3479, 3480, 3481, 3482, 3483, 3484, 3485, 3486, 3487, 3488, 3489, 3490, 3491, 3492, 3493, 3494, 3495, 3496, 3497, 3498, 3499, 3500, 3501, 3502, 3503, 3504, 3505, 3506, 3507, 3508, 3509, 3510, 3511, 3512, 3513, 3514, 3515, 3516, 3517, 3518, 3519, 3520, 3521, 3522, 3523, 3524, 3525, 3526, 3527, 3528, 3529, 3530, 3531, 3532, 3533, 3534, 3535, 3536, 3537, 3538, 3539, 3540, 3541, 3542, 3543, 3544, 3545, 3546, 3547, 3548, 3549, 3550, 3551, 3552, 3553, 3554, 3555, 3556, 3557, 3558, 3559, 3560, 3561, 3562, 3563, 3564, 3565, 3566, 3567, 3568, 3569, 3570, 3571, 3572, 3573, 3574, 3575, 3576, 3577, 3578, 3579, 3580, 3581, 3582, 3583, 3584, 3585, 3586, 3587, 3588, 3589, 3590, 3591, 3592, 3593, 3594, 3595, 3596, 3597, 3598, 3599, 3600, 3601, 3602, 3603, 3604, 3605, 3606, 3607, 3608, 3609, 3610, 3611, 3612, 3613, 3614, 3615, 3616, 3617, 3618, 3619, 3620, 3621, 3622, 3623, 3624, 3625, 3626, 3627, 3628, 3629, 3630, 3631, 3632, 3633, 3634, 3635, 3636, 3637, 3638, 3639, 3640, 3641, 3642, 3643, 3644, 3645, 3646, 3647, 3648, 3649, 3650, 3651, 3652, 3653, 3654, 3655, 3656, 3657, 3658, 3659, 3660, 3661, 3662, 3663, 3664, 3665, 3666, 3667, 3668, 3669, 3670, 3671, 3672, 3673, 3674, 3675, 3676, 3677, 3678, 3679, 3680, 3681, 3682, 3683, 3684, 3685, 3686, 3687, 3688, 3689, 3690, 3691, 3692, 3693, 3694, 3695, 3696, 3697, 3698, 3699, 3700, 3701, 3702, 3703, 3704, 3705, 3706, 3707, 3708, 3709, 3710, 3711, 3712, 3713, 3714, 3715, 3716, 3717, 3718, 3719, 3720, 3721, 3722, 3723, 3724, 3725, 3726, 3727, 3728, 3729, 3730, 3731, 3732, 3733, 3734, 3735, 3736, 3737, 3738, 3739, 3740, 3741, 3742, 3743, 3744, 3745, 3746, 3747, 3748, 3749, 3750, 3751, 3752, 3753, 3754, 3755, 3756, 3757, 3758, 3759, 3760, 3761, 3762, 3763, 3764, 3765, 3766, 3767, 3768, 3769, 3770, 3771, 3772, 3773, 3774, 3775, 3776, 3777, 3778, 3779, 3780, 3781, 3782, 3783, 3784, 3785, 3786, 3787, 3788, 3789, 3790, 3791, 3792, 3793, 3794, 3795, 3796, 3797, 3798, 3799, 3800, 3801, 3802, 3803, 3804, 3805, 3806, 3807, 3808, 3809, 3810, 3811, 3812, 3813, 3814, 3815, 3816, 3817, 3818, 3819, 3820, 3821, 3822, 3823, 3824, 3825, 3826, 3827, 3828, 3829, 3830, 3831, 3832, 3833, 3834, 3835, 3836, 3837, 3838, 3839, 3840, 3841, 3842, 3843, 3844, 3845, 3846, 3847, 3848, 3849, 3850, 3851, 3852, 3853, 3854, 3855, 3856, 3857, 3858, 3859, 3860, 3861, 3862, 3863, 3864, 3865, 3866, 3867, 3868, 3869, 3870, 3871, 3872, 3873, 3874, 3875, 3876, 3877, 3878, 3879, 3880, 3881, 3882, 3883, 3884, 3885, 3886, 3887, 3888, 3889, 3890, 3891, 3892, 3893, 3894, 3895, 3896, 3897, 3898, 3899, 3900, 3901, 3902, 3903, 3904, 3905, 3906, 3907, 3908, 3909, 3910, 3911, 3912, 3913, 3914, 3915, 3916, 3917, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924, 3925, 3926, 3927, 3928, 3929, 3930, 3931, 3932, 3933, 3934, 3935, 3936, 3937, 3938, 3939, 3940, 3941, 3942, 3943, 3944, 3945, 3946, 3947, 3948, 3949, 3950, 3951, 3952, 3953, 3954, 3955, 3956, 3957, 3958, 3959, 3960, 3961, 3962, 3963, 3964, 3965, 3966, 3967, 3968, 3969, 3970, 3971, 3972, 3973, 3974, 3975, 3976, 3977, 3978, 3979, 3980, 3981, 3982, 3983, 3984, 3985, 3986, 3987, 3988, 3989, 3990, 3991, 3992, 3993, 3

EK-3 Anket Katılımcısı Onay Sayfası

Kadına Yönelik Siber Şiddet Anketi

Güvenli | <https://docs.google.com/forms/d/1P8B0b7cO-BKPgsolryjsgkaQKQhY3aZSOkB7fAluTgo/edit>

← Kadına Yönelik Siber Şiddet Anketi

SORULAR YANITLAR 555

Kadına Yönelik Siber Şiddet Anketi

Merhabalar,

Kadınlara yönelik siber şiddet ile ilgili bu araştırmaya ilgi duyduğunuz için çok teşekkürler. Katılımınız araştırma açısından oldukça değerlidir. Ankete başlamadan önce aşağıdaki bilgileri lütfen okuyun.

Neden bu çalışma yapılıyor?

Çağ Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans programı tez çalışması kapsamında hazırlanan bu araştırmanın amacı kadınların yaşadıkları siber şiddetin belirlenmesi ve yaşanan şiddetin kadınların yaşamlarını nasıl etkilediğidir. Çalışmaya katılabilmek için en az 18 yaşında olmanız gerekmektedir.

Araştırma kapsamında sizden yaklaşık 5-10 dakika ayırmanız ve online anketi tamamlamanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 400 kişi katılacaktır. Çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamaktır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir.

Gizlilik

Ankette kişisel olarak sizi tanımlayan herhangi bir bilgi istenmeyecektir. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Konu ile ilgili sorularınız aşağıda belirtilen mail üzerinden yanıtlanmaya çalışılacaktır.

Nurcihan Temur Şimşekcan (nurchantemur@gmail.com)

Çalışmaya katılmayı kabul ediyor musunuz?

☐ Kabul ediyorum

9. ÖZGEÇMİŞ

1981 yılında Elbistan’da doğan Nurcihan Temur Şimşekcan, sırasıyla Demirciik İlkokulu, Elbistan Anadolu Lisesi, Çukurova Üniversitesi İşletme (Lisans), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Araştırmaları (Yüksek Lisans) programlarından mezun olmuştur.

Adana Kent Konseyi’nde program koordinatörlüğü, Uluslararası Altın Koza Film Festivali’nde koordinatörlük ve koordinatör yardımcılığı yapmıştır. Yaklaşık on üç yıldır ulusal ve uluslararası projelerde, sivil toplum örgütlerinde profesyonel veya gönüllü olarak toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet alanında çalışmaktadır.

Yazdığı-Yazım Ekibinde Yer Aldığı Raporlar:

- Engelli Kadınların İnsan Hakları Özet Raporu (2017)
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede STK’lar ve Yerel Makamlar İçin Tavsiye Raporu (2016)
- ŞÖNİM’ler ve Sığınmaevi Öncesi Hizmetler Tavsiye Raporu (2016)
- Toplumsal Cinsiyet ve Ayrımcılık Rehberi (2015)
- Engelli Kadınlara Yönelik Şiddet Raporu (2013-2014)
- Adana Sürdürülebilir Eylem Planı ve Mevcut Durum Raporları (2006-2011)
- Engelli Hakları İzleme Raporu (2011)